

รายงานผลงานทางวิชาการ

เรื่อง “การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษ และผลทางกฎหมาย”

ส่วนวพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ
กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานทางวิชาการ เรื่อง “การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในยุคที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ให้สอดคล้องกับระเบียบหรือข้อกฎหมายที่ให้อำนาจในการลงมติ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ในการเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนคดีพิเศษ ตลอดจนการลงมติในการประชุมของ คณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกหน่วยงานผ่านระบบ Video conference ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) และเป็นการพัฒนาระบบการประชุมทางไกลที่มีอยู่ให้สามารถ ใช้งานได้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

การจัดทำผลงานทางวิชาการเรื่อง การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากผู้บริหาร การศึกษาผลงานการวิจัย และจากบุคคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานผลงานทางวิชาการให้มีความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ขอขอบพระคุณที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทำให้ผลงานทางวิชาการนี้บรรลุผลสำเร็จ

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในเบื้องต้นรายงานผลงานทางวิชาการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านระบบ Video conference และการประชุมนี้ยังมีผลในทางกฎหมายทำให้มีความเป็นแบบแผนและแนวทางในการปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งผลงานทางวิชาการนี้จะเป็ประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงจะได้นำไปศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาเพื่อร่าง ระเบียบ ข้อบังคับ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ และนำไปสู่การพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ในภาวะที่เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และในสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งการนำผลงานการศึกษานี้ไปพัฒนาทางวิชาการและออกกฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้ อันจะส่งผลให้การประชุมนี้มีผลในทางกฎหมายต่อไป

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ

มีนาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(๑)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ กรอบแนวคิดในการศึกษา	๔
๑.๕ นิยามศัพท์	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎี ภูมิหาย และแนวปฏิบัติหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑.๑ นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และระบบราชการในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐	๗
๒.๑.๒ แนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	๘
(๑) มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) และแนวปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๘
(๒) ศาลปกครองเดินทางสู่ศาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน	๙
(๓) แนวปฏิบัติในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ของศาลยุติธรรม	๑๑
๑) ศาลยุติธรรมอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาสายตรงครั้งแรก	๑๑
๒) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID – 19) ของศาลยุติธรรม	๑๑
๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประชุมทางไกล	๑๗
(๑) แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการประชุมทางไกล	๑๗
(๒) ประเภทของเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมทางไกล	๑๗
(๓) ประเภทของการสื่อสารที่ใช้ในการประชุมทางไกล	๑๘
๒.๒ ภูมิหายที่เกี่ยวข้อง	๒๐
๒.๒.๑ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๒๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๒.๒ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๒
๒.๒.๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๕
๒.๒.๔ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๘
๒.๓ แนวปฏิบัติและสาระสำคัญของมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๒๙
๒.๓.๑ ขั้นตอนก่อนประชุม	๒๙
๒.๓.๒ ขั้นตอนระหว่างประชุม	๓๐
๒.๓.๓ ขั้นตอนหลังประชุม	๓๐
๒.๔ ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๓๑
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีการศึกษา	๓๕
๓.๑ วิธีการศึกษา	๓๕
๓.๒ การดำเนินการศึกษา	๓๕
(๑) การศึกษาเชิงเอกสาร (documentary research)	๓๕
(๒) แบบสอบถาม (Questionnaire)	๓๕
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๕
๓.๔ กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	๓๖
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๖
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๖
๓.๗ ระยะเวลาในการดำเนินการ	๓๖
บทที่ ๔ แนวทางการนำระบบการประชุมอิเล็กทรอนิกส์มาเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๓๘
๔.๑ ศึกษาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๓๘
๔.๑.๑ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๓๘
๔.๑.๒ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๓๙
๔.๑.๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๔๐
๔.๒ แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๔.๒.๑ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการว่าด้วยการประชุมในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๔๑
๔.๒.๒ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๔๓
(๑) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	๔๘
(๒) การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๔๘
๔.๓ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๔๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๔.๓.๑ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภารกิจการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษและภารกิจทั่วไป	๔๙
๔.๓.๒ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ	๖๙
๔.๔ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๗๐
๔.๔.๑ การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๗๐
๔.๔.๒ การพัฒนาการประผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ อันเกี่ยวกับการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๗๒
๔.๔.๓ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๗๓
๔.๔.๔ การพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๗๔
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๗๖
๕.๑ บทสรุป	๗๖
แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๗๖
๕.๑.๑ แนวทางการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ	๗๖
๕.๑.๒ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการศึกษา นี้ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๗๘
๕.๑.๓ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๗๙
๕.๑.๔ แนวทางการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ การพัฒนาให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๘๑
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๘๒
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ	๘๒
๕.๒.๒ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีทักษะดิจิทัล	๘๒
๕.๒.๓ การพัฒนากฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย	๘๒

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก

- แบบสอบถาม

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินการ	๓๗
ตารางที่ ๒ ข้อแตกต่างระหว่างประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และการเพิ่มเติมหลักการ	๓๘
ตารางที่ ๓ สรุปข้อกำหนดบางประการตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ยกเลิก และเพิ่มเติมหลักการสำคัญใน พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๓๙
ตาราง ๔ การดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีปฏิบัติตามพระราช กำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรณีเป็นการประชุมโดยทั่วไป	๔๕
ตาราง ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีปฏิบัติตามพระราช กำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรณีเป็นการประชุมลับ	๔๖
ตาราง ๖ การปฏิบัติงานภายในหน่วยงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อันเกี่ยวกับการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม	๕๑
ตาราง ๗ ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	๗๖
ตาราง ๘ ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการรับรอง	๘๐
ตาราง ๙ รายชื่อผู้ประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง	๘๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ กรอบแนวความคิดในการศึกษา	๔
ภาพที่ ๒ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์	๔๑
ภาพที่ ๓ โครงสร้างมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม	๗๔

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานผลงานทางวิชาการ เรื่อง “การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับระเบียบหรือข้อกฎหมายที่ให้อำนาจในการลงมติผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานยุติธรรมและสนับสนุนคดีพิเศษ ตลอดจนการลงมติในการประชุมของคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานผ่านระบบ Video conference เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) อันเป็นการพัฒนาระบบการประชุมทางไกลที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการหรือการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในหน่วยงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ยังมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ยังไม่เป็นไปตามแบบแผนแนวทางการเดียวกันกับในบางหน่วยงาน ยังมีแนวทางการดำเนินงานของตนในแบบที่ตนเคยใช้ปฏิบัติมาก่อน การปฏิบัติอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่อ้างอิงตามกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวนี้ ได้แก่ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือกฎหมายอื่นใดที่ใช้สำหรับการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้การปฏิบัตินั้นต้องเป็นการดำเนินการโดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมายตามพระราชกำหนดฯ

จากการดำเนินการศึกษาตามแนวทางการศึกษาอันประกอบไปด้วย การศึกษาเชิงเอกสาร (documentary research) และการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ทำให้ทราบว่าหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษมีแนวทางและวิธีการในการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกันยังไม่เป็นไปตามหลักกฎหมาย หรือวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปยังไม่เป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนด กล่าวโดยสรุปคือการดำเนินการยังไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่ยังคงมีในบางหน่วยงานที่ดำเนินการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกฎหมายในข้างต้น ในเรื่องนี้ได้มีกฎหมายให้อำนาจสำหรับดำเนินการในเรื่องนี้ไว้แล้ว หากกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการ ปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลดีคือย่อมที่จะทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมายอันเป็นหัวใจสำคัญในเรื่องนี้

จึงเห็นได้ว่าพระราชกำหนดฯได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้วให้ดำเนินการ กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจึงควรที่จะต้องดำเนินการหรือปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องนี้ เพื่อให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย เป็นแบบแผนแนวทางการเดียวกันกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะในสังกัดกระทรวงยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่นที่กำหนดอยู่ภายใต้พระราชกำหนดฯฉบับนี้

ดังนั้นบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะอันเกี่ยวกับการใช้งานในด้านเทคโนโลยีอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันได้มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมโดยส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ การประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือการประชุมอื่นใดนั้น ผู้ที่มีหน้าที่จัดการประชุมจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนก่อนการประชุม/ระหว่างประชุม/หลังจากประชุม ตลอดจนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประชุมทั่วไป การประชุมลับ และต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายเพื่อให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย

จากการศึกษานี้ได้มีแนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีแนวทางการพัฒนาด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลในทางกฎหมาย เกิดความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติงานและหลักกฎหมาย โดยยึดแนวทางการปฏิบัติงานตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ นั้น ควรพิจารณาหาหรือจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและจากผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ประชุมเพื่อหาหรือหาข้อยุติอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จนนำมาซึ่งคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒) แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างแนวทางการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้การประชุมนี้มีผลในทางกฎหมาย อาจกำหนดเป็นวิธีการหรือเป็นแนวทางสำหรับ การปฏิบัติ คู่มือ หรือวิธีการอื่นใดที่ทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลในทางกฎหมาย โดยอาจกำหนดให้กองกฎหมายเป็นผู้พิจารณาดำเนินการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓) แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องพิจารณาในเรื่องดังกล่าวโดยคำนึง ถึงความปลอดภัยของข้อมูล เป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ได้กำหนดมาตราเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ ในการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการประชุม กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณาดำเนินการเลือกใช้ระบบสารสนเทศ โดยพิจารณาจากมาตรฐานที่

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) จัดทำขึ้นภายใต้ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งครอบคลุมหลักการสำคัญของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ

๔) แนวทางการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ การพัฒนาให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีทักษะทางดิจิทัลอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑. พัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยการจัดการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงาน โดยฝึกอบรมให้บุคลากรให้ทราบถึงวิธีการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งก่อนการเริ่มการประชุม/ระหว่างการประชุม/หลังจากประชุม โดยการฝึกในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติไปพร้อมกันในเวลาเดียวกัน

๒. พัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยฝึกอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศที่กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้งานเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บุคลากรทราบถึงวิธีการของการทำงานในระบบสารสนเทศ

๓. พัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในด้านกฎหมาย โดยให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ที่มีหน้าที่จัดการประชุมในหน่วยงาน โดยเน้นวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักกฎหมายเป็นสำคัญ

๔. ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และหลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้

๑) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนาหรือจัดหาระบบโปรแกรมสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการสนับสนุนงานคดีพิเศษและอำนวยความสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการประชุม ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เป็นมาตรฐานและหน่วยงานอื่นสามารถที่จะใช้งานร่วมกันได้ และง่ายต่อการดำเนินงาน และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล โดยพิจารณาจากเทคโนโลยีที่ได้รับมาตรฐานตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ เช่น การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ การประชุมอนุกรรมการคดีพิเศษ การประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนการประชุมกับหน่วยงานอื่นภายนอก ควรมีการกำหนดเป็นข้อกำหนดหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความชัดเจน เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง มีความเป็นมาตรฐานและนำไปใช้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

๒) การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีทักษะดิจิทัล

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรเร่งพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรการใช้งานระบบสารสนเทศให้กับบุคลากรทุกระดับให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาต้องพัฒนาทักษะดิจิทัล การใช้

งานระบบต่าง ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ไม่เว้นแม้แต่การใช้งานหรือการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการขั้นตอน วิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักกฎหมาย

๒. การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากในอนาคตข้างหน้าเทคโนโลยีดิจิทัลอื่นเกี่ยวกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์อาจมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ จึงต้องมีการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

๓) การพัฒนากฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรพิจารณาพัฒนากฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบให้สามารถรองรับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ ในยุคที่มีสถานการณ์การเกิดโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และในสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือการออกข้อบังคับ คณะกรรมการคดีพิเศษ ประกาศ คำสั่ง หรือออกระเบียบรองรับการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณาไม่ให้ขัดกับข้อกฎหมายใด ในเบื้องต้นอาจกำหนดเป็นระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรืออาจดำเนินการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับใช้ปฏิบัติงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๒. ควรพิจารณาพัฒนากฎหมาย ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สำหรับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความสอดคล้องและใช้ระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ชนิดเดียวกัน ในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันสำหรับการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะให้มีผลในทางกฎหมายนั้น ตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการ และข้อจำกัดสำหรับการจัดประชุมไว้อย่างชัดเจน โดยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องดำเนินการตามที่กฎหมายให้อำนาจการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงจะสามารถใช้ได้ในทุกกรณี และในกรณีการประชุมที่กฎหมายไม่สามารถที่จะให้ดำเนินการได้ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจในการดำเนินการนั้น สำหรับในปัจจุบันการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มีหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้นำระบบการประชุมอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาปรับใช้ในองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หาแนวทาง หรือการประชุมในวาระต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการจัดการประชุม แต่สิ่งหนึ่งอยากขอให้ออกเสนอในเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีผลในทางกฎหมายนั้น คือ ระบบสารสนเทศที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (software) ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่ใช้ในการประชุมอิเล็กทรอนิกส์นั้น ยังมีความหลากหลายในส่วนของตัวโปรแกรมที่ใช้ในการประชุม เนื่องด้วยหน่วยงานแต่ละหน่วยงานมีการนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในแบบของตนเอง ทำให้การจัดการประชุมไม่สามารถที่จะประชุมร่วมกันได้ การพิจารณาเลือกใช้โปรแกรมในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวในเรื่องตัวโปรแกรมที่ใช้สำหรับการประชุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของหน่วยงานที่จะเลือกใช้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระบบรักษาความปลอดภัยในการประชุมเป็นหลัก

บทที่ ๑

บทนำ

ในบทนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา กรอบแนวคิดในการศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษา นิยามศัพท์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการศึกษา เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคตพิเศษและผลทางกฎหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประชุมทางไกล (Video conference) คือ การนำเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ กล้อง โทรทัศน์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมผสมผสาน เป็นการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมอยู่กันคนละสถานที่ ไม่จำกัดระยะทาง สามารถประชุมร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ การส่งข้อความและภาพสามารถส่งได้ทั้งทางสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ไมโครเวฟ สายไฟเบอร์ออฟติกของระบบเครือข่าย และการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม โดยการบีบอัดภาพเสียงและข้อความ กราฟิกต่าง ๆ ไปยังสถานที่ประชุมต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเห็นภาพและข้อความต่าง ๆ เพื่ออภิปรายร่วมกันได้เพื่อสนับสนุนในการประชุมให้มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ และเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ได้ส่งผลกระทบต่อหลากหลายอาชีพ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐราชการ หรือภาคเอกชน หรือประชาชนทั่วไป ต่างได้รับผลกระทบทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและสถานการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติเป็นมาตรฐาน ที่เรียกว่า New normal ซึ่งกรมสอบสวนคตพิเศษในฐานะหน่วยงานราชการที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชนย่อมได้รับผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานในยุคที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) โดยเฉพาะการปฏิบัติที่จะต้องดำเนินการขอ มติจากที่ประชุม หรือการแสดงข้อโต้แย้ง หรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ กรมสอบสวนคตพิเศษเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผลกระทบในเรื่องนี้ เนื่องด้วยการดำเนินการในทางคดีหรือแม้แต่การดำเนินการต่าง ๆ ที่มีการปฏิบัติงาน ในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องมีการประชุมหารือ หรือขอมติจากที่ประชุมเพื่อสรุปเป็นมติของที่ประชุมสำหรับการดำเนินการในขั้นต่อไป จะเห็นได้ว่าการประชุมดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ได้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคตพิเศษ เนื่องจากมีการใช้นโยบาย “ทำงานที่บ้าน” หรือ “WORK FROM HOME” กับส่วนงานราชการเพื่อลดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานที่บ้านมีข้อจำกัดหลายประการทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพน้อยลง ไม่เหมือนกับการทำงานที่สำนักงาน เช่น อุปกรณ์ในการทำงาน บรรยากาศการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน และการสื่อสารกับทีมงานที่ยากกว่าหรือทำความเข้าใจในรายละเอียดของงานได้น้อยกว่าการเจอหน้า ฯลฯ จึงต้องนำกลไกต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้สามารถทำงานที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ถือเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่สำคัญยิ่ง กล่าวคือ ในทางตรง สามารถวัดผลที่ได้ออกมาในรูปแบบของตัวเงิน ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ส่วนในทางอ้อมนั้นวัดเป็นรูปตัวเงินได้ยาก เช่น ช่วยให้ประหยัดเวลาช่วยอำนวยความสะดวก ช่วยลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง ดังสามารถสรุปประโยชน์ที่ได้ ดังนี้ (๑) ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

ในการเดินทางจากที่ต่าง ๆ เพื่อมาประชุม หรืออบรม (๒) สามารถทำการประชุมเพื่อวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว (๓) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรมากขึ้น และ (๔) ลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทางในอนาคต ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) ควรพิจารณานำมาใช้ในการประชุมของกรมสอบสวน คดีพิเศษ หากต้องมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ทำงานอยู่คนละที่กันเนื่องจากสะดวก ประหยัด รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ด้วยความสำคัญของการพัฒนาระบบราชการสู่ระบบราชการ ๔.๐ ซึ่งมีสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เป็นตัวเร่งให้ต้องพัฒนาสู่ระบบราชการ ๔.๐ เป็นการดาวน์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ จึงควรพัฒนาแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายให้ปฏิบัติงานภายในที่พัก การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จะปล่อยให้เกิดความล่าช้าไม่ได้ แต่เนื่องจากในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องมีการประชุมหารือหาแนวทางในการดำเนินการ หรือขอมติต่าง ๆ จากที่ประชุมตามกระบวนการของกฎหมาย แต่ปัจจุบันยังมีข้อขัดข้องในการดำเนินการบางประการ โดยจากรายงานการศึกษา เรื่อง “การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)”^๑ ได้มีการนำเสนอสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือการประชุมทางไกล ไว้บ้างแล้ว การศึกษาการประชุมทางไกลในภารกิจการสืบสวนสอบสวนพิเศษเชิงลึกเพื่อนำไปสู่แนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ อันเป็นภารกิจหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบในคดีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยปราศจากข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่อาจนำไปสู่การโต้แย้งในกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษได้

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า หากไม่มีการประชุมหรือการขอมติใด ๆ ในคดีพิเศษย่อมทำให้กระบวนการในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษไม่เป็นไปตามแบบแผน และหากมีการประชุมดังกล่าว แต่มียังมีข้อขัดข้องบางประการ โดยเฉพาะข้อขัดข้องทางกฎหมาย ก็อาจจะทำให้เกิดการโต้แย้งการดำเนินการได้ ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษา เรื่อง “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย” ซึ่งการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานยุติธรรม และสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และระบบราชการในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยต้องสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม การสร้างนวัตกรรม และปรับปรุงองค์กรให้เป็นองค์กรดิจิทัล^๒ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการโดยใช้การประชุมผ่านระบบออนไลน์ ในการขอความเห็นหรือมติในที่ประชุมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป และเป็นประโยชน์ทางวิชาการ

^๑ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรุงเทพฯ, ๒๕๖๓ ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/Upload/f578468be787d2e1b41c1bb2002d1525.pdf>

^๒ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล, สำนักงาน ก.พ., ระบบราชการไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๔ “การปฏิรูประบบราชการไทย,” ออนไลน์ <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/thai-govsystem-context-thailand-4-0.pdf>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ให้สอดคล้องกับระเบียบหรือข้อกำหนดที่ให้อำนาจในการลงมติ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

๑.๒.๒ เพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนคดีพิเศษ ตลอดจนการลงมติในการประชุมของคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานผ่านระบบ Video conference เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

๑.๒.๓ เพื่อเป็นการพัฒนาระบบการประชุมทางไกลที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการรวบรวม ค้นคว้า ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ อันเกี่ยวกับแนวความคิดในการประชุมทางไกลผ่านระบบ Video conference ให้สอดคล้องกับระเบียบหรือข้อกำหนดที่ให้อำนาจในการลงมติ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และในภาวะเหตุการณ์ปกติ ตลอดจนศึกษารายงานการศึกษา บทความ วารสาร รายงานการศึกษา ซึ่งจะได้ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ให้ได้ข้อสรุปและเสนอแนวทางการแก้ไขที่ควรจะเป็น ดังรายละเอียดต่อไป

๑.๓.๑ ผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่นำไปสู่ระบบราชการ ๔.๐ และสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ซึ่งมีผลกระทบทำให้มีการใช้นโยบาย “ทำงานที่บ้าน” หรือ “WORK FROM HOME” ที่มีต่อข้าราชการผู้ปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และปฏิบัติงานอื่นเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการสู่ยุค New normal เร็วยิ่งขึ้น

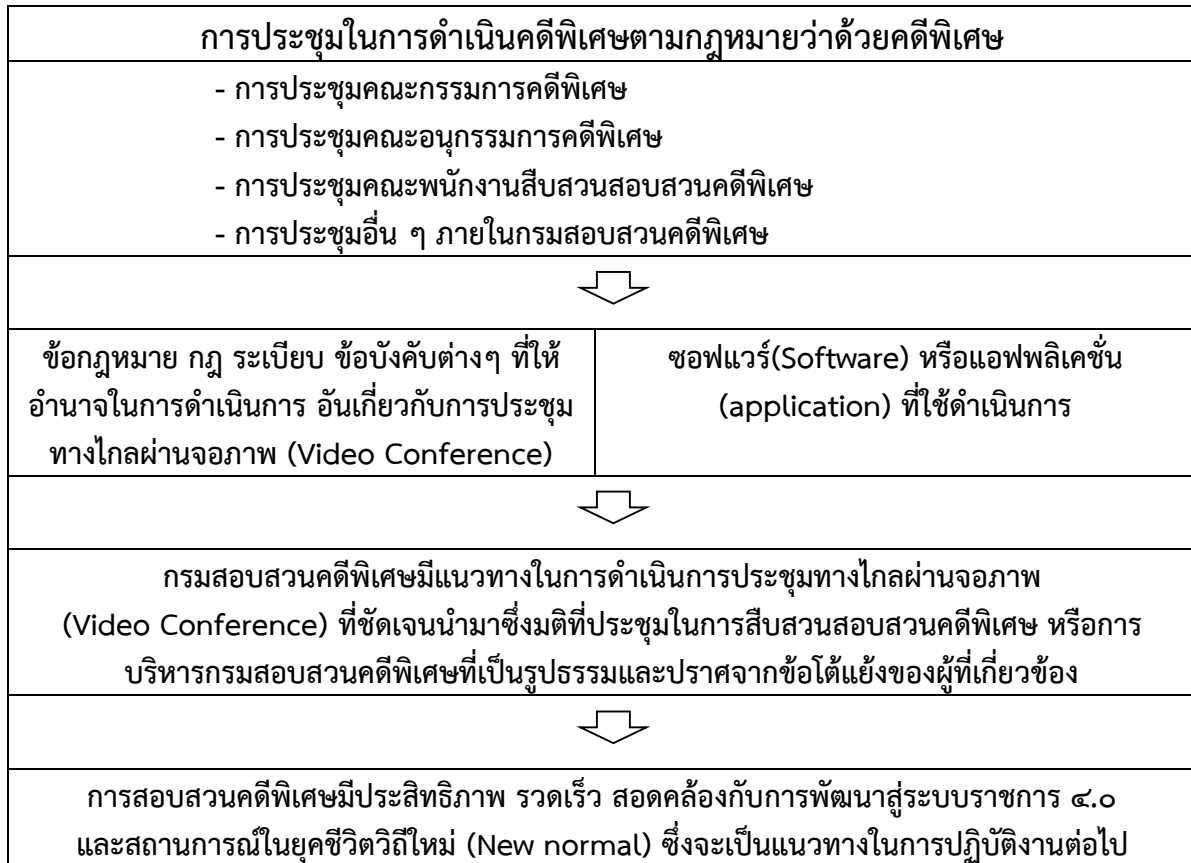
๑.๓.๒ แนวทางการนำเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) มาใช้ในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ

๑.๓.๓ การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ที่สามารถจะนำผลหรือมติที่ประชุมมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ โดยปราศจากข้อโต้แย้งทางกฎหมาย ควรมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อปฏิบัติใดรับรอง

๑.๔ กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้ มีกรอบแนวคิดดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ : กรอบแนวคิดในการศึกษา

๑.๕ นิยามศัพท์

“พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ” หมายถึง อธิบดี รองอธิบดี และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๓

“เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ” หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๔

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายถึง การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์^๕

^๓ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไข มาตรา ๓ นิยามความหมายของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ

^๔ เรื่องเดียวกัน

^๕ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

“ผู้ร่วมประชุม” หมายถึง ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด และให้หมายรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลนั้นด้วย^๖

“การประชุมทางไกล” (Video Conference) หมายถึง การนำเทคโนโลยีสาขาต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องโทรทัศน์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมผสมผสาน เป็นการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมอยู่กันคนละสถานที่ ไม่จำกัดระยะทาง สามารถประชุมร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ การส่งข้อความและภาพสามารถส่งได้ทั้งทางสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ไมโครเวฟ สายไฟเบอร์ออปติกของระบบเครือข่าย และการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม โดยการบีบอัดภาพ เสียงและข้อความกราฟิกต่างๆ ไปยังสถานที่ประชุมต่างๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถเห็นภาพและข้อความต่างๆ เพื่ออภิปรายร่วมกันได้เพื่อสนับสนุนในการประชุมให้มีประสิทธิภาพ^๗

“ชีวิตวิถีใหม่” (New Normal) หรือความปกติใหม่ หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่น่าคุ้นเคย^๘ หรืออาจกล่าวได้ว่า **ชีวิตวิถีใหม่ (New normal)** หมายถึง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปหลังจากที่มนุษย์ต้องปรับและจัดระเบียบการดำรงชีวิตเพื่อรับมือการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ของ COVID - 19 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยเร่ง ทำให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินการชีวิตอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ รวมถึงการอำนวยความสะดวกที่ต้องเร่งพัฒนาให้เท่าทันต่อการพัฒนาดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว^๙

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ กรมสอบสวนคดีพิเศษมีแนวทางในการดำเนินคดีพิเศษที่ต้องมีการประชุมด้วยวิธีการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ที่มีความชัดเจนนำมา ซึ่งมีมติในที่ประชุมในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นรูปธรรม และไม่มีข้อโต้แย้งจากผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และในสภาวะเหตุการณ์ปกติได้

๑.๖.๒ การใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดในการปฏิบัติภารกิจด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีดังกล่าวนี้ไปใช้ในงานลักษณะอื่นที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้การประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ที่มีการลงมติหรือลงความเห็น ที่นอกจากจะทำให้ได้รับการยอมรับ ปราศจากข้อโต้แย้งแล้ว ยังทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินคดีพิเศษมากยิ่งขึ้น

^๖ เรื่องเดียวกัน

^๗ ความหมาย Video conference. (ม.ป.ป.) ออนไลน์ <http://www.peak.co.th> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

^๘ รศ. มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิติศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ออนไลน์ <https://www.facebook.com/malee.boonsiripunth> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

^๙ ส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ. การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal). กรมสอบสวนคดีพิเศษ, ๒๕๖๓

๑.๖.๓ ในเรื่องงบประมาณเป็นการประหยัดงบประมาณให้กับกรมสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องการเดินทางมาประชุม หรือการจัดงบประมาณสำหรับการประชุมเพื่อขอมติในเรื่องใด ๆ เช่น การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ฯลฯ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติหรือผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video conference) หรือที่เรียกว่า ระบบการประชุมออนไลน์ที่สอดคล้องกับข้อกฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจในการลงมติ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference System) สำหรับการประชุมของคณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงานผ่านระบบ Video conference ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษต่อไปได้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และระบบราชการในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐

นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และเชื่อมโยงกับภายนอก (ประชาคมโลก) ในรูปแบบพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายใน (Strength from Within) คือ การพัฒนาภายในประเทศ ๔ มิติ คือการยกระดับ ศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ หรือการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) สร้างสังคมที่อยู่ดี มีสุข การรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ โดยการให้บริการในรูปแบบดิจิทัล (Digital Service) ที่ประยุกต์ข้อมูลข่าวสาร (Information) กับเทคโนโลยี (Technology) เพื่อยกระดับการให้บริการต่อประชาชน การสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างความแตกต่าง เพื่อพัฒนาการให้บริการ (Innovation) รวมทั้งการทำงานในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) ที่เปิดโอกาสให้ องค์กรภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ค้นหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันในบริบทเชิงเครือข่าย ส่วนการเชื่อมโยงกับภายนอก (Connecting the World) คือ การดำเนินการสร้างสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน และในระดับนานาชาติ รวมถึงการนำพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลมาเพิ่มศักยภาพและมูลค่าในการให้บริการประชาชน

นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ดังกล่าว ได้บูรณาการไปสู่ระบบราชการในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้อธิบายไว้ถึงการจะประสบความสำเร็จในการก้าวสู่ระบบราชการ ๔.๐ ไว้ว่าต้องอาศัยปัจจัยสำคัญอย่าง ๓ ประการ ได้แก่^{๑๐}

^{๑๐} สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล, สำนักงาน ก.พ., ระบบราชการไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๔ “การปฏิรูประบบราชการไทย,” ออนไลน์ <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/thai-gov-system-context-thailand-4-0.pdf>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ระบบราชการ ๔.๐ ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๒ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบราชการ ๔.๐,” เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔, https://www.opdc.go.th/uploads/files/2560/ThaiGov4.0_3.pdf

ประการแรก การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม (Collaboration) กล่าวคือ เป็นการยกระดับการทำงานให้สูงขึ้นไปกว่าการประสานงานกัน (coordination) หรือทำงานด้วยกัน (cooperation) ไปสู่การร่วมมือกัน (collaboration) อย่างแท้จริง โดยจัดระบบให้มีการวางแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน มีการระดมและนำเอาทรัพยากรทุกชนิดเข้ามาแบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีการยอมรับความเสี่ยงและรับผิดชอบต่อผลสำเร็จที่เกิดขึ้นร่วมกันเพื่อพัฒนาประเทศหรือแก้ปัญหาคความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นจนไม่มีภาคส่วนใดในสังคมจะสามารถดำเนินการได้ลุล่วงด้วยตนเอง โดยลำพังอีกต่อไป หรือเป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองในรูปแบบของการเป็น “ประชารัฐ”

ประการที่สอง การสร้างนวัตกรรม (Innovation) กล่าวคือ เป็นการคิดค้นและแสวงหาวิธีการหรือผลลัพธ์ใหม่ ๆ ที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบขนาดใหญ่เพื่อปรับปรุงและออกแบบการให้บริการสาธารณะและนโยบายสาธารณะให้สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศหรือตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ ที่จะแปรผันไปตามสภาพแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยรูปแบบห้องปฏิบัติการ (GovLab/Public Sector Innovation Lab) และมีการใช้กระบวนการความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ในลักษณะของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด (Empathize) ก่อนจะสร้างจินตนาการ (Ideate) พัฒนาต้นแบบ (Prototype) ทำการทดสอบปฏิบัติจริงและขยายผลต่อไป

ประการที่สาม การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitization/Digitalization) กล่าวคือ เป็นการผสมผสานกันระหว่างการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลผ่านระบบคลาวด์ (cloud computing) อุปกรณ์ประเภทสมาร์ทโฟนและเครื่องมือเพื่อการใช้งานร่วมกัน (collaboration tool) ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้แบบเรียลไทม์ (Real time) ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความซับซ้อนต่าง ๆ ได้ และช่วยให้บริการของทางราชการสามารถตอบสนองความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์และช่องทางได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และประหยัด

กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะส่วนราชการจึงต้องดำเนินการตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และระบบราชการในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ดังกล่าว ซึ่งต้องการสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม การสร้างนวัตกรรม และปรับปรุงองค์กรให้เป็นองค์กรดิจิทัล

๒.๑.๒ แนวปฏิบัติในสถานการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๑. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) และแนวปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่ต้องมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังในพื้นที่ตามแนวชายแดนเขตติดต่อ เป็นกรณีพิเศษ เพื่อป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง และเพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส

ในส่วน of สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความห่วงใยพี่น้องประชาชน และตระหนักถึงความสำคัญของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ซึ่งกลับมาส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้กำหนดมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ซึ่งกำชับให้ทุกหน่วยในสังกัด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ตามแนวชายแดนด้านประเทศเมียนมา และประเทศกัมพูชา ให้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ด้านตรวจ เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสฯ ซึ่งให้ดำเนินการตรวจคัดกรองโรคทุกราย โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหลักสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด^{๑๑}

นอกจากนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังเปิดช่องทางการแจ้งความผ่านระบบออนไลน์ โดยกองปราบปราม ได้ทำการทดลองระบบการรับแจ้งความร้องทุกข์ผ่านทางออนไลน์ ซึ่งกองปราบปราม ได้พัฒนาระบบนี้ มาให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล สำหรับลดการสัมผัสระหว่างพนักงานสอบสวนกับประชาชน ไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด ๒๐๑๙ (COVID - 19) ครอบคลุมทั้งการรับแจ้งความ ให้ปากคำและส่งมอบพยานหลักฐานที่สามารถทำพร้อมกันได้ในวันเดียว โดยการแจ้งความผ่านระบบออนไลน์ของกองปราบปราม มีขั้นตอนที่ประชาชนสามารถทำได้ง่าย ๆ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ช่องบริการ กล่าวคือ

ช่องบริการที่ ๑ สำหรับผู้ที่จะปรึกษาคดีความและแจ้งความครั้งแรก จะมีพนักงานสอบสวนคอยพูดคุยผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ เพื่อแนะนำการใช้บริการเบื้องต้นก่อนสอบปากคำ โดยจะมีชุด หูฟังเสียบเชื่อมต่อเข้ากับระบบให้สื่อสารโต้ตอบกันง่ายขึ้น ขณะเดียวกันหน้าจอจะแสดงผล คำให้การที่พนักงานสอบสวนพิมพ์ระหว่างสอบปากคำ เพื่อที่ว่าหากไม่ตรงตามคำให้การประชาชนสามารถแย้ง เพื่อแก้ไขได้เมื่อสอบปากคำเสร็จสิ้น พนักงานสอบสวนจะส่งปริ้นคำให้การออกมาให้ประชาชนผู้แจ้งความ และหากมีหลักฐานจะมอบเพิ่มเติมก็สามารถเอาไปวางไว้บริเวณหน้าห้องรับแจ้งความได้ ซึ่งจะมีจุดสำหรับใส่หลักฐานโดยเฉพาะ

ช่องบริการที่ ๒ เป็นช่องทางการให้บริการเมื่อประชาชนจะติดต่อเข้าให้ปากคำเพิ่มเติมหรือติดตามความคืบหน้าทางคดี ซึ่งเคยแจ้งความไว้แล้ว รวมถึงมาตามนัดหมายของพนักงานสอบสวน ซึ่งมีขั้นตอนคล้ายกันกับการแจ้งความครั้งแรก คือ มีพนักงานสอบสวนคอยพูดคุยโต้ตอบผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์และสนทนาผ่านชุดหูฟัง

การให้บริการทั้ง ๒ ช่องบริการ นอกจากลดความเสี่ยงจากการสัมผัสระหว่างพนักงานสอบสวนกับประชาชนแล้ว ขั้นตอนต่าง ๆ ยังสะดวก และจะช่วยให้การแจ้งความรวดเร็วขึ้น ในขณะที่ประสิทธิภาพก็ไม่ลดลง อนาคตกองปราบปรามเตรียมต่อยอดติดตั้งระบบสอบปากคำนอกสถานที่ผ่านระบบออนไลน์ด้วย

๒. ศาลปกครองเดินหน้าสู่ศาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน^{๑๒}

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ ศาลปกครองสูงสุด ได้ออกคำแนะนำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงานทางคดีในสำนวนที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษ และในการประชุมทางคดีของตุลาการศาลปกครอง เพื่อให้ตุลาการศาลปกครอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศาลปกครองที่เกี่ยวข้องมีแนวทางปฏิบัติในการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงานทางคดีที่สอดคล้องในแนวทางเดียวกัน เพื่อสนับสนุนการทำงานของตุลาการ ทำให้เกิดความยืดหยุ่น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วทั้งในและนอกสถานที่ทำงานซึ่งจะเป็นแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการพิจารณาของศาลปกครองต้องหยุดชะงัก และไม่กระทบสิทธิประโยชน์ทางคดีของประชาชนและคู่กรณีจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่อาจคาดหมายได้ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อให้ประชาชนและคู่กรณีที่อาจมีความกังวลต่อการ

^{๑๑} หนังสือกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ ยธ ๐๘๐๓/ว ๘๗๕ เรื่อง แจ้งเวียนแนวปฏิบัติของสำนักงานองค์การตำรวจสากลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) (ฉบับแปล) ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

^{๑๒} <https://www.isranews.org/article/isranews-pr-news/88310-covid-18.html>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เดินทางมาติดต่อราชการยังที่ทำการศาลปกครอง ให้สามารถดำเนินการทางระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ได้ ตลอดจนจนเป็นการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e - Court) ที่จะสามารถอำนวยความสะดวกธรรมทางปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ตามคำแนะนำดังกล่าว กำหนดให้การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงานทางคดีในส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปแบบกระดาษ มีผลสมบูรณ์ทางกฎหมายเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานทางคดีในส่วนงานที่จัดทำในรูปกระดาษดังที่เคยปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติสำหรับตุลาการศาลปกครอง สรุปได้ดังนี้

(๑) กรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทุกฝ่ายประสงค์เปลี่ยนมาใช้หรือยอมรับให้ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกรณีนี้สถานะในการปฏิบัติงานของส่วนงานคดีดังกล่าวได้เปลี่ยนจากส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษ ไปเป็นส่วนงานคดีอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ดังนั้น เมื่อตุลาการศาลปกครองได้ปฏิบัติงานทางคดีด้วยวิธีการตามที่ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์รองรับไว้แล้ว จึงไม่มีกรณีที่ต้องพิมพ์หลักฐานการปฏิบัติงานจากระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ออกมาเพื่อแนบไว้ในส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษอีก โดยให้สำนักงานศาลปกครองมีหน้าที่แปลงเอกสารและพยานหลักฐานทั้งหมดในส่วนงานคดีที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษให้เป็นเอกสารและพยานหลักฐานในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีส่วนงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์โดยเร็ว

(๒) กรณีที่คู่กรณียังไม่ประสงค์ที่จะเปลี่ยนมาใช้หรือยอมรับให้ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ กรณีนี้สถานะในการปฏิบัติงานของส่วนงานคดีดังกล่าวจึงยังคงเป็นส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษ และถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานทางคดีด้วยวิธีการตามที่ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์รองรับไว้ในกรณีนี้มีผลทางกฎหมายอย่างเดียวกับการปฏิบัติงานทางคดีในชั้นตอนนั้น ๆ ในส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษแล้วก็ตาม แต่เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบสำนวนได้โดยสะดวกและครบถ้วนจากส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษให้ตุลาการศาลปกครองที่ปฏิบัติงานนั้นพิจารณาให้มีการพิมพ์หลักฐานการปฏิบัติงานดังกล่าวจากระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแนบไว้ในส่วนงานที่จัดทำไว้ในรูปกระดาษ

(๓) กรณีการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพในการประชุมทางคดีของตุลาการศาลปกครอง ผ่าน “ห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ตุลาการศาลปกครองสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพในการประชุมทางคดีได้ในทุกกรณี เช่น การกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง การกำหนดวันนั่งพิจารณาคดี หรือการประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล เป็นต้น ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๖๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และข้อ ๒๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บัญญัติรองรับไว้อย่างแจ่มชัดให้สามารถ “ดำเนินกระบวนการพิจารณา” ซึ่งครอบคลุมถึงบรรดาการดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งปวง รวมทั้งการประชุมปรึกษาทางคดีของตุลาการศาลปกครอง โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

อนึ่ง เพื่อความปลอดภัยสูงสุดของข้อมูล คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุดฉบับนี้ ยังได้กำหนดคุณสมบัติของห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานในการถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุม และสามารถให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนในการเข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นต่อผู้ร่วมประชุมอื่นทุกคน และรับรู้การออกเสียงเพื่อลงมติของผู้ร่วมประชุมได้เป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ต้องสามารถกำหนดขอบเขตการเข้าร่วมประชุมของบุคคลได้เป็นการเฉพาะเจาะจง โดยให้เข้าถึงได้เฉพาะตุลาการศาลปกครองที่เป็นองค์คณะหรือที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ร่วมประชุมได้ตามกฎหมาย หรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากตุลาการหัวหน้าคณะหรือผู้มีอำนาจ

หน้าที่ ในการจัดให้มีการประชุมทางคดีให้อยู่ในที่ประชุม และมีระบบการจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓. แนวปฏิบัติในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ของศาลยุติธรรม^{๑๓}

(๑) ศาลยุติธรรมอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาสายตรงครั้งแรก

ที่ผ่านมา นับแต่ศาลฎีกาทำคำพิพากษาเสร็จสิ้น กว่าที่ศาลชั้นต้นจะอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังจะต้องผ่านขั้นตอนในการส่งสำนวนและซองคำพิพากษาศาลฎีกาผ่านระบบสารบรรณของแต่ละศาลและศาลชั้นต้นจะต้องนัดฟังคำพิพากษาศาลฎีกาและส่งหมายให้คู่ความทุกฝ่ายทราบ ตลอดจนรอผลการส่งหมาย กว่าพร้อมอ่านคำพิพากษาก็ใช้เวลาหลายเดือน หากผลคำพิพากษาศาลฎีกาทำให้จำเลยได้รับการปล่อยตัวหรือได้รับประโยชน์จากหมายจำคุกคดีถึงที่สุดก็จะทำให้จำเลยเสียโอกาสเหล่านั้น จึงได้วางระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลฎีกาในคดีอาญาที่ศาลฎีกาโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓ (Video Conference) เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการที่จะต้องส่งสำนวนและคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลฎีกาในคดีอาญาที่จำเลยต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีไปให้ศาลชั้นต้นทั่วประเทศอ่านแทนศาลฎีกา

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ น. ผู้พิพากษาศาลฎีกาออกนั่งบัลลังก์อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญาเรื่องความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ด้วยระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) เป็นครั้งแรก ซึ่งตัวจำเลยถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวางมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำนั้นอยู่เป็นสักขีพยาน ยืนยันตัวตนจำเลย ตลอดจนการอ่านคำพิพากษตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ โดยศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องโจทก์ และมีคำสั่งให้ ศาลชั้นต้นออกหมายปล่อยตัวจำเลยไปในทันที และในเวลา ๑๐.๓๐ น. ของวันเดียวกันนั้น ยังมีการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญาที่ศาลฎีกา ด้วยระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) กับศาลจังหวัดนครสวรรค์และศาลจังหวัดพิษณุโลก โดยเบิกตัวจำเลยที่ ๒ ที่ถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางจังหวัดพิษณุโลกมาฟังคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ที่ศาลจังหวัดพิษณุโลก โดยไม่ต้องเดินทางมาที่ศาลจังหวัดนครสวรรค์ คดีนี้ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลยที่ ๒ และมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นออกหมายปล่อยตัวจำเลยที่ ๒ ทันที ถือเป็นครั้งแรกที่มีการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาด้วยระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพให้จำเลยซึ่งถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำฟัง เป็นการลดขั้นตอน ลดการเบิกตัวจำเลยมาศาลในกรณีที่สามารเชื่อมสัญญาณกับเรือนจำได้ ลดการใช้เครื่องพันธนาการ และลดความเสี่ยงในการหลบหนี เมื่อมีการควบคุมจำเลยมาศาล อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี ทำให้จำเลยและคู่ความสามารถเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และยังช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID – 19 แก่ผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังอีกด้วย

(๒) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID – 19) ของศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID – 19) ฉบับที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ฉบับที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ และฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๔ แต่เนื่องจาก

^{๑๓} ศาลฯ New normal อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาสายตรงครั้งแรก. ออนไลน์ <https://tna.mcot.net/tna-441507>, สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

สถานการณ์การแพร่ระบาดระลอกใหม่ในหลายพื้นที่ที่ยังไม่มีแนวโน้มจะคลี่คลายลง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อผู้มีอรรถคดีในการเดินทางไปติดต่อราชการศาลแทบทุกจังหวัด รวมถึงการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมในทุกพื้นที่ เพื่อความปลอดภัยของบุคลากรของศาลยุติธรรมและผู้มาติดต่อราชการศาล คณะอนุกรรมการศึกษาติดตามและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID – 19) จึงเห็นสมควรออกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus. Disease: COVID – 19) สำหรับหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ฉบับที่ ๔ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔ สำหรับช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ดังต่อไปนี้^{๑๔}

๑. การบริหารจัดการทั่วไป

๑.๑ ด้านมาตรการให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากร

ในกรณีที่หน่วยงานได้สำรวจตรวจสอบหรือปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีบุคลากรในหน่วยงานมีความเสี่ยงที่อาจติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เช่น อยู่ในสถานที่หรือเดินทางเข้าไปพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด หรือพบว่ามีอาการที่อาจติดเชื้อดังกล่าว ขอให้แจ้งข้อมูลมาที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สำนักการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โดยวิธีสแกน QR Code ที่แนบท้ายเพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้ทุกหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนการบันทึกข้อมูลการเดินทางในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดในพื้นที่ และให้ความช่วยเหลือในการตรวจหาเชื้อและการรักษาแก่บุคลากรในหน่วยงาน

นอกจากนี้ ให้ศูนย์ปฏิบัติการฯ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้คำแนะนำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือในการตรวจหาเชื้อและการรักษาแก่บุคลากรของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว โดยสามารถติดต่อเพื่อขอรับคำแนะนำปรึกษาได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ที่ระบุไว้ข้างต้น

๑.๒ ด้านมาตรการดำเนินการในห้องพิจารณา

ให้คู่ความและผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับอนุญาตให้เข้าห้องพิจารณา ใช้เจลแอลกอฮอล์ล้างมือทำความสะอาดมือ สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา และให้อยู่ห่างจากบุคคลอื่นในระยะอย่างน้อย ๑ ถึง ๑.๕ เมตร หรือให้เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม เช่น กำหนดเส้นแบ่งหรือตำแหน่งในห้องพิจารณา ปรากฏตามภาพตัวอย่างแนบท้ายลำดับที่ ๑^{๑๕}

๑.๓ ด้านการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อราชการ

๑.๓.๑ จัดให้มีจุดบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว One Stop Service และกล่องรับเอกสาร Box Thru ในบริเวณที่เหมาะสมเพื่อให้คู่ความหรือทนายความสามารถยื่นคำคู่ความหรือเอกสารใด ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่รับและมีระบบการติดตามทราบคำสั่งหรือติดตามความคืบหน้าของคดี อันจะเป็น การลดเวลาที่ต้องใช้ในการติดต่อหรือใช้บริการด้านต่าง ๆ โดยสร้างความมั่นใจแก่คู่ความหรือทนายความว่าคำคู่ความหรือเอกสารนั้นได้ยื่นต่อศาลโดยชอบแล้ว และยังเป็น การลดจำนวนผู้ที่เข้าไปในบริเวณภายในศาลเกิดความปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย

^{๑๔} หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/ว ๕๗ เรื่อง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีในสถานการณ์การแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) ฉบับที่ ๔ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน

๑.๓.๒ ศาลที่มีทางเดินรถภายในบริเวณสะดวงกว้างขวางอาจจัดให้มีการบริการ Drive Thru เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อในลักษณะเดียวกับ ๑.๓.๑ โดยไม่จำเป็นต้องลงจากรถที่ใช้ในการเดินทางมาศาล และเป็นการลดจำนวนผู้ที่เข้าไปในอาคาร สะดวกแก่การดูแลสุขอนามัยภายในศาล ปรากฏตามภาพตัวอย่างแนบท้ายลำดับที่ ๒^{๑๖}

๑.๓.๓ การติดต่องานบริเวณจุดรับบริการหรือเคาน์เตอร์ระหว่างเจ้าหน้าที่ศาลกับคู่ความหรือผู้มาติดต่อราชการ พึงกำหนดให้มีเส้นแบ่งหรืออุปกรณ์เพื่อการเว้นระยะห่างบุคคลอื่น (Social Distancing) ตามสมควร ปรากฏตามภาพตัวอย่างแนบท้ายลำดับที่ ๓^{๑๗}

๑.๓.๔ ศาลพึงเก็บสำรองหน้ากากอนามัยในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้บริการแก่คู่ความหรือผู้มาติดต่อราชการในกรณีที่ไม่นำหน้ากากอนามัยติดตัวมาศาล

๑.๓.๕ ให้ทุกหน่วยงานจัดให้มีหมายเลขโทรศัพท์หรือช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลและประชาสัมพันธ์หมายเลขโทรศัพท์หรือช่องทางการติดต่อสื่อสารดังกล่าวทางเว็บไซต์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนทราบด้วย

๑.๔ ด้านการบริหารจัดการอาคารสถานที่

๑.๔.๑ ให้ถือปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) (ฉบับที่ ๓) ต่อไป กล่าวคือ มาตรการในด้านต่าง ๆ ตามแนวปฏิบัติและคำแนะนำของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ของศาลยุติธรรม

๑.๔.๒ ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลพิจารณาลดจำนวนประชาชนที่ต้องเข้ามาในศาลไม่ว่าเพื่อติดต่อราชการหรือเข้ามาเพื่อร่วมรับฟังการพิจารณา (หากมี) โดยให้ดำเนินการตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๒๙/ว ๖๘ (ป) ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง แนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัย กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) ทั้งนี้ ศาลควรจัดให้มีการบันทึกการยืนยันตัวตนบุคคลที่เข้ามาในศาล เช่น การใช้เครื่องอ่านบัตรประชาชนหรือการจดบันทึกข้อมูลส่วนตัวของบุคคล เพื่อเป็นฐานข้อมูลหากมีกรณีที่ต้องดำเนินการอย่างไรอย่างหนึ่งในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๑.๔.๓ กรณีที่กำหนดให้จัดกิจกรรมที่ต้องมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก พึงพิจารณาให้เลื่อนการจัดกิจกรรมดังกล่าวออกไปก่อนในช่วงระยะเวลานี้เพื่อสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการป้องกันแก้ไขและควบคุมไม่ให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ แพร่ระบาดออกไปในวงกว้าง

๒. การบริหารจัดการคดี

๒.๑ ให้ศาลชั้นต้นเลื่อนคดีจัดการพิเศษคดีสามัญ และคดีสามัญพิเศษทุกคดีที่นัดพิจารณาระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยยังไม่ต้องกำหนดวันนัดใหม่และแจ้งให้คู่ความและพยานที่ศาลมีหมายเรียกเพื่อทราบถึงการเลื่อนคดีดังกล่าวทางโทรศัพท์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้ พึงพิจารณาให้งดการดำเนินการเกี่ยวกับการออกหมายและส่งหมายแจ้งวันนัดสำหรับคดีทุกประเภทที่ผู้รับหมายมีภูมิลำเนาหรือที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นก็ให้ดำเนินการส่งโดยวิธีการไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน

ให้หน่วยงานกรอกแบบฟอร์มแสดงจำนวนคดี ที่เลื่อนไปตามวรรคหนึ่งโดยวิธีสแกน QR Code ที่แนบท้าย

อนึ่ง ในกรณีที่หน่วยงานใดยังไม่ได้กรอกแบบฟอร์มแสดงจำนวนคดีที่เลื่อนไปที่นัดพิจารณาในเดือนมกราคม ๒๕๖๔ ตามที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติฯ ฉบับที่ ๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ฉบับที่ ๒ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ และฉบับที่ ๓ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๔ ขอให้หน่วยงานกรอกแบบฟอร์มแสดงจำนวนคดีที่เลื่อนไปในเดือนมกราคม ๒๕๖๔ มาในครั้งนี้อยู่โดยวิธีสแกน QR Code ที่แนบท้าย

๒.๒ คดีจัดการพิเศษที่สามารถดำเนินการได้ตามข้อ ๒.๑ ได้แก่

๑) คดีอาญา เช่น นัดสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ นัดตรวจพยานหลักฐานในคดีที่จำเลยต้องชั่ง ให้ศาลคำนึงถึงจำนวนคดีจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการพิจารณา และความพร้อมของระบบการประชุมทางจอภาพระหว่างศาลกับเรือนจำในการนี้ ต้องให้ผู้ถูกคุมขังเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง และให้โอกาสในการโต้แย้งคัดค้านได้อย่างเต็มที่ ตามข้อ ๗ แห่งระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID – 19) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) คดีแพ่ง เช่น คดีร้องขอจัดการมรดก คดีร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นคนسابสูญ คดีร้องขอเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ หรือขออนุญาตทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์ ศาลสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาไปได้หากไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เกี่ยวข้อง และหากเลื่อนคดีไปอาจทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย โดยคำนึงถึงความยินยอมของผู้ร้องด้วย

๓) คดีอื่น ๆ ที่เจ้าของสำนวนและองค์คณะพิจารณาเห็นว่าสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาไปได้โดยไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เกี่ยวข้อง และหากเลื่อนคดีไปอาจทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่ความ เช่น คดีที่คู่ความขอส่งเอกสารเพิ่มเติมเนื่องจากไม่มีความพร้อมเรื่องเอกสารจากนัดที่แล้ว หรือคดีที่เหลือการสืบพยานเพียง ๑ ปาก หรือเหลือพยานอีกจำนวนไม่มาก เป็นต้น

๔) คดีจัดการพิเศษที่รับฟ้องใหม่ ควรกำหนดวันนัดพิจารณาในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป แล้วแต่ปริมาณคดีของศาล โดยให้นัดต่อจากคดีที่เลื่อนมาจากคดีที่มีนัดเดิมในเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ แต่ควรกำหนดกรอบจำนวนคดีที่นัดให้น้อยกว่าปกติ เพื่อรองรับคดีจัดการพิเศษที่อาจมีการเลื่อนคดีมาอีก โดยให้ดำเนินการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้คู่ความอีกฝ่ายโดยวิธีการไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับก่อน

๒.๓ คดีสามัญและคดีสามัญพิเศษที่สามารถดำเนินการได้ตามข้อ ๒.๑ ได้แก่ คดีอาญาที่จำเลยต้องชั่งระหว่างพิจารณาคดี หรือคดีอื่น ๆ ที่คู่ความพร้อมและต้องการจะสืบพยาน หรือคดีที่เจ้าของสำนวนและองค์คณะพิจารณาเห็นว่าสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาไปได้โดยไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เกี่ยวข้อง และหากเลื่อนคดีไปอาจทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่ความ เช่น คดีที่ศาลได้ดำเนินการสืบพยานหลักไปแล้วคงเหลือการสืบพยานอื่นเพียง ๑ ปาก หรือเหลือพยานอีกไม่มาก เป็นต้น แต่หากการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวเจ้าของสำนวนและองค์คณะเห็นว่าจะไม่สามารถดำเนินการไปได้โดยปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย ก็อาจใช้ดุลพินิจให้เลื่อนคดีไปก่อนโดยขออนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล แล้วแต่กรณี

๒.๔ ศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาที่มีคดีนัดพิจารณาระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ อาจเลื่อนคดีได้ตามความเหมาะสม

๒.๕ กรณีมีความยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๐^{๑๘} เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อศาลที่อยู่นอกเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) ให้ศาลที่ได้รับคำขอนั้นพึงพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการทำคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

๒.๖ การสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายขังผู้ต้องหากรณีที่ยื่นคำร้องขอหมายขังครั้งแรก ศาลพึงพิจารณาดำเนินการให้มีการสอบถามโดยถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรมด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๒๕/ว ๒๗๓ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติงานการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายขังผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ตั้งแต่ครั้งแรก

๒.๗ กรณีจำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ การถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่การอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง การสอบถามคำให้การ การตรวจพยานหลักฐาน ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒.๘ การนัดฟังคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลสูงในคดีอาญาระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ไม่ว่าจะเป็คดีที่จำเลยทุกคนในคดีได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือจำเลยบางคนหรือทุกคนในคดีถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำให้อ่านคำพิพากษาตามกำหนดนัดเดิมโดยใช้วิธีการตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ หรือสถานที่กักขังในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) พ.ศ. ๒๕๖๓ สำหรับจำเลยที่ถูกคุมขัง

๒.๙ ในกรณีอื่น ๆ เช่น การนัดฟังคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลสูงในคดีแพ่งระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ การพิจารณาคำร้องขอขยายระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาสำหรับคดีที่ครบกำหนดระยะเวลายื่นอุทธรณ์หรือฎีการะหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รวมถึงการดำเนินการอื่นใดนอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ให้ถือปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) (ฉบับที่ ๓) ต่อไป

อนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในสถานที่คุมขังหรือเรือนจำ การพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในทุกชั้นศาล ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) (ฉบับที่ ๓) ข้อ ๗ ซึ่งกำหนดว่า

“การพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในทุกชั้นศาล ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อมิให้เป็นการเพิ่มความแออัดในเรือนจำอันอาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่เคยถูกคุมขังมาก่อน หรือจำเลยที่เคยได้รับการปล่อยชั่วคราวมาก่อน หรือจำเลย

^{๑๘} ถ้าไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นที่มีเขตศาลเหนือคดีนั้นได้โดยเหตุสุดวิสัย คู่ความฝ่ายที่เสียหายหรืออาจเสียหายเพราะการนั้นจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งตนมีภูมิลำเนาหรืออยู่ในเขตศาลในขณะนั้นก็ได้ และให้ศาลนั้นมีอำนาจทำคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ซึ่งมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี แม้ยังไม่มีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา หรือยังไม่ได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกา ศาลอาจพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของจำเลย หรือเงื่อนไขอื่นใด เช่น การให้ข้อมูลกรณีอิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของจำเลย หรืออาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลจำเลยตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐

การรายงานตัวต่อศาล ศาลควรกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายงานตัวทางโทรศัพท์ หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด แทนการเดินทางมาศาล”

๓. การบริหารจัดการบุคลากร

๓.๑ ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลจัดให้ผู้พิพากษามาปฏิบัติหน้าที่เวรในด้านต่าง ๆ ตามจำนวนที่เหมาะสม โดยไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ สำหรับผู้พิพากษาที่มีคดีต้องนั่งพิจารณายังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ทำการ หากไม่มีคดีต้องนั่งพิจารณาและไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เวร หรืองานที่ไม่จำเป็นต้องมาปฏิบัติที่ศาล ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจพิจารณาให้ผู้พิพากษาปฏิบัติงานน้นนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน (Work from home) ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลจัดให้ข้าราชการศาลยุติธรรมมาปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ทำการหรือนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๐๔/ว ๖๔ (ป) ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง มาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) เพื่อลดจำนวนบุคลากรที่ต้องมาปฏิบัติงาน ณ ที่ทำการให้น้อยลงตามจำนวนที่จำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

๓.๒ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาลภาคและหน่วยงานในส่วนกลาง

ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจจัดให้ผู้พิพากษามาปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็น และข้าราชการศาลยุติธรรมให้มาปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ทำการ หรือนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๐๔/ว ๖๔ (ป) ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง มาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID - 19) เพื่อลดจำนวนบุคลากรที่ต้องมาปฏิบัติงาน ณ ที่ทำการให้น้อยลงตามจำนวนที่จำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

๓.๓ การให้ปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน (Work from home) จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการควบคุมมิให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในสถานที่ทำงานอันเนื่องจากมีข้าราชการมาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ทั้งเป็นการลดความเสี่ยงของข้าราชการในการติดเชื้อหรือแพร่เชื้อไวรัสระหว่างการเดินทางไปกลับสถานที่ทำงาน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ข้าราชการพึงให้ความร่วมมือกับภาครัฐโดยลดการเดินทางที่ไม่จำเป็นโดยเฉพาะในช่วงเวลาของการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งหรือปฏิบัติงานที่บ้าน ไม่พึงที่จะเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อให้ความพยายามในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสของรัฐบาลดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ไขให้สถานการณ์กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็วที่สุด

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในและต่างประเทศต่างก็เร่งดำเนินการเพื่อรองรับยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) โดยการเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในปฏิบัติงานกระบวนการขั้นตอนทั้งในการป้องกัน ปราบปราม และสืบสวนสอบสวน

รวมทั้งกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ซึ่งจะเห็นได้ว่า การกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติของศาล ยุติธรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ค่อนข้างจะมีความชัดเจน ครอบคลุมครบถ้วนทั้งระบบงานของศาล ยุติธรรม สำหรับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการศึกษานี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประชุมทางไกล ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไป

๒.๑.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประชุมทางไกล

(๑) แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการประชุมทางไกล^{๑๙}

๑. ความเป็นมาของการประชุมทางไกล แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมทางไกลเริ่มมีมานานแล้ว ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๒๐ เมื่อห้องทดลองเบลล์ (Bell Laboratories) สาธิตการใช้โทรศัพท์ในรูปแบบของ อุปกรณ์การสื่อสาร ๒ ทาง นอกเหนือไปจากการใช้โทรศัพท์ที่ใช้น้ำอยู่ แต่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ใช้งานนัก ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ ห้องทดลองเบลล์ได้เปิดตัวโทรศัพท์ภาพ (Picture Telephone) ที่มีคุณสมบัติ เพื่อนำมาใช้ แทนโทรศัพท์ที่ใช้น้ำอยู่ในปัจจุบัน แต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่กลับไม่ต้องการใช้ เนื่องจากไม่ชอบการมองเห็นหน้าคนที่ไม่รู้จักและต้องมาพูดคุยกัน ห้องทดลองเบลล์จึงล้มเลิกการพัฒนาโทรศัพท์ภาพ ดังนั้น ผู้พัฒนาระบบดังกล่าวจึงหันมา ยึดการใช้งานเพื่อธุรกิจเป็นเป้าหมายหลักโดยเน้นที่ระบบการประชุมวีดิทัศน์ (Video Conference) โดยตั้งเป้าการ ใช้งานเพื่อการประชุมของฝ่ายบริหารทั่วไป การฝึกอบรมในองค์กร การแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นต้น ผู้ใช้งาน ระบบในระยะแรก ต้องเสียเงินค่าเช่าอุปกรณ์ ค่าเช่าสัญญาอนุญาตดาวเทียม หรืออุปกรณ์รับส่งสัญญาณไมโครเวฟ และ จ้างบริษัทมาดำเนินการจัดประชุม ทำให้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในระยะแรกจึงมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนน้อย ปัจจุบันการประชุมทางไกลมีการใช้งานกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาให้ อุปกรณ์ต่าง ๆ มีขนาดเล็กลงและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ราคาของอุปกรณ์ต่าง ๆ ลดลงและสามารถใช้ร่วมกับอุปกรณ์ อื่นได้ดีขึ้น ซึ่งทำให้การประชุมทางไกลทำได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ง่ายตาย และมีค่าใช้จ่ายถูกลง

๒. ความหมาย การประชุมทางไกล หมายถึง การที่ผู้ประชุมหรือกลุ่มผู้ประชุมมากกว่า ๒ กลุ่มขึ้นไป ที่อยู่สถานที่ต่างกัน ดำเนินการประชุมร่วมกัน โดยผ่านระบบการสื่อสารโทรคมนาคมในรูปแบบ ต่าง ๆ โดยต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานของการประชุม คือการสื่อสาร ๒ ทาง ด้วยภาพ เสียง หรือทั้งภาพและ เสียง ใช้ช่องทางการสื่อสารโทรคมนาคมในการประชุม มีการเชื่อมโยงสถานที่ประชุมตั้งแต่ ๒ แห่งขึ้นไปเข้า ด้วยกัน โดยระบบโทรคมนาคมและสื่อสารแบบ ๒ ทาง ทำให้ผู้ร่วมประชุมมีปฏิสัมพันธ์กันได้

๓. ความสำคัญของการประชุมทางไกล ในอดีตการประชุมภายในประเทศ หรือระหว่าง ประเทศ ต้องใช้เวลาและการเตรียมการเป็นจำนวนมาก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง เพื่อให้การ ประชุมสามารถดำเนินการได้ โดยมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยลง จึงได้มีการ พัฒนาการจัดการการประชุมทางไกลขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าประชุมนั้น ให้สามารถประชุมได้ จากสถานที่ที่ตนเองอยู่ โดยไม่ต้องเดินทางมาประชุมร่วมกัน

(๒) ประเภทของเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมทางไกล

การประชุมทางไกลเป็นวิธีการประชุมที่นำเอาเทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคมมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวก และเพื่อการประหยัดงบประมาณ ในการดำเนินการ และการบริหารงานขององค์กร โดยเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมทางไกลประกอบด้วยเทคโนโลยีทางเสียง เทคโนโลยีทางภาพ และเทคโนโลยี ทางการสื่อสารโทรคมนาคม แบ่งออกได้ตามเทคโนโลยีที่ใช้ได้ ๓ ประเภท ดังนี้

^{๑๙} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การประชุมทางไกล สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ออนไลน์ <https://www.stou.ac.th/schools/sst/main/elearning/oa/html/chapter10.html#10-1>

๑. การประชุมทางไกลด้วยเสียง ความหมายของการประชุมทางไกลด้วยเสียง การประชุมทางไกลด้วยเสียง (Audio Teleconference) เป็นการประชุมทางไกลที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถพูดคุยกันได้อย่างจะได้ยินแต่เสียง ไม่สามารถเห็นภาพของผู้เข้าร่วมประชุมอีกฝ่ายหนึ่งได้บางครั้งจำเป็นที่จะใช้ภาพประกอบการประชุม การประชุมลักษณะนี้เรียกว่าการประชุมทางไกลด้วยเสียงประกอบภาพ (Audio graphics Teleconference)

๒. การประชุมทางไกลด้วยวีดิทัศน์ ความหมายของการประชุมทางไกลด้วยวีดิทัศน์ การประชุมทางไกลด้วยวีดิทัศน์ เป็นการประชุมที่ประกอบด้วยเสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว การประชุมประเภทนี้จะเป็นการประชุมที่ให้ความรู้สึกในการประชุมที่เหมือนกับการที่ผู้เข้าร่วมประชุม ได้เข้ามาประชุมร่วมกันจริง ๆ (Face-to-Face Meeting) มากที่สุด การประชุมประเภทนี้สามารถจัดได้ ๒ รูปแบบ คือการประชุมแบบที่เป็นการสื่อสาร ๒ ทางด้วยเสียง แต่การสื่อสารทางเดียวด้วยภาพ (Two-way Audio/ One-way Video) และการประชุมแบบที่เป็นการสื่อสาร ๒ ทางทั้งภาพและเสียง (Two-way Audio/ Two-way Video)

๓. การประชุมทางไกลด้วยคอมพิวเตอร์ ความหมายของการประชุมทางไกลด้วยคอมพิวเตอร์ การประชุมทางไกลด้วยคอมพิวเตอร์ หมายถึงระบบการประชุมทางไกลที่ใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการประชุม มีหลายประเภทคือ การประชุมด้วยการส่งข้อความ การประชุมด้วยเสียง และการประชุมทางไกลด้วยภาพและเสียง

(๓) ประเภทของการสื่อสารที่ใช้ในการประชุมทางไกล

๑. เทคโนโลยีทางเสียง แบ่งตามประเภทของการสื่อสาร

๑.๑ การสื่อสารด้วยเสียงทางเดียว (Simplex Audio) เป็นการสื่อสารทางเดียว ที่ผู้รับไม่สามารถสนทนาโต้ตอบได้ คือผู้ส่งจะทำหน้าที่เพียงการส่งอย่างเดียว ส่วนผู้รับก็ทำหน้าที่ในการรับเพียงอย่างเดียวการสื่อสารประเภทนี้จึงไม่สามารถนำมาใช้ในการประชุมทางไกลได้

๑.๒ การสื่อสารด้วยเสียง ๒ ทางแบบครึ่งอัตรา (Half Duplex Audio) เป็นการสื่อสารที่คู่สนทนาไม่สามารถสนทนาพร้อม ๆ กันได้ กล่าวคือขณะที่คนหนึ่งพูด อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรับฟังเพียงอย่างเดียวจนกว่าผู้พูดจะพูดจบ จึงจะสามารถพูดโต้ตอบกลับไปได้

๑.๓ การสื่อสารด้วยเสียง ๒ ทางแบบเต็มอัตรา (Full Duplex Audio) ผู้สนทนาทั้ง ๒ ฝ่ายสามารถสนทนาโต้ตอบกันได้ตลอดเวลา เหมือนกับการสนทนาดังตามปกติ โดยไม่ต้องรอให้อีกฝ่ายหนึ่งพูดจบเสียก่อนจึงจะพูดได้

เทคโนโลยีทางเสียงแบ่งตามรูปแบบของเสียงเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑ เสียงแบบอนาล็อก (Analog) คือเสียงที่อยู่ในรูปของคลื่นเสียงที่ผู้พูดเปล่งออกมาซึ่งเมื่อใช้ไมโครโฟนรับเสียงนั้น คลื่นเสียงจะถูกเปลี่ยนให้ไปอยู่ในรูปของสัญญาณไฟฟ้า และสัญญาณไฟฟ้าจะถูกส่งผ่านไปตามช่องทางการสื่อสาร เช่น สายโทรศัพท์ เมื่อถูกส่งผ่านเข้าไปในลำโพงสัญญาณไฟฟ้านั้นจะแปลงกลับมาเป็นคลื่นเสียงที่สามารถรับฟังได้

ประเภทที่ ๒ เสียงแบบดิจิตอล (Digital) เป็นการแปลงสัญญาณเสียงให้เป็นข้อมูล Digital โดยใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า ตัวแปลง Analog เป็น Digital หรือ ADC (Analog-to-Digital Converter, ADC) จะทำหน้าที่แปลงข้อมูลที่เป็น Analog ให้เป็นข้อมูล Digital และเมื่อต้องการจะใช้เสียงนั้น จะต้องทำการแปลงกลับมาอีกครั้งหนึ่งให้เป็น Analog จึงจะสามารถได้ยินเสียงนั้นทางลำโพงได้ซึ่งข้อดีของเสียงแบบ Digital คือสามารถบีบอัดข้อมูลให้มีขนาดเล็กกลงได้ และมีคุณภาพดีกว่า แบบ Analog เนื่องจากปราศจากเสียงรบกวน (Noise)

๒. เทคโนโลยีทางภาพ

๒.๑ ฟรีซเฟรมวิดีโอ (Freeze Frame Video) คือภาพวิดีโอที่ส่งออกไปในลักษณะที่เป็นภาพนิ่งทีละภาพ โดยมีอัตราการความเร็วในการส่งประมาณ ๖ หรือ ๑๐ เฟรม/๑ นาที ทำให้ข้อมูลของภาพที่ส่งออกไม่มีขนาดเล็ก จึงสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารทางโทรศัพท์ในการส่งภาพได้และเนื่องจากระบบโทรศัพท์เป็นระบบแถบความถี่แคบ ภาพที่ส่งไปจึงต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าจะไปถึงผู้รับ

๒.๒ ภาพเคลื่อนไหวอย่างธรรมชาติ (Full Motion Video) เป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีลักษณะเหมือนกับการเคลื่อนไหวจริงในธรรมชาติ ซึ่งจะต้องส่งภาพออกไปได้ ๒๕ เฟรม/วินาที ทำให้ขนาดของข้อมูลใหญ่มาก จึงต้องส่งผ่านระบบโทรคมนาคมที่มีแถบความถี่กว้าง การส่งภาพเคลื่อนไหวอย่างธรรมชาตินั้น จะมีค่าใช้จ่ายสูงมาก การประชุมทางไกลที่เป็นการประชุมวิดีโอทัศน์ จึงไม่สามารถส่งภาพในลักษณะที่เป็นภาพเคลื่อนไหวแบบเป็นธรรมชาติได้ เนื่องจากไม่คุ้มค่ากับการลงทุน แต่จะเป็นภาพที่มีรายละเอียดพอสมควรและส่งในแบบที่มีอัตราของเฟรม (Frame Rate) ต่ำ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายลดลง แต่ภาพที่ได้จะมีรายละเอียดลดลง และจะมีการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นธรรมชาติคือภาพจะสั้นไหวบ้าง

๒.๓ วิดีทัศน์ที่บีบอัด (Compression Video) สร้างขึ้นเพื่อที่จะส่งภาพที่มีการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ หรือใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด ซึ่งมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก คือ จะต้องลดขนาดของข้อมูลที่จะส่งให้มีขนาดเล็กลง โดยภาพที่ได้รับยังมีคุณภาพดี ไม่ลดลงจากเดิมมากนักซึ่งเทคโนโลยีการบีบอัดสัญญาณ (Compression Technology) นี้จะใช้กับข้อมูลที่เป็นดิจิทัล (Digital) เท่านั้น หากภาพเคลื่อนไหวที่เป็นภาพอนาล็อก (Analog) จะต้องแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลแบบดิจิทัล (Digital) ก่อน จึงจะสามารถบีบอัดสัญญาณได้

๓. เทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคม

๓.๑ ระบบสื่อสารโทรคมนาคมที่ใช้สาย เป็นระบบสื่อสารโทรคมนาคมที่อาศัยสายเป็นตัวนำสัญญาณเป็นสื่อในการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารเข้าด้วยกัน

๓.๑ ระบบสื่อสารโทรคมนาคมแบบไร้สาย

๓.๑.๑ การใช้วิทยุโทรคมนาคม การสื่อสารในระบบนี้จะอาศัยคลื่นวิทยุเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อดีของการสื่อสารระบบนี้คือการใช้งานง่าย ไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์ที่สลับซับซ้อนแต่ข้อจำกัดคือเป็นการสื่อสารด้วยเสียงแบบครึ่งอัตรา

๓.๑.๒ การใช้ไมโครเวฟ การสื่อสารระบบไมโครเวฟ เป็นการสื่อสารประเภทที่ผู้ส่งและผู้รับจะต้องอยู่ในแนวติดต่อกันที่เป็นเส้นตรง โดยไม่มีอะไรมาบัง (Direct Line-of-Sight) ชูดรับ - ส่งสัญญาณไมโครเวฟจึงมักติดตั้งไว้บนอาคารสูง หรือติดตั้งไว้บนสัญญาณที่สูงกว่าสัญญาณในระยะทางไกลมาก ๆ สัญญาณจะถูกบดบังโดยความโค้งของโลก ดังนั้น จึงต้องมีการติดตั้งสถานีถ่ายทอดสัญญาณเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓.๑.๓ การใช้ดาวเทียม ดาวเทียมมีคุณสมบัติหลายประการ เช่น ช่องสัญญาณดาวเทียมมีขนาดใหญ่ มีความสามารถในการครอบคลุมพื้นที่ในการสื่อสารอย่างกว้างขวาง ซึ่งพื้นที่ในการครอบคลุมของสัญญาณดาวเทียม เรียกว่าเขตสัญญาณบริการ หรือ ฟุตพริ้นท์ (Footprint) ดาวเทียมเพื่อการสื่อสารโทรคมนาคม จะเป็นดาวเทียมที่ใช้งานโคจรที่มีความสูงจากพื้นโลกประมาณ ๒๒.๓๐๐ ไมล์ในแนวเส้นศูนย์สูตร ดาวเทียมที่มีความสูงระดับนี้สามารถโคจรไปพร้อม ๆ กับการเคลื่อนที่ของโลกข้อดีของดาวเทียมประเภทนี้คือสามารถตั้งจานรับสัญญาณจากดาวเทียมไว้ได้อย่างถาวร โดยไม่จำเป็นต้องหันทิศทางของจานรับสัญญาณตามการเคลื่อนที่ของดาวเทียมดาวเทียมการสื่อสารจะทำหน้าที่รับสัญญาณที่ส่งขึ้นมาจากสถานีดาวเทียมภาคพื้นดินนำสัญญาณที่รับได้มาขยายแล้วส่งกลับลงมายังสถานีรับสัญญาณภาคพื้นดิน โดยสัญญาณที่ใช้ในการรับ - ส่ง นั้น เป็นได้ทั้งสัญญาณอนาล็อกและสัญญาณดิจิทัล ระบบการสื่อสารการใช้ดาวเทียม

มีข้อดีคือใช้ในการสื่อสารระยะไกลได้เป็นอย่างดีสามารถใช้งานได้แทบทุกพื้นที่ในโลกแต่จะมีข้อจำกัด คือ มีค่าใช้จ่ายสูงและเนื่องจากสัญญาณต้องเดินทางจากพื้นโลกขึ้นไปสู่อวกาศแล้วเดินทางกลับลงมาเป็นระยะทางประมาณกว่า ๗๐,๐๐๐ กิโลเมตร จึงทำให้เกิดการหน่วงของสัญญาณขึ้น

๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์^{๒๐} พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓^{๒๑} และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓^{๒๒} และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓^{๒๓} ซึ่งให้อำนาจในการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ (Video conference) โดยกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๒.๒.๑ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เจตนารมณ์ของการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นการนำเทคโนโลยีปัจจุบันมาใช้ในการประชุมทำให้ผู้ร่วมประชุม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกแม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการจัดการประชุมและการเดินทางไปร่วมประชุมด้วย และปัจจุบันมีการใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจกันอย่างแพร่หลาย แต่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เปิดช่องให้ดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย สมควรมีกฎหมายกลางเพื่อกำหนดให้การประชุมบางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุม สามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศนี้ออกมา

ทั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้การประชุมถูกต้องและมีผลตามกฎหมาย มีรายละเอียดดังนี้

(๑) ความหมาย “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ได้กำหนดความหมายของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า เป็นการประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมประชุมว่า ผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมจะต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน โดยผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน และสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑) เมื่อพิจารณาความหมายดังกล่าว การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฯ นี้จึงครอบคลุมทั้งการประชุมของหน่วยงานรัฐและการประชุมของหน่วยงานเอกชน ที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมี

^{๒๐} ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ยกเลิกแล้ว)

^{๒๑} พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๒๒} ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๒๓} ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

การประชุม นอกจากนี้ ได้กำหนดความหมายคำว่า “ผู้ร่วมประชุม” ไว้ว่า ให้หมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการด้วย (ข้อ ๑)

(๒) ขอบเขตการใช้บังคับของประกาศฯ (ข้อ ๒)

ประกาศนี้ไม่ใช้บังคับกับการประชุมดังต่อไปนี้

๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

๔) การประชุมอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๓) การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผลของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะ กำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง)

(๔) เรื่องที่ห้ามมิให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีการกำหนดชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วย การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรี กำหนด (ข้อ ๓ วรรคสอง) ซึ่งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดชั้นความลับของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการออกเป็น ๓ ชั้น คือ ๑) ลับที่สุด (TOP SECRET) ๒) ลับมาก (SECRET) และ ๓) ลับ (CONFIDENTIAL) (ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘)

(๕) มาตรฐานของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ข้อ ๔) และการกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้ใช้บังคับ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย (ข้อ ๕) ทั้งนี้ จากการตรวจสอบประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติฯ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ และต่อมา ได้มีการออกประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ มีสาระสำคัญ เป็นการกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องกระทำผ่านระบบควบคุมการประชุม ที่มีกระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ โดยให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพแล้วแต่กรณี ของผู้เข้าร่วมประชุม ทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม รวมทั้งข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากการบันทึกดังกล่าว นอกจากนี้ กระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประกาศ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า ไม่ว่าผู้ให้บริการระบบดังกล่าวจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม

(๖) การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม

การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (ข้อ ๕)

(๗) หน้าที่ของผู้จัดการประชุม มีดังต่อไปนี้

๑) ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม

๒) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ และ

๓) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม (ข้อ ๖)

(๘) การจ่ายเบี้ยประชุม

ให้จ่ายเบี้ยประชุมแก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (ข้อ ๗)

ทั้งนี้ **ปัจจุบันถูกยกเลิกโดยพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์**

พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งบรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒.๒.๒ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตจากโรคดังกล่าวเป็นจำนวนมากเนื่องจากติดเชื้อได้ง่ายองค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก และขณะนี้ยังไม่มีแนวทางการรักษาที่ชัดเจนทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วนซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูงอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม

นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัทต่าง ๆ ต้องเลื่อนประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นออกไปโดยไม่มีกำหนด ในขณะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคเอกชนต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลันเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงอย่างทันทีทันใด สถานการณ์ดังกล่าว จึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ ซึ่งมี

ทั้งหมด ๑๔ มาตรา โดยมาตราที่สำคัญ คือ มาตรา ๔ ถึง มาตรา ๑๔ โดยผู้ศึกษาจะขอกล่าวรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องอันเกี่ยวกับการประชุม ดังนี้

มาตรา ๔ ในพระราชกำหนดนี้

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลนั้นด้วย

มาตรา ๕ พระราชกำหนดนี้ไม่ใช้บังคับแก่

- (๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- (๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (๔) การประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖ การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้อง

- (๑) จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม
- (๒) จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการลงคะแนนลับ
- (๓) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ
- (๔) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- (๕) จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐานข้อมูลตาม (๔) และ (๕) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม

มาตรา ๑๐ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากมีกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุม หรือ ค่าตอบแทนไม่ว่าจะเรียกว่าอย่างไรให้แก่ผู้ร่วมประชุม ให้จ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนนั้นให้แก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

มาตรา ๑๑ ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้ เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๒ ให้มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงพอที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกำหนดนี้จนกว่าจะมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตามพระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๓ บรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ชอบด้วยพระราชกำหนดนี้

ทั้งนี้ สรุปสาระสำคัญขั้นตอนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๒) ผู้เข้าร่วมประชุม คือ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนดและรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ

(๓) การบังคับใช้และผลทางกฎหมาย

- ใช้สำหรับการประชุมที่ต้องการผลตามกฎหมาย หรือกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการประชุม เช่น การประชุมสามัญผู้ถือหุ้น หรือการประชุมของคณะกรรมการต่างๆ

- ใช้ได้ทั้งการประชุมของภาครัฐ และภาคเอกชน

(๔) ไม่ใช่บังคับกับ

- การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

- การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

- การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

- การประชุมอื่นหรือในเรื่องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) การจัดประชุม

- ต้องจัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนร่วมประชุม

- ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ

- ต้องจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ (สามารถจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้)

- ต้องจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
- ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด

๒.๒.๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้กำหนดนิยามของระบบควบคุมการประชุมเอาไว้เป็น “ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ/หรืออุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และมีการสื่อสารข้อมูลกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคมเพื่อให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงและใช้งานสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ว่าจะเป็นการประชุมด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ” ซึ่งประกาศเดียวกัน ในหมวด ๑ บททั่วไป (ข้อ ๕) การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

(๑) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุม ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนด โดยอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) หรืออาจให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการแสดงตัวตนก่อน หรือระหว่างการประชุมการแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคง และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงเหตุการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมตามที่กำหนดในกฎหมาย (ข้อ ๘)

(๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเตรียมและกำหนดวิธีการสำรองเพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีมีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม เช่น การประชุมผ่านโทรศัพท์ หรือการสื่อสาร ด้วยข้อความ (ข้อ ๙)

(๓) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุมโดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือมอบหมายให้ผู้ควบคุมระบบสามารถงดการถ่ายทอดเสียง หรือ ทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งข้อมูลแก่ผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที หากมีเหตุจำเป็นหรือมี กรณีฉุกเฉิน (ข้อ ๑๐)

(๔) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้ร่วมประชุม รวมถึงข้อมูลที่น่าเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทั้งปวง ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดส่งให้แก่ผู้ร่วมประชุมก่อนหรือในระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธีการที่ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุม หรือข้อมูลเหล่านั้นได้ (ข้อ ๑๑)

(๕) หนังสือเชิญประชุม เอกสารประกอบการประชุม รายงานการประชุม หรือข้อมูลหรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประชุม อาจทำในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยดำเนินการให้สอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑๒)

(๖) การลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการลงคะแนนลับ (ข้อ ๑๓)

๑. หากเป็นการลงคะแนนโดยทั่วไป อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้ร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเจตนาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้ เช่น การให้ผู้ลงคะแนนแต่ละคนแสดงเจตนาด้วยเสียง สัญลักษณ์ หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑๓)

๒. หากเป็นการลงคะแนนลับ ให้ใช้วิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมของการลงคะแนน โดยไม่สามารถระบุตัวของผู้ลงคะแนนได้เป็นการทั่วไป

(๗) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเก็บข้อมูล หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้ (ข้อ ๑๔)

๑. วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุม หรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตน โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม

๒. วิธีการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมผลการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม

๓. ข้อมูลบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบการประชุมตนเองหรือด้วยวิธีการอื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

๔. เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๕ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

๕. ข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐานเหตุขัดข้องที่เกิดขึ้น หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ให้มีผลทำให้การประชุมต้องเสียไป แต่ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเหตุขัดข้องและผลกระทบของเหตุขัดข้องตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

(๘) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณีของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานให้บันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ (ข้อ ๑๕)

(๙) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑๖)

(๑๐) เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ทั้งข้อมูลเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้ภายในระยะเวลา ๗ วันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง (ข้อ ๑๗)

(๑๑) เมื่อมีเหตุให้มีการทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม หรือผู้ให้บริการลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย (ข้อ ๑๘)

ดังนั้น มาตรฐานฯ ฉบับนี้จึงมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม และตามกระบวนการการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากล และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นข้อกำหนดและแนวปฏิบัติโดยแยกตามการประชุมทั่วไป และการประชุมในเรื่องลับ โดยให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม (ข้อ ๒๔) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือหน่วยงานอื่นที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด อาจจัดให้มีการตรวจประเมิน และรับรองความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุมตามมาตรฐานที่กำหนดในประกาศนี้ก็ได้ และให้ถือวาระบบควบคุมการประชุมที่ผ่านการรับรองโดยหน่วยงานดังกล่าวมีกระบวนการที่สอดคล้องตามมาตรฐานในประกาศฉบับนี้กระบวนการเพื่อตรวจประเมินและรับรองความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด (ข้อ ๒๕)

สรุปสาระสำคัญประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยแบ่งรายละเอียดเป็นหมวด ดังนี้

นิยาม ประกอบด้วย

- อิเล็กทรอนิกส์
- ระบบควบคุมการประชุม
- ผู้ให้บริการ
- ผู้ควบคุมระบบ

หมวด ๑ บททั่วไป

- เมื่อจัดประชุม Online ให้แจ้งล่วงหน้า พร้อมวิธีการประชุม
- กำหนด ๗ กระบวนการหลักที่ต้องมี
- หน่วยงานอาจเพิ่มเติมรายละเอียดที่แตกต่างตามกฎหมายได้โดยอิงมาตรฐาน ตามประกาศฉบับนี้
- การประชุมลับ ต้องทำตามหมวด ๓ เพิ่มเติม

หมวด ๒ มาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กำหนดมาตรฐานของ ๗ กระบวนการหลัก
- หากใช้ระบบควบคุมการประชุมของผู้ให้บริการ ให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลที่ผู้จัดประชุม

จัดเก็บเองไม่ได้ ภายใน ๗ วัน

- หากมีเหตุให้ต้องทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมให้ทำด้วยวิธีการที่มั่นคงปลอดภัย

หมวด ๓ มาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ

- มีมาตรการป้องกัน ไม่ให้ผู้อื่นรู้หรือล่วงรู้ข้อมูลในการประชุม
- มีมาตรการดูแล Security ตามที่ ETDA กำหนด
- ผู้ร่วมประชุมต้องรับรองว่าไม่มีผู้อื่นในพื้นที่ประชุม
- ห้ามมิให้บันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพกรณีประชุมลับของหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้ระบบ

ที่ติดตั้งและให้บริการในประเทศ ไม่เก็บข้อมูลนอกประเทศ

หมวด ๔ มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ

- กำหนดมาตรการด้าน Security ขั้นต้น อันได้แก่ Confidentiality/ Integrity/ Availability/ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมคุณสมบัติอื่น
- กำหนดมาตรการด้าน Security สำหรับระบบควบคุมการประชุม
- รองรับการตรวจประเมินและรับรองระบบควบคุมการประชุมโดย ETDA หรือหน่วยงานอื่น
- รองรับผลการตรวจประเมินและรับรองโดยหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศ และให้ถือว่าได้รับรองตามประกาศฉบับนี้

มาตรฐานของกระบวนการหลักทั้ง ๗ ตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. ผู้ร่วมประชุมแสดงตนใช้วิธีการตามที่ถูกกำหนด เช่น ใช้ Username และ Password ผู้ร่วมประชุมอื่นรับรอง

๒. สื่อสารกันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ

- มีช่องสัญญาณเพียงพอ
- มีช่องทางสำรอง เช่น โทรศัพท์ Message
- สามารถจัดการสิทธิผู้เข้าร่วมประชุมได้

๓. เข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมได้

- ได้ทั้งในรูปแบบกระดาษหรืออิเล็กทรอนิกส์
- จัดส่งก่อนหรือระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธี การเข้าถึงเอกสาร

๔. การออกเสียงลงคะแนน

- ลงคะแนนทั่วไป : สามารถระบุตัวและเจตนาของผู้ลงคะแนนได้
- ลงคะแนนลับ : สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมคะแนน โดยไม่ระบุตัวของผู้ลงคะแนน

ผู้ลงคะแนน

๕. จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องพร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ

- วิธีการแสดงตน จำนวนหรือรายชื่อของผู้แสดงตน และวิธีการลงคะแนนพร้อมทั้งผลคะแนน

โดยบันทึกในรายงานการประชุม

- บันทึกเสียง หรือเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุม เว้นการประชุมลับ
- เหตุขัดข้องระหว่างประชุม

๖. จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์พร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ

- ข้อมูลที่ระบุตัวบุคคล หรือผู้ใช้งาน
- วันและเวลาของการประชุม โดยอิงเวลามาตรฐาน

๗. มีช่องทางในการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาระหว่างประชุม

๒.๒.๔ ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

การประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้กำหนดวิธีการที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญไว้ ดังนี้

ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจจัดการประชุมตามวิธีการปกติ เมื่อประธานเห็นสมควร จะกำหนดให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เมื่อประธานกำหนดให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้เลขานุการแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมทราบล่วงหน้าว่าการประชุมครั้งนั้นจะกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับระบบควบคุมการประชุมและวิธีการที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๒๐)

การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้ (ข้อ ๒๑)

- (๑) การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุม
- (๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้สองทางด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ
- (๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุม
- (๔) การลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการลงคะแนนลับ
- (๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม
- (๖) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
- (๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม
- (๘) มาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมในเรื่องลับ ทั้งเอกสารประกอบการประชุม ข้อมูลที่นำเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ให้เป็นไปตามที่ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมกำหนด (ข้อ ๒๒)

๒.๓ แนวปฏิบัติและสาระสำคัญของมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

แนวปฏิบัติและสาระสำคัญของมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ด้วยพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรา ๗ ได้กำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด ดังนั้น จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงออกประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ทั้งนี้ สำหรับมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถสรุปรายละเอียดขั้นตอนการประชุมได้ดังนี้

๒.๓.๑ ขั้นตอนก่อนประชุม

(๑) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมแจ้งผู้ร่วมประชุมทราบล่วงหน้าว่าการประชุมครั้งนั้นจะดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ประกาศฯ ข้อ ๔)

(๒) ส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (พ.ร.ก. มาตรา ๘)

(๓) จัดเตรียมระบบรองรับการประชุมที่สามารถสื่อสารได้ด้วยเสียงและภาพบนช่องสัญญาณที่เพียงพอ (ประกาศฯ ข้อ ๕ (๒))

(๔) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเตรียมและกำหนดวิธีการสำรองเพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีมีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม เช่น การประชุมผ่านโทรศัพท์ เป็นต้น (ประกาศฯ ข้อ ๙ วรรคสอง)

(๕) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม จัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ประกาศฯ ข้อ ๑๖)

(๖) จัดเตรียมวิธีการลงคะแนน ดังนี้

- หากเป็นการลงคะแนนโดยทั่วไป อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้ร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเจตนาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้ เช่น การให้ผู้ลงคะแนนแต่ละคนแสดงเจตนาด้วยเสียง สัญลักษณ์หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

- หากเป็นการลงคะแนนลับ ให้ใช้วิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมของการลงคะแนน โดยไม่สามารถระบุตัวของผู้ลงคะแนนได้เป็นการทั่วไป เช่น การใช้ระบบการสำรวจความเห็นทางออนไลน์ เป็นต้น (ประกาศฯ ข้อ ๑๓)

๒.๓.๒ ขั้นตอนระหว่างประชุม

(๑) ให้ผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงตนก่อนการประชุมตามวิธีการที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนด โดยอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบครั้งเดียว (One Time Password) เป็นต้น หรืออาจให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการแสดงตัวตนก่อนหรือระหว่างการประชุม ทั้งนี้การแสดงตนดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคง และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมตามที่กำหนดในกฎหมาย เป็นต้น (ประกาศฯ ข้อ ๘)

(๒) ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเก็บข้อมูล หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้ ข้อมูลบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบการประชุมนั่นเองหรือด้วยวิธีการอื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ (ประกาศฯ ข้อ ๑๔ (๓))

๒.๓.๓ ขั้นตอนหลังประชุม

(๑) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ (พ.ร.ก. มาตรา ๙ (๓))

(๒) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ดังนี้

- วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนและรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตน โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม (ประกาศฯ ข้อ ๑๔(๑))

- วิธีการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมผลการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม (ประกาศฯ ข้อ ๑๔ (๒))

- เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม (ประกาศฯ ข้อ ๑๔ (๔))

- ข้อมูลจรรยาบรรณทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคล หรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน (ประกาศฯ ข้อ ๑๔ (๕))

(๓) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานด้วยวิธีการที่มั่นคงปลอดภัยและเชื่อถือได้ ดังนี้

- ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์ และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการ แสดงซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น (ประกาศฯ ข้อ ๑๕ (๑))

- สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้ (ประกาศฯ ข้อ ๑๕ (๒))

- มีมาตรการควบคุมสิทธิการสืบค้นข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการเข้าถึง โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้ทั้งผู้ควบคุมระบบและผู้มีหน้าที่จัดการประชุมสามารถแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ (ประกาศฯ ข้อ ๑๕ (๓))

(๔) ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม ต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ทั้งข้อมูลเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ และข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลดังกล่าว ให้ภายในระยะเวลา ๗ วันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง (ประกาศฯ ข้อ ๑๗)

(๕) เมื่อมีเหตุให้มีการทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมหรือ ผู้ให้บริการลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความ มั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย (ประกาศฯ ข้อ ๑๘)

(๖) ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากมีกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุม หรือค่าตอบแทนไม่ว่า จะเรียกว่าอย่างไรให้แก่ผู้ร่วมประชุม ให้จ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนนั้นให้แก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตน เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (พ.ร.ก. มาตรา ๑๐)

(๗) ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุม โดยชอบด้วย กฎหมาย และห้ามไม่ให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้ เป็นพยานหลักฐานใน กระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ (พ.ร.ก. มาตรา ๑๑)

๒.๔ ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ นางสาวพิมพ์สิริ วิเศษโอรานนท์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกิจการพิเศษ กองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีบทวิเคราะห์เกี่ยวกับการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การตราพระราชบัญญัติในลักษณะที่เป็นกฎหมายกลางเพื่อรองรับให้การประชุมต่าง ๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องประชุม สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้และมีผลใช้บังคับในทางกฎหมายด้วย ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กับการทำงาน ในส่วนของภาครัฐก็จะสามารถจัดการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้แม้ว่าจะเป็นการประชุม ที่ต้องมีการจ่ายเบี้ยประชุมก็ตามในส่วนของภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทมหาชนจำกัดและบริษัทจำกัดก็ จะเกิดความมั่นใจได้ว่า การประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติ หากเลือกใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ จะได้รับการรับรองว่า เป็นการประชุมที่มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย นอกจากนี้ การประชุมผ่านสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยประหยัดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ช่วยลดความหนาแน่นของการจราจร และลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมด้วยทั้งนี้การที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่ทันสมัยและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วยอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการลงทุนจากต่างชาติและช่วยให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ต่อไป^{๒๔}

๒.๕.๒ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (๒๕๖๓) ได้จัดทำรายงานการศึกษา เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหา ข้อกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษเพื่อการรองรับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ซึ่งในแต่ละประเด็นจะต้องมีการนำการศึกษาในรายละเอียดเชิงลึก เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็น แนวปฏิบัติที่มีมาตรฐาน อันจะทำให้การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีความสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นประเด็นหนึ่งของการศึกษานี้ได้นำเสนอไว้ในรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหา และ แนวทางการดำเนินการอย่างกว้าง โดยมีให้มีข้อโต้แย้งทางกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาจะได้บูรณาการต่อยอดนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ต่อไป^{๒๕}

ทั้งนี้ รายงานการศึกษาดังกล่าวได้นำเสนอเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการหรือ คณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเกี่ยวกับ Video Conference & Collaboration มาใช้ในการประชุมคณะกรรมการสอบสวนคดีพิเศษนัดแรกอย่างเร่งด่วน ซึ่งการประชุมผ่านระบบดังกล่าว จะมีการบันทึกการดำเนินการในทุกขั้นตอน จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงความเห็น หรือความเห็น ที่แย้งกันไว้ในระบบ รวมทั้งการ update ข้อมูลทางคดีไว้ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคนทราบข้อมูลและการดำเนินการในแต่ละประเด็นไปพร้อมๆกัน^{๒๖}

(๒) การนำเทคโนโลยีการประชุมทางไกล หรือการประชุมออนไลน์ เช่น ZOOM หรือ WEBEX มาใช้เพื่อลดการพูดคุยกันต่อหน้า และลดความเสี่ยงที่จะติดเชื้อโควิด - ๑๙ และเพื่อให้พนักงาน อัยการหรือ อัยการทหารสามารถเข้าปฏิบัติงานร่วมสอบสวนได้ หรือให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่รับผิดชอบ หลายสำนวน หรืออยู่ในระหว่างการลงพื้นที่สืบสวนสอบสวนในคดีอื่น ๆ สามารถร่วมประชุมได้โดยสะดวก และไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ซึ่งจะทำให้มีหลักฐานและการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น^{๒๗} ซึ่งได้มีพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วแต่อาจต้องปรับแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประชุมคณะกรรมการสอบสวนคดีพิเศษนัดแรก สามารถดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมาย^{๒๘} รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสาร/

^{๒๔} นางสาวพิมพ์สิริ วิเศษโอาหารนนท์ (ม.ป.ป.) การประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับผลบังคับใช้ทางกฎหมาย เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔. ออนไลน์ <https://www.krisdika.go.th/data/activity/act13471.pdf>

^{๒๕} กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ. การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรุงเทพฯ, ๒๕๖๓. ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/Upload/f578468be787d2e1b41c1bb2002d1525.pdf>

^{๒๖} พันตำรวจโท กฤษ อาจสามารถ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษเขตพื้นที่ ๕ กองปฏิบัติการคดีพิเศษภาค และ พันตำรวจโท บรรจบ อัยยนิยง ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษเขตพื้นที่ ๗ กองปฏิบัติการคดีพิเศษภาค จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

^{๒๗} ร้อยตำรวจโท เสฏฐวุฒิ สายป้อง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการพิเศษ กองปฏิบัติการคดีพิเศษภาค และ ร้อยตำรวจเอก วิษณุ ฉิมตระกูล ผู้อำนวยการกองคดีความมั่นคง จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

^{๒๘} ร้อยตำรวจเอก สุรวุฒิ รังไสย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

การประชุมตามภารกิจการสืบสวนสอบสวนการนำเทคโนโลยีการสื่อสารหรือการส่งข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ที่มีระบบป้องกันที่ตีมาปรับใช้ในการประชุมหารือทั้งเป็นทางการและกึ่งทางการ รวมถึงการติดต่อประสานงานส่งข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

(๓) การบันทึกปากคำของผู้ต้องหาหรือพยานในรูปแบบของ File Video หรือการสอบปากคำด้วยระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) มาใช้ในการสอบปากคำพยาน ซึ่งจะมีการบันทึกวิดีโอภาพและเสียงขณะสอบปากคำพยานควบคู่กันไป ทำให้การสอบสวนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งสามารถเทียบเคียงการไต่สวนพยานบุคคลในชั้นศาล โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอบปากคำ^{๒๙}

ทั้งนี้ ยังอาจนำแนวทางตาม ๑) และ ๒) เพื่อใช้สนับสนุนการประชุมคณะพนักงานสืบสวน คณะทำงาน คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ภายในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ ในภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๔) การรายงานสถานะคดีด้วยกระดานอิเล็กทรอนิกส์แบบปัจจุบัน (Real time)^{๓๐} สืบสวน คณะทำงาน คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ภายในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือในภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงการดำเนินการเกี่ยวกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหารสอบสวนร่วม กล่าวคือ การกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติงานร่วมกันกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหารอย่างชัดเจน^{๓๑} และพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย (Super Technology) รวมทั้งจัดทำข้อตกลงร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานในการสอบสวนร่วมกับพนักงานอัยการ พัฒนาและจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสารกับพนักงานอัยการหรืออัยการทหารที่มาสอบสวนร่วมโดยเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อ นัดหมาย รวมทั้งการประชุมร่วมกัน โดยให้เน้นการใช้ระบบการประชุมหารือผ่าน Video Conference & Collaboration หรือ Web Conference ที่มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงสุดเป็นหลัก และมีโปรแกรม บันทึกข้อมูลการประชุมไว้เป็นหลักฐาน เพื่อความโปร่งใส ทั้งนี้ การจัดทำรายงานยังคงเป็นหน้าที่เฉพาะของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ^{๓๒}

สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นการบูรณาการในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยสร้างระบบบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน (Strong Collaboration) เพื่อระดมสรรพกำลังมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อาทิ การประชุมร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นผ่านระบบออนไลน์ พร้อมจัดทำโปรแกรมการบันทึกการประชุมอัตโนมัติผ่านระบบ Video Conference หรือการสร้างห้องจำลอง เสมือนจริงผ่านระบบ Video Conference & Collaboration หรือการประชุมทางระบบเสมือนจริงในลักษณะแบบ

^{๒๙} ร้อยตำรวจเอก เขมชาติ ประกายหงษ์สมณี รองผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

^{๓๐} พันตำรวจตรี จตุพล บงกขมาศ ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและอาชญากรรมระหว่างประเทศ

^{๓๑} นายสถิตย์ ลีเขาสูง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีภาษีอากร จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

^{๓๒} พันตำรวจตรี ธวัชชัย ประดาอินทร์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ ร้อยตำรวจเอก สุรุष्มิ รังไสย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ และพันตำรวจตรี จตุพล บงกขมาศ ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

Immersive Graphic ที่ไม่มีการพบปะ กันจริง และสามารถบูรณาการร่วมกันทั่วประเทศ โดยต้องสร้างระบบเป็นต้นแบบของความร่วมมือ เพื่อเป็นหน่วยงานบูรณาการกลางในคดีพิเศษ โดยผ่านกลไกของ “คณะกรรมการคดีพิเศษ” และสามารถบูรณาการ กันได้ในหลายมิติทั้งในมิติการร่วมมือการบริหารราชการ และมิติการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ที่เป็นนโยบายของประเทศ อาทิ อาชญากรรมที่มีความผิดฐานฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น^{๓๓}

๒.๕.๓ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยสำนักงาน ก.พ. ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมบัญชีกลาง สำนักปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้จัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การดำเนินงานของข้าราชการพลเรือนเป็นมาตรฐานเดียวกัน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อราชการ จึงได้จัดทำแนวทางเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งได้จัดทำหนังสือเวียนแจ้งเวียน กระทรวง กรม และจังหวัด เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน^{๓๔}

---

^{๓๓} นายสถิต ลีเขาสูง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีอากร ร้อยตำรวจเอก สุรุฒิ ริงไสย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ และ พันตำรวจตรี จตุพล บงกชมาศ ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จากรายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

^{๓๔} หนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๑/ว ๒๙ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในบทนี้ ประกอบด้วย วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑ วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) จากข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน คู่มือการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สืบค้นข้อมูลจากหอสมุดต่าง ๆ สถาบันวิทยบริการ website และข้อมูลทางวิชาการหรือรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลบุคคลซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) ร่วมกับการจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) จากบุคลากรผู้รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับคดีพิเศษ หรือมีหน้าที่ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกลุ่มเป้าหมาย และการรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบอื่นจากหน่วยงานภายในสังกัด เพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะทำให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๓.๒ การดำเนินการศึกษา

(๑) การศึกษาเชิงเอกสาร (documentary research)

ผู้ศึกษาทำการศึกษาเอกสาร ข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน และคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคลซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านจอภาพ (Video Conference) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ให้อำนาจในการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขการแก้ไขในเรื่องนี้

(๒) แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้ศึกษาได้กำหนดคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคาดว่าจะได้คำตอบที่แน่นอน สมบูรณ์ ตรงกับสภาพความเป็นจริงได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล/ความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงจากหน่วยงานในสังกัด/ผู้เชี่ยวชาญ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำผลงานทางวิชาการให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม (Questionnaire) จัดทำเป็นแบบสอบถามเชิงลึก สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินการในการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์สำหรับการประชุมของคณะกรรมการคดีพิเศษ หรือการประชุมคณะพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการอื่นภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำประเด็นที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

๓.๔ กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย

๓.๔.๑ กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้แก่ บุคลากรจากหน่วยงานภายในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ หรือที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และกลุ่มบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ใช้การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์

๓.๔.๒ กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดหรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการประชุมในคดีพิเศษ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยี บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นหัวหน้าคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเลขานุการคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ที่รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อให้การให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) มาใช้ในการประชุมเพื่อคณะอนุกรรมการคดีพิเศษ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ จะนำมาซึ่งมติที่ประชุมในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการประชุมออนไลน์ได้โดยไม่ขัดกับหลักกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษานี้ ประกอบด้วย

๓.๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) จากข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน คู่มือการปฏิบัติงาน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลจากหอสมุดต่างๆ สถาบันวิทยบริการ website และข้อมูลทางวิชาการ/รายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) จากบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยมีหนังสือแจ้งเวียนไปยังผู้อำนวยการกอง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ และบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล/ความคิดเห็น หรือข้อสังเกตจากบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ อันเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำผลงานทางวิชาการให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ประมวลผลข้อมูลจากข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องร่วมกับความเห็นหรือข้อเสนอแนะจากหน่วยงานในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกดังที่กล่าวแล้ว จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) ในรูปแบบของการพรรณนา และจัดทำรายงานการศึกษา พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

๓.๗ ระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๑ เดือน (เมษายน ๒๕๖๔ ถึง มีนาคม ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	ปีงบประมาณ เมษายน ๒๕๖๔ – มีนาคม ๒๕๖๕											
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
๑. พิจารณาเลือกหัวข้อศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ขออนุมัติ โครงการและแต่งตั้งคณะทำงาน	←→											
๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง		←→										
๓. ออกแบบแบบสอบถาม และ จัดเก็บข้อมูล รวมทั้งประมวลผล ข้อมูล			←→									
๔. วิเคราะห์ผลการศึกษา และ จัดทำ (ร่าง) รายงานการศึกษา					←→							
๕. การรับฟังความคิดเห็นจากการ ตอบแบบสอบถามเชิงลึก									←→			
๖. ปรับปรุงร่างรายงานการศึกษา ฉบับสมบูรณ์									←→			
๗. แจกเวียนหน่วยงานในสังกัด										←→		
๘. จัดทำรายงานการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ พร้อม ข้อเสนอแนะเสนอต่อผู้บริหารกรม สอบสวนคดีพิเศษ และอนุมัติ เผยแพร่ผลการศึกษา										←→		

บทที่ ๔

แนวทางการนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ในบทนี้ประกอบด้วย การศึกษาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

๔.๑ ศึกษาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การศึกษานี้ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้น ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้วในบทที่ ๒ ในที่นี้จะขอกล่าวเกี่ยวกับความสำคัญในหลักกฎหมายและการข้อแตกต่างระหว่างประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ : ข้อแตกต่างระหว่างประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และการเพิ่มเติมหลักการ

กฎหมาย	ข้อแตกต่างของกฎหมาย	เพิ่มเติมหลักการ
ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	- การประชุมให้มีผู้ร่วมประชุมอย่างน้อย ๑ ใน ๓ ขององค์ประชุม และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม	
	- ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีการกำหนดชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด	
พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	- การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันในระหว่างที่ประชุม	- ผู้ร่วมประชุมต้องสามารถลงคะแนนได้ (เป็นความลับหรือไม่เป็นความลับก็ได้)
	- ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	- ระบบควบคุมการประชุมต้องเป็นไปตามมาตรฐาน Security ที่กระทรวง MDES กำหนด

สำหรับสาเหตุหลักที่สำคัญที่ยกเลิกการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับประกาศคณะรักษาความปลอดภัยแห่งชาติฯ ฉบับนี้ และได้มีการเพิ่มเติมหลักการในพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ฉบับนี้แทน สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ : สรุปข้อกำหนดบางประการตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ยกเลิก และเพิ่มเติมหลักการสำคัญในพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ปลดล็อก ข้อกำหนดบางประการ	เพิ่มเติมหลักการ
- ผู้เข้าร่วมประชุม ๑ ใน ๓ ขององค์กรประชุมอยู่ที่เดียวกัน และผู้เข้าร่วมประชุมอยู่ประเทศไทย	- ผู้ร่วมประชุมต้องสามารถลงคะแนนได้ (เป็นความลับหรือไม่เป็นความลับก็ได้)
- ห้ามใช้กับการประชุมลับ	- ระบบควบคุมการประชุมต้องเป็นไปตามมาตรฐาน Security ที่กระทรวง MDES กำหนด

๔.๑.๒ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

สืบเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วน ซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วม ประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์กรประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูงอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ในภาครัฐและเอกชนย่อมได้รับผลจากกรณีนี้ อีกทั้งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ จึงประกาศใช้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ โดยได้ปลดล็อกข้อกำหนดบางประการและได้เพิ่มเติมหลักการที่สำคัญไว้ในพระราชกำหนดฯ ซึ่งบรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ชอบด้วยพระราชกำหนดฯ

ทั้งนี้สรุปสาระสำคัญและวิธีการที่ทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย ซึ่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ฉบับนี้ ไว้ดังนี้

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ

การบังคับใช้และผลทางกฎหมาย ใช้สำหรับการประชุมที่ต้องการผลตามกฎหมาย หรือกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการประชุม เช่น การประชุมสามัญผู้ถือหุ้น หรือการประชุมของคณะกรรมการต่าง ๆ ใช้ได้ทั้งการประชุมของภาครัฐ และภาคเอกชน

ทั้งนี้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้ไม่ใช่บังคับแก่การประชุมดังต่อไปนี้

- (๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- (๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (๔) การประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับการจัดการประชุมที่จะทำให้มีผลตามกฎหมาย จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

- (๑) ต้องจัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนร่วมประชุม
- (๒) ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ
- (๓) ต้องจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือสามารถจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้
- (๔) ต้องจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- (๕) ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
- (๖) ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๔.๑.๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่จะทำให้การประชุมนั้นมีความปลอดภัยและมีมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นสาระสำคัญและเป็นหัวใจหลักของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีมาตรฐานของกระบวนการหลักที่สำคัญ ตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

- (๑) ผู้ร่วมประชุมแสดงตนใช้วิธีการตามที่ผู้จัดกำหนด เช่น ใช้ Username และ Password ผู้ร่วมประชุมอื่นรับรอง
- (๒) สื่อสารกันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ ได้แก่ มีช่องสัญญาณเพียงพอ มีช่องทางสำรวจ เช่น โทรศัพท์ Message และสามารถจัดการสิทธิผู้เข้าร่วมประชุมได้
- (๓) เข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมได้ ได้แก่ ได้ทั้งในรูปแบบกระดาษหรืออิเล็กทรอนิกส์ และ จัดส่งก่อนหรือระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธี การเข้าถึงเอกสาร
- (๔) การออกเสียงลงคะแนน ได้แก่ ลงคะแนนทั่วไป ที่สามารถระบุตัวและเจตนาของผู้ลงคะแนน และลงคะแนนลับ ที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมคะแนน โดยไม่ระบุตัวของผู้ลงคะแนน

(๕) จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องพร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ ได้แก่ วิธีการแสดงตน จำนวนหรือรายชื่อของผู้แสดงตน และวิธีการลงคะแนนพร้อมทั้งผลคะแนน โดยบันทึกในรายงานการประชุม การบันทึกเสียง หรือเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุม เว้นการประชุมลับ และแจ้ง/บันทึกเหตุขัดข้องระหว่างประชุม

(๖) จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์พร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ ได้แก่ ข้อมูลที่ระบุตัวบุคคล หรือผู้ใช้งาน และวันและเวลาของการประชุม โดยอิงเวลามาตรฐาน

(๗) มีช่องทางในการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาระหว่างประชุม

ภาพที่ ๒ : หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ที่มาของภาพ : <https://www.eta.or.th/th/Our-Service/e-meeting.aspx>

๔.๒ แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๑ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการว่าด้วยการประชุมในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการว่าด้วยการประชุมในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้วางแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประชุมในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถจัดการประชุมใหญ่หรือมีการประชุมแผนกคดีในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา โดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจจัดการประชุมตามวิธีการปกติ เมื่อประธานเห็นสมควร จากระเบียบราชการฝ่ายตุลาการฯ ฉบับนี้ มีวิธีการปฏิบัติเพื่อให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย กล่าวคือ

การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการว่าด้วยการประชุมในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ อย่างน้อยต้องมีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุม
  - การแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมให้ดำเนินการตามวิธีการที่เลขาธิการกำหนด โดยอาจใช้

เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้เข้าร่วมประชุม หรืออาจให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการ แสดงตัวตนก่อนหรือระหว่างการประชุม

๒. การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้สองทางด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ

- ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอ และมีอุปกรณ์รองรับการถ่ายทอดเสียง หรือทั้ง เสียงและภาพจากผู้เข้าร่วมประชุมได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้ผู้เข้าร่วม ประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้

- การประชุมต้องมีการจัดการสิทธิของผู้เข้าร่วมประชุมโดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุม หรือผู้ควบคุมระบบสามารถงดการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งข้อมูล แก่ผู้เข้าร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที

๓. การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุม

- การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมซึ่งรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมให้ เลขานุการจัดส่งให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมก่อนหรือในระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธีการให้ผู้เข้าร่วมประชุม สามารถเข้าถึงเอกสารนั้นได้

๔. การลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการ ลงคะแนนลับ สำหรับการลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

- หากเป็นการลงคะแนนโดยทั่วไป อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้เข้าร่วมประชุมที่มี สิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเงตาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้

- หากเป็นการลงคะแนนด้วยวิธีลับ ให้ใช้วิธีที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและ ผลรวมของการลงคะแนน โดยไม่สามารถระบุตัวของผู้ลงคะแนนได้เป็นการส่วนตัว

- การลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องจัดให้มี ระบบการแสดงตัวตนก่อนลงคะแนนทุกครั้ง

๕. การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงการ บันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม

๖. การจัดเก็บข้อมูลจราจรทางอิเล็กทรอนิกส์ (Log file) ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนไว้เป็น หลักฐาน โดยให้เลขานุการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

- วิธีการแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พร้อมสรุปจำนวนผู้เข้าร่วม ประชุมโดยบันทึกข้อมูลและรายงานดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม

- วิธีการลงคะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมพร้อมผลการลงคะแนน โดยบันทึกไว้ในรายงานการประชุม

- เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมซึ่งเลขานุการทราบเองหรือได้รับแจ้งจากที่ประชุม

- ข้อมูลจราจรทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยข้อมูลต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัว บุคคล วันเวลาของผู้เข้าร่วมประชุมและเลิกประชุม โดยต้องตั้งเวลาให้เป็นเวลาของระบบอุปกรณ์หรือระบบ ควบคุมการประชุมให้ตรงกับเวลามาตรฐาน

- เหตุอันขัดข้องในระหว่างประชุม หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมมิให้มีผลต่อ การประชุมเสียไป ทั้งนี้เลขานุการอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเหตุขัดข้องและผลกระทบของเหตุตามความ เหมาะสม

๗. การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างประชุม

- ให้เลขานุการจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้องเพื่อรองรับการแก้เหตุขัดข้องแก่

ผู้เข้าร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๘. มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมในเรื่องลับ ทั้งเอกสารประกอบการประชุม ข้อมูลที่นำเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลับ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- มีเทคโนโลยีหรือมาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

- การบันทึกเสียง หรือทั้งภาพและเสียงด้วยระบบควบคุมการประชุมให้มีวิธีที่เชื่อถือได้ในการระบุตัวตนผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมการประชุมเพื่อให้สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ได้ดำเนินการโดยผู้มีสิทธิเข้าถึงเท่านั้น

- การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นอย่างน้อยต้องมีมาตรการในการประชุมดังนี้

(๑) การระบุตัวตน

(๒) การยืนยันตัวตน

(๓) การอนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึง

(๔) ความลับ

- มีระบบฐานข้อมูลที่มีความปลอดภัยและมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งมีระบบการสำรองข้อมูล ระบบการกู้คืนข้อมูล มีเครื่องสำรองไฟเพื่อป้องกันเหตุขัดข้องที่อาจเกิดขึ้น

- มีมาตรฐานความปลอดภัยที่คำนึงถึงความคุ้มครองและรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล

๔.๒.๒ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. กรมบัญชีกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้จัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในราชการพลเรือนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเกิดประโยชน์สูงสุดต่อราชการ โดยได้กำหนดแจ้งเวียนให้ กระทรวง กรม และจังหวัด ถือเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยสรุปแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้การประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมที่ต้องการให้มีผลตามกฎหมายสามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ยกเว้นการประชุมดังต่อไปนี้

๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

๓) การประชุมเพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างบางกรณี

๔) การประชุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง (ปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงบังคับใช้)

๒. องค์ประชุมและมติที่ประชุม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ องค์ประชุมและมติที่ประชุมเป็นไปตามที่กฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ กำหนด หากกฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ให้นำบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมโดยอนุโลม

๓. การเตรียมความพร้อมก่อนจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านระบบต่าง ๆ บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการประชุม เพื่อให้การประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด โดยควรเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ระบบที่เกี่ยวข้อง

อาจมีการประสานงานหรือซักซ้อมการใช้งานระบบไว้ล่วงหน้ากับบุคคลที่รับผิดชอบดูแลระบบ ดังนี้

๑) ระบบควบคุมการประชุม ประกอบด้วย ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การโทรคมนาคม ที่สามารถรองรับการสื่อสารได้ด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ บนช่องสัญญาณที่เพียงพอ

๒) มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓) ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

๔) ช่องทางสำรอง หากมีเหตุขัดข้อง เช่น การประชุมผ่านโทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยข้อความ

๕) ระบบการลงคะแนน (ถ้ามี)

๖) ระบบการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์

๓.๒ บุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑) ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมแก่บุคคลอื่นในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ระบบที่ใช้ในการควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการประเมินและรับรองระบบควบคุมการประชุมที่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด และได้จำแนกระบบที่สามารถใช้ในการประชุมแต่ละประเภทไว้^{๓๕}

๒) ผู้ควบคุมระบบการประชุม ได้แก่ ฝ่ายเลขานุการ หรือฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละหน่วยงาน หรืออาจใช้บริการผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม (admin) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ โดยทำหน้าที่ช่วยดูแลจัดการและแก้ไขปัญหาระบบการประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓) ผู้ร่วมประชุม ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลนั้นด้วย

๓.๓ ข้อมูลที่ใช้ประกอบการประชุม

ก่อนการประชุม ควรต้องเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมให้ครบถ้วน ดังนี้

๑) รายชื่อผู้ร่วมประชุม พร้อมตำแหน่ง

๒) เอกสารวาระการประชุมอาจจัดทำเป็นเอกสารหรือเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

๓) ข้อมูลที่เตรียมนำเสนอในที่ประชุม

๔. วิธีการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการจัดการประชุมมีขั้นตอนโดยแบ่งเป็นการดำเนินการ ก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และหลังการประชุม ทั้งนี้ หากเป็นการประชุมลับ จะมีการดำเนินการที่แตกต่างจากการประชุมทั่วไปบางประการ และยังมีข้อควรระวังที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอีกด้วย ผู้ศึกษาจะขอแบ่งการประชุมออกเป็น การประชุมทั่วไป และการประชุมลับ โดยขอแนะนำการดำเนินการของการประชุมและมีวิธีการปฏิบัติ ดังสรุปในตารางไว้ดังนี้

^{๓๕} การประเมินและรับรองระบบควบคุมการประชุมที่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด
ออนไลน์ <https://www.etda.or.th/th/Our-Service/e-meeting/announce.aspx> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕

๑) กรณีเป็นการประชุมทั่วไป

ตาราง ๔ : การดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีปฏิบัติตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ (กรณีเป็นการประชุมโดยทั่วไป)

การดำเนินการก่อนการประชุม	การดำเนินการระหว่างการประชุม	การดำเนินการหลังการประชุม
๑. ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจะต้องแจ้งให้ผู้ร่วมประชุมทราบล่วงหน้าว่า การประชุมครั้งนั้นจะดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งวิธีการแสดงตนเพื่อให้ผู้ร่วมประชุมเตรียมพร้อมก่อนการประชุม	๑. ผู้ร่วมประชุมต้องแสดงตนก่อนร่วมการประชุม ตามวิธีการที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนด	๑. จัดทำรายงานการประชุม ต้องมีรายละเอียดอย่างน้อย ดังนี้ - วิธีการแสดงตน จำนวนหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมที่แสดงตน - วิธีการลงคะแนน พร้อมผลการลงคะแนน
๒. การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจะต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุม และเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้	๒. ดำเนินการบันทึกการประชุมโดยบันทึกเสียง หรือบันทึกทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมตลอดระยะเวลาที่ประชุม อาจบันทึกด้วยระบบการประชุมนั้นหรือด้วยวิธีการอื่นก็ได้	๒. จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุม ดังนี้ - ข้อมูลบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดเวลาการประชุม - เหตุขัดข้องระหว่างการประชุม - ข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยต้องสามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน วันและเวลาของการประชุมและเลิกประชุมได้
๓. จัดเตรียมระบบรองรับการประชุม ดังนี้ - ระบบเสียง/ภาพ สามารถสื่อสารด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพบนช่องสัญญาณที่เพียงพอ - ระบบจัดการสิทธิ สามารถจัดการสิทธิของผู้เข้าร่วมประชุมได้ โดยสามารถถ่ายทอดได้ทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราวหยุดส่งข้อมูลแก่ผู้ร่วมประชุมคนใดคนหนึ่งหากมีเหตุจำเป็น	๓. บันทึกข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุม เพื่อจัดเก็บภายหลังเสร็จการประชุม	๓. จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานจะต้องบันทึกในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ดำเนินการภายใต้หลักการ ดังนี้ - ใช้วิธีการที่รักษาความถูกต้องของข้อมูลได้ - สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้ - มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูล และมาตรการป้องกันการเข้าถึงจากผู้ที่ไม่มสิทธิ
	๔. ผู้มีหน้าที่จัดประชุมต้องจัดเตรียมช่องทางแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม	๔. การใช้ระบบควบคุมการประชุมจากผู้ให้บริการ ที่เป็นข้อมูลหรือหลักฐานที่จัดเก็บเองไม่ได้ ให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูล

การดำเนินการก่อนการประชุม	การดำเนินการระหว่างการประชุม	การดำเนินการหลังการประชุม
		ภายใน ๗ วัน นับแต่สิ้นสุดการประชุม
		๕. กรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ต้องทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม หรือผู้ให้บริการลบหรือทำลายข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัย

๒) กรณีการประชุมลับ นอกจากจะต้องดำเนินการตามวิธีการจัดการประชุมทั่วไป แล้ว ยังต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๕ : การดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีปฏิบัติตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ (กรณีเป็นการประชุมลับ)

การประชุมลับ	สิ่งที่ต้องดำเนินการ	ข้อพึงระวัง
การประชุมลับเมื่อได้ดำเนินการตามวิธีการจัดการประชุมทั่วไปแล้ว	<p>๑. จัดเตรียมมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุม เอกสารประกอบการประชุม ข้อมูลที่นำเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และต้องมีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด</p> <p>๒. ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองต่อที่ประชุมว่าไม่มีบุคคลที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมในเรื่องลับ ควรประชุมในพื้นที่ปิดที่ไม่มีบุคคลอื่นเข้าออกผู้มีหน้าที่จัดการประชุม ควรแจ้งเตือนผู้ร่วมประชุมว่าเป็นการประชุมลับ ให้ปฏิบัติตามมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัย</p>	<p>๑. กรณีเรื่องที่หน่วยงานของรัฐได้กำหนดชั้นความลับไว้ ให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่ติดตั้งและให้บริการในราชอาณาจักร โดยต้องไม่จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานส่วนหนึ่งส่วนใดไว้นอกราชอาณาจักร ผู้ให้บริการต้องรับรองต่อผู้มีหน้าที่จัดการประชุมว่าได้ดำเนินการตามข้อกำหนดนี้</p> <p>๒. ห้ามมิให้มีการบันทึกเสียงหรือทิ้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมลับ</p>

๕. การลงคะแนน (ถ้ามี) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใดที่กำหนดให้ผู้ร่วมประชุม จะต้องลงคะแนน ให้ดำเนินการ ดังนี้

๕.๑ กรณีเป็นการลงคะแนนผ่านระบบควบคุมการประชุม ผู้ที่มีหน้าที่จัดการประชุมต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนทราบก่อนการลงคะแนนเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการลงคะแนน เงื่อนไขในการนับคะแนนและการคำนวณผลการลงคะแนน โดยต้องคำนึงถึงมาตรการดังต่อไปนี้

- ๑) จัดให้สามารถลงคะแนนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- ๒) จัดให้มีข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้องและมีเวลาในการตัดสินใจลงคะแนน
- ๓) รักษาข้อมูลความลับของคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิลงคะแนน
- ๔) มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การใช้ระบบการลงคะแนนแยกต่างหากจากระบบควบคุมการประชุม ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนทราบก่อนการลงคะแนนเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการลงคะแนน เงื่อนไขในการนับคะแนนและการคำนวณผลการลงคะแนน โดยอย่างน้อยต้องคำนึงถึงมาตรการดังต่อไปนี้

- ๑) การแสดงตนของผู้มีสิทธิลงคะแนนก่อนการลงคะแนน
- ๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ในระหว่างการลงคะแนน
- ๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้มีสิทธิลงคะแนน
- ๔) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานผ่านระบบลงคะแนน
- ๕) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ไว้เป็นหลักฐาน
- ๖) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการลงคะแนน
- ๗) ความเป็นส่วนตัวและความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้มีสิทธิลงคะแนน

๖. การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน สำหรับในเรื่องอันเกี่ยวกับการการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน ผู้ศึกษาจะไม่ขอกล่าวถึงสิ่งใดมาก เนื่องการในพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓^{๓๖} (มาตรา ๑๐) ได้ระบุเกี่ยวกับกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน ไม่ว่าจะเรียกว่าอย่างไรให้แก่ผู้ร่วมประชุม ให้จ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนนั้นให้แก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย ซึ่งการเบิกจ่ายนี้จะสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗^{๓๗} และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๘.๕/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การอนุมัติหลักการเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์^{๓๘} โดยได้กำหนดเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินไว้แล้วสำหรับในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายดังกล่าวไว้แล้ว จากที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ไม่เพียงแต่การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะทำงานต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประชุมการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือนสามัญ

๗. การประชุมจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เช่นเดียวกันหากจะทำให้การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้วในข้อที่ ๖. ในข้างต้น ทั้งนี้ควรศึกษากฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวไว้ด้วย และนำกฎหมายมานั้นมาประยุกต์ใช้กับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงจะทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นบรรลุผลมีผลสัมฤทธิ์

^{๓๖} อ่างแล้ว

^{๓๗} พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗

^{๓๘} หนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๘.๕/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การอนุมัติหลักการเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สามารถบังคับใช้ได้โดยมีกฎหมายหรือกฎระเบียบนั้นรองรับ ในที่นี้จะขอเสนอการประชุมจัดซื้อจัดจ้างที่สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยสามารถที่จะดำเนินการได้ตามระเบียบดังต่อไปนี้ ๑) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๒๗ วรรคหก กำหนดว่า “การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด”^{๓๙} ๒) หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๒๗๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ^{๔๐} ในช่วงต้นการประชุมจัดซื้อจัดจ้างได้กำหนดแนวทางสำคัญในเรื่องนี้ กล่าวคือ

๑. การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๑.๑ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่หน่วยงานของรัฐอาจใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เฉพาะกรณีการประชุมพิจารณาเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างหรือการนำเสนองานหรือการประชุมพิจารณาพัสดุที่ไม่จำเป็นต้องจับต้องหรือตรวจรับทางกายภาพของตัวพัสดุที่ส่งมอบนั้น เช่น

๑) การประชุมพิจารณาเอกสารของคณะกรรมการเพื่อจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ

๒) การประชุมพิจารณาเอกสารของผู้ยื่นข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ หรือคณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคา หรือคณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก หรือคณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง หรือคณะกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

๓) การประชุมของผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง เช่น คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจ หรือสภามหาวิทยาลัย

๔) การประชุมของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เช่น การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา การตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง การตรวจรับระบบหรือซอฟต์แวร์ที่อยู่บน Cloud หรือการใช้วิธีการเข้าถึงทางไกล (Remote access) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานก่อสร้างอาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในกรณีการประชุมพิจารณำบันทึกผลการออกตรวจงานจ้างก่อสร้างของกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๗๖ (๓)

๑.๒ การประชุมนอกเหนือจากข้อ ๑.๑ ให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามระเบียบฯ

๒. การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๑ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

๒.๒ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องดำเนินการดังนี้

๑) จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนก่อนร่วมการประชุม

๒) จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้

^{๓๙} ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๒๗ วรรคหก

^{๔๐} หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๒๗๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ

๓) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

๔) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

๕) จัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไว้เป็นหลักฐาน ข้อมูลตาม ๔) และ ๕) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม

๒.๓ มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยฯ และมาตรฐานระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ฯ เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และตามประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๒.๔ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามแนวทางนี้ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ขอบด้วยกฎหมาย และผู้เข้าร่วมประชุมสามารถได้รับคำตอบแทนตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อันเกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างนี้ จะเห็นว่าในทางในการดำเนินการนั้นได้ดำเนินการตามพระราชกำหนดฯ และตามประกาศกระทรวงดิจิทัลฯ ซึ่งจะส่งผลเห็นการประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย โดยแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการอาจแตกต่างกันไปในรายละเอียดของการปฏิบัติงาน แต่ทั้งนี้ไม่ได้ขัดต่อหลักกฎหมายหลักจึงมีผลให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้มีผลในทางกฎหมายได้

๔.๓ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๔.๓.๑ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภารกิจการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษและภารกิจทั่วไป

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภารกิจทั่วไปนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งการประชุมนั้น เป็นการประชุมที่จัดขึ้นของคณะทำงานต่าง ๆ ตามแต่ภารกิจที่ต้องดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมเพื่อหามติในที่ประชุม การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น การประชุมในคณะทำงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการประชุม หากไม่มีการประชุมนั้นการประชุมย่อมไม่เกิดผลต่อการดำเนินการในเรื่องนั้น ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างเกี่ยวกับการประชุมคณะทำงานตามคำสั่งต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมายโดยมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามคำสั่งเพื่อให้บรรลุผลในเรื่องนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ จากการที่ผู้ศึกษาได้เคยเข้าร่วมประชุมในคณะทำงานต่าง ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ การดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการดำเนินการก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และหลังจากการประชุม ยังมีการดำเนินการหรือการปฏิบัติที่ยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ยังไม่เป็นไปในแบบแผนเดียวกันที่ควรจะเป็น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ศึกษาได้เคยเข้าร่วมประชุมในหลากหลายคณะทำงานนั้น หรือในบางครั้งได้เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ก็ดี พบว่าการปฏิบัติยังมีแนวทางที่ปฏิบัติไม่เหมือนกัน ยังไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน หรือยังไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือไม่เป็นไปตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งในพระราชกำหนดฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางสำหรับการดำเนินการไว้ภายในกล่าวคือหากจะทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผลของการประชุมนั้นยังมีผลในทางกฎหมายโดยสำหรับข้อกำหนดของการจัดการประชุมที่จะทำให้มีผลตามกฎหมายจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ต้องจัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนร่วมประชุม

๒. ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ

๓. ต้องจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือสามารถจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้

๔. ต้องจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

๕. ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน

๖. ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด

อนึ่ง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเป็นการประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ซึ่งพระราชกำหนดฯดังกล่าวได้กำหนดผู้เข้าร่วมประชุม หมายถึง ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อ คณะกรรมการ การบังคับใช้และผลทางกฎหมาย จะใช้สำหรับการประชุมที่ต้องการผลตามกฎหมาย หรือ กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการประชุม และสิ่งที่สำคัญอีกประการกล่าวคือตามพระราชกำหนดฯฉบับนี้นั้นยังมี ข้อยกเว้นอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยไม่สามารถที่จะบังคับได้ในกรณีนี้คือ

๑. การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

๒. การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

๓. การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

๔. การประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในที่นี้ผู้จัดทำขอเสนอผลจากการดำเนินการที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่ผู้ศึกษาเลือกใช้สำหรับการจัดทำผลงานทางวิชาการ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย ผู้ศึกษาได้กำหนดคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) อันเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคาดว่าจะได้คำตอบที่แน่นอน สมบูรณ์ ตรงกับสภาพความเป็นจริงได้ โดยได้ดำเนินการแจ้งเวียนให้ส่วนราชการภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามสำหรับให้บุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือบุคคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ในแบบสอบถามดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีกฎหมายที่ใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยแต่ละหน่วยงานได้ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

หน่วยงานภายในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ตอบแบบสอบถาม มีทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน โดยผู้ศึกษาขอยกมาในส่วนของหน่วยงานที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตาราง ๖ : การปฏิบัติงานภายในหน่วยงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
กองคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ	<p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <p>ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม/ฝ่ายเลขานุการ ต้องดำเนินการดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมแจ้งผู้ร่วมประชุมทราบล่วงหน้าว่าการประชุมครั้งนั้นจะดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - ต้องมีการส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมก่อนล่วงหน้า โดยจะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และผู้ทำหน้าที่จัดการประชุมหรือฝ่ายเลขานุการต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐานไม่ว่ารูปแบบใด ๆ - จัดเตรียมระบบรองรับการประชุมที่สามารถสื่อสารได้ด้วยเสียงและภาพบนช่องสัญญาณที่เพียงพอ - จัดเตรียมและกำหนดวิธีการสำรองเพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีมีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม เช่น การประชุมผ่านโทรศัพท์ เป็นต้น <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนร่วมการประชุม - จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ - จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ
	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ได้แก่ วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พร้อมสรุปจำนวนและรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตน โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม - วิธีการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พร้อมผลการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม
	<p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากกฎหมายการสอบสวนคดีพิเศษมิได้กำหนดเรื่องการประชุมตามกฎหมายไว้โดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น หากต้องการให้การ

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>ประชุมมีผลในทางกฎหมาย จึงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>การประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบ Zoom Video Conferrence - ระบบ Cisco Webex - ในส่วนระบบควบคุมการประชุมจะเป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ประกาศ ทั้งนี้ มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม เป็นมาตรฐานที่ ETDA จัดทำขึ้นภายใต้ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งครอบคลุมหลักการสำคัญของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ได้แก่<ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความลับ (confidentiality) เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลโดยผู้ไม่มีสิทธิ - การรักษาความถูกต้องครบถ้วน (integrity) เพื่อป้องกันข้อมูลไม่ให้ถูกแก้ไข สูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาต - การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ และ<ul style="list-style-type: none"> - การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล <p>ทั้งนี้ ผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว ซึ่ง ETDA มีการรับรองระบบควบคุมการประชุมของผู้ให้บริการที่ได้มาตรฐานข้างต้น แต่ก็ไม่จำเป็นต้องให้ ETDA รับรองแต่อย่างใด ดังนั้นผู้จัดการประชุมจะเลือกใช้บริการรายใดก็ได้ ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ แต่สามารถตรวจสอบรายชื่อจากเว็บไซต์ของ ETDA (http://etda.or.th) เพื่อตรวจสอบถึงมาตรฐานของผู้ให้บริการ</p> <p>ปัจจัยในการเลือกใช้ระบบสารสนเทศ มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่องทางการสื่อสารหรือการเจรจาโต้ตอบระหว่างกัน

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการแชร์ข้อมูล ภาพ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ - ระบบควบคุมการบันทึกเสียงและภาพ - มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย - การบริหารจัดการระบบควบคุมการประชุมในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นให้มีการตัดสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพหรือหยุดการส่งข้อมูลภายในระบบได้ทันที อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการเลือกใช้ระบบสารสนเทศ (Application) ในการประชุม
	<p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดทำระเบียบภายในเพื่อกำหนดรายละเอียดการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามที่บางหน่วยงานมีการออกระเบียบในเรื่องดังกล่าวไว้ อาทิเช่น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั่วไป และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติว่าด้วยการประชุม ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการและคณะทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้น โดยให้ยึดถือแนวปฏิบัติตามกฎหมายกลาง เพื่อให้มีผลรองรับในทางกฎหมาย และการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
	<p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้มีวิธีสับัญญัติในการดำเนินการในกรณีเช่นนี้โดยตรงเพื่อไม่ต้องยึดโยงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
กองคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ	<p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายเจ้าหน้าที่จัดเตรียมการประชุมออนไลน์เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ นับองค์ประชุม <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายเจ้าหน้าที่จัดและทำรายงานการประชุมแล้วนำไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านตรวจแก้ไขและลงชื่อ <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p data-bbox="616 253 1391 338">- พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p data-bbox="616 349 1391 533">การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <p data-bbox="616 544 1391 629">- ใช้ระบบการประชุมโดยโปรแกรม Webex และไม่มีกฎหมายใดรองรับ การใช้งานเลือกใช้เท่าที่สะดวก ไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ</p> <p data-bbox="616 640 1391 725">แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <p data-bbox="616 736 1391 869">- ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องกำหนดแนวทาง/มาตรการในการใช้แอปพลิเคชันที่สามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมาย</p> <p data-bbox="616 880 1391 922">ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <p data-bbox="616 934 1391 1019">- ควรเร่งดำเนินการ เพราะมติจากการประชุมต้องให้มีกฎหมายรองรับเพื่อมีผลผูกพันกับการสอบสวนคดีพิเศษ</p>
กองคดีทรัพย์สินทางปัญญา	<p data-bbox="616 1025 1391 1068">การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <p data-bbox="616 1079 1391 1164">- ทำความเข้าใจกับโปรแกรมเพื่อทำความเข้าใจก่อนเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง</p> <p data-bbox="616 1176 1391 1218">- แต่งตัวให้สุภาพก่อนเข้าร่วมประชุม</p> <p data-bbox="616 1229 1391 1272">- ตรวจสอบความพร้อมระวังเสียงรบกวนจากรอบข้าง</p> <p data-bbox="616 1283 1391 1368">- ระมัดระวังข้อมูลส่วนตัว / ข้อมูลลับที่อาจเกิดความผิดพลาดระหว่างการประชุม</p> <p data-bbox="616 1379 1391 1464">- จัดเตรียมเครื่องมือสื่อสารและตรวจสอบอินเทอร์เน็ตต้องพร้อมเชื่อมต่อตลอดเวลา</p> <p data-bbox="616 1476 1391 1518">การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <p data-bbox="616 1529 1391 1572">- ต้องแสดงตนให้ชัดเจนทุกครั้ง ก่อนเข้าร่วมประชุม</p> <p data-bbox="616 1583 1391 1626">- สามารถนำเสนอข้อมูล ต่างๆในที่ประชุมได้</p> <p data-bbox="616 1637 1391 1744">- หากในการประชุมต้องมีการลงคะแนนต้องแสดงสิทธิ์ลงคะแนนด้วย ไม่ว่าจะทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ</p> <p data-bbox="616 1756 1391 1841">- มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประชุม</p> <p data-bbox="616 1852 1391 1895">การดำเนินการหลังการประชุม</p> <p data-bbox="616 1906 1391 2029">- เมื่อดำเนินการประชุมตามวาระเสร็จสิ้นแล้ว ประธานในที่ประชุมจะทบทวนมติ และรายละเอียดที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบ และดำเนินการตามมติที่ประชุมต่อไป</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>- หลังจากการประชุมเสร็จสิ้น ต้องรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา ทุกครั้ง</p> <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการ นั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ <p>การประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใด อันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณา เลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Cloud Conference (WebeX) - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ - การพิจารณาในการเลือกระบบสารสนเทศโปรแกรมที่ใช้ จะต้องมีการพิจารณาหลาย รองรับการใช้งานทั้งผ่านคอมพิวเตอร์ และแอปมือถือ ซึ่งมาพร้อมกับความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ ใช้งานง่าย สามารถแชร์หน้าจอส่วนตัว, PowerPointSlide, ไฟล์ เอกสารระหว่างการบรรยายการอบรม รวมถึงของผู้ร่วมประชุมทุก ฝ่าย สามารถคุยโต้ตอบผ่านแชทส่วนตัว สามารถบันทึกวีดีโอการ อบรม/การประชุมได้ ไม่จำกัดระยะเวลาการอบรมหรือการประชุม สามารถดาวน์โหลด Application เพื่อใช้งานผ่านมือถือ ด้วยระบบ IOS และ Android ได้ รองรับผู้เข้าร่วมประชุมสูงสุด ๑,๐๐๐ คน สามารถใช้งานผ่าน Browser ได้ <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - โดยใช้งานผ่าน (Application) โปรแกรม หรือ Browser เดียวกัน มีการวางแผน ประชุมปรึกษาหารือหรือหารือร่วมกัน วางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงการมอบหมายงานในหน้าที่ให้ ทุกส่วนรับทราบผ่านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และในการ ประชุมควรมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับรองรับ เช่น พระราช

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>กำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗</p> <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <p>-</p>
กองคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเตรียมการประชุมคณะพนักงานสืบสวน คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือคณะทำงานอื่น ๆ ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ มีขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น ๒ ส่วน<ol style="list-style-type: none"> ๑. ในส่วนการกำหนดนัดหมาย วันเวลา ประชุม เมื่อได้กำหนดวัน เวลา ดำเนินการจองห้องประชุม และแจ้ง QR Code หรือรหัสและพาสเวิร์ด ให้ผู้เข้าร่วมการประชุม ทราบ ในกรณีที่ต้องการที่จะให้มีการยืนยันตัวตนในการเข้าร่วมการประชุม อาจต้องสร้าง Google forms สำหรับการลงทะเบียนแยกต่างหากอีกส่วนหนึ่ง ๒. ในส่วนของเอกสารหนังสือเชิญประชุม ระเบียบวาระ หรือเอกสารประกอบการประชุม เมื่อจัดเตรียมแล้วสแกนส่งให้ผู้เข้าร่วมการประชุม หรือสร้าง QR Code ให้ผู้เข้าร่วมการประชุมดาวน์โหลดด้วยตนเอง <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <p>-</p> <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <p>-</p> <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้น มีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ <p>การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <p>-</p> <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <p>-</p> <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>- ในกรณีที่มีกฎหมายออกมาใช้บังคับแล้ว ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกรมสอบสวนคดีพิเศษควรออกระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย</p>
กองคดีคุ้มครองผู้บริโภค	<p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุมเพื่อนำส่งให้กับผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้าโดยจัดทำเป็นไฟล์ไม่ว่าจะเป็นไฟล์ Word หรือไฟล์ PDF เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเตรียมความพร้อมก่อนเข้าประชุม <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีเอกสารรายละเอียดให้ปรากฏในหน้าจอการประชุม โดยในการประชุมควรจะต้องมีการบันทึกภาพและเสียงการประชุมไว้ตลอดตั้งแต่เริ่มจนจบการประชุม เพื่อไม่ให้มีข้อโต้แย้งในภายหลัง <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำรายงานการประชุมโดยจดยางานให้ละเอียดครอบคลุม <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีความหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่มีกฎหมายใดรองรับการประชุมเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนไว้อย่างชัดเจน มีเพียงประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ที่กล่าวไว้ละเอียดที่สุด แต่ก็ไม่ได้ครอบคลุมถึงในเรื่องของการประชุมคดีไว้ <p>การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อนที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจะใช้ระบบการประชุมได้ใช้โปรแกรม Webex ได้ใช้ระบบโปรแกรม ZOOM โดยยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ - ปัจจุบันใช้ โปรแกรม Webex - ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดรองรับการประชุมเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนไว้อย่างชัดเจน มีเพียงประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ที่กล่าวไว้ละเอียดที่สุด - การพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศจะพิจารณาจากความปลอดภัยของข้อมูลในการประชุม จำนวนคนที่สามารถเข้าประชุม

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>ได้มากต่อห้องประชุมออนไลน์ ๑ ห้อง และยังไม่มีความหมายใดมารองรับ</p> <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางที่ใช้คือจองห้องประชุมออนไลน์ผ่านระบบของศูนย์สารสนเทศ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษควรออกระเบียบมารองรับให้สามารถดำเนินการได้ในแนวทางเดียวกัน <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรมสอบสวนคดีพิเศษควรออกระเบียบมารองรับในส่วนของการประชุมมีความเห็นทางคดีหรือเรื่องสืบสวนเพื่อมิให้มีข้อโต้แย้งจากผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น
กองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ	<p>ในการประชุมคณะพนักงานสอบสวน คณะพนักงานสืบสวน หรือคณะทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะไม่ใช้การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ แต่สำหรับการประชุมอื่น ๆ ที่มีใช้ความลับและเป็นการประชุมในเรื่องทั่วไป จะมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - แจ้งช่องทางในการประชุม และจัดให้มีการลงทะเบียนทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อยืนยันตัวตน และรับทราบระเบียบวาระการประชุม <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขานชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อนับองค์ประชุม รวมถึงการนับคะแนนเมื่อมีการลงมติในประเด็นพิจารณาต่าง ๆ โดยบันทึกภาพและเสียงตลอดการประชุม <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดส่งรายงานการประชุม ซึ่งจะปรากฏมติที่ประชุม จำนวนและความคิดเห็นของผู้ประชุมให้รับรองและยืนยัน <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำตอบเช่นเดียวกับในข้อข้างต้น <p>การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Zoom และ โปรแกรม Webex

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ - การพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศจากการที่เป็นระบบสารสนเทศที่ใช้งานง่าย และบุคลากรในหน่วยงานมีความคุ้นเคย หรือเคยใช้งานมาก่อน <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการกำหนดระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อวางแนวทางปฏิบัติและขั้นตอนการดำเนินการให้ชัดเจน <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <p>-</p>
ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทางอาญา	<p>วิธีการขั้นตอนการปฏิบัติก่อนการประชุม/ระหว่างการประชุม/และหลังการประชุม ซึ่งจะทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย คือต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและมาตรฐานที่กำหนดไว้อันเป็นลักษณะการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ดำเนินการนั้นไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้ดำเนินการนั้นไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม <p>การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม ZOOM และโปรแกรม WEBEX ยังไม่แน่ใจว่ามีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ - และจากการตรวจสอบพบว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ได้กำหนดความหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ - ไม่ได้พิจารณาเลือกระบบสารสนเทศ (Application) ในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์เพราะหน่วยงานที่ประชุมด้วย จะเป็นผู้กำหนดระบบสารสนเทศ (Application) ในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์เอง

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากการประชุมของกรมสอบสวนคดีพิเศษส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการประชุมคณะพนักงานสอบสวน คณะพนักงานสืบสวน หรือคณะทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือการประชุมอื่น ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อหารือ ขอความเห็น หรือขอมติจากที่ประชุม ควรมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับรองรับให้สามารถดำเนินการได้ เป็นกรณีพิเศษ <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับรองรับในการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application)
กองบริหารคดีพิเศษ	<p>สำหรับการดำเนินการของกองบริหารคดีพิเศษได้ดำเนินการโดยการอันเกี่ยวกับการประชุม กล่าวคือ จัดเตรียมความพร้อมเอกสารประกอบการประชุม อำนวยความสะดวกในการประชุม/การนับองค์ประชุม/การจัดทำสรุปมติที่ประชุม/การจัดทำรับรองผลการประชุม/การจดบันทึกผลการประชุม</p> <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ดำเนินการนั้นมียกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ <p>การประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม cisco Webex meeting - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ <p>- เนื่องจากเป็น Application ที่ช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม มีการจัดเก็บข้อมูลประชุมพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคง และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ระบบสามารถรองรับการประชุม</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>ได้มีประสิทธิภาพ กฎหมายใดที่บังคับใช้คือประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมออนไลน์ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application) นี้อยู่แล้วโดยกองบริหารคดีพิเศษได้นำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้กับการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบสารสนเทศ (Application) การจัดเก็บข้อมูลนั้นไม่ได้อยู่ในประเทศไทยซึ่งหากเป็นการประชุมลับจำเป็นต้องมีแหล่งจัดเก็บฐานข้อมูลอยู่ในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษยังไม่ได้ระบุไว้โดยชัดเจน
กองเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูลการตรวจสอบ	<p>กองเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูลการตรวจสอบ มิได้ดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวนคดีพิเศษ ขอให้ข้อสังเกต เกี่ยวกับการประชุมที่สามารถทำได้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ที่ได้กำหนดความหมายของการประชุมฯ ไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เกี่ยวกับชั้นความลับ - ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พ.ย. ๒๕๕๗ - ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ พ.ค. ๒๕๕๓ <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางเดียวกับข้อข้างต้น <p>การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Zoom โปรแกรม Webex

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - การพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศ พิจารณาจาก ความปลอดภัยของข้อมูล ความเสถียรของระบบ - แนวทางกฎหมาย เช่นเดียวกับข้อข้างต้น <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางเดียวกับข้อข้างต้น <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการออกกฎระเบียบ ซึ่งเป็นกฎระเบียบกลางของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยยึดหลักตามแนวทางตามกฎหมายเช่นเดียวในข้อข้างต้น
กองกฎหมาย	<p>การดำเนินการก่อนการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างห้องประชุมโดยการกำหนด Username และ Password - กำหนดสิทธิของผู้เข้าร่วมประชุมในการเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมและนำเสนอเอกสารการประชุม - กำหนดช่องทางสำรองในกรณีที่เกิดเหตุขัดข้อง - ส่งหนังสือเชิญประชุม พร้อมแจ้งให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบว่า เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบุวัน เวลาและช่องทางการเข้าร่วมประชุมพร้อม Link ห้องประชุม - เตรียมข้อมูลที่ใช้ประกอบการประชุมในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ - ทดสอบระบบ <p>การดำเนินการระหว่างการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการขานชื่อผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน พร้อมทั้งให้ผู้เข้าร่วมประชุมเปิดกล้องวิดีโอ - บันทึกภาพและเสียง - ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถดูเอกสาร/ข้อมูลที่ใช้ประกอบการประชุมได้ครบถ้วน - ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ทั้งแบบเปิดเผยและลับ (ถ้ามี) - มีช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ พร้อมให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับรองรายงานการประชุม - จัดเก็บเอกสาร หลักฐานการประชุมในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้นมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม <p>การประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Cisco Webex Meeting และโปรแกรม Zoom Application - พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓, ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรดำเนินการภายใต้ระเบียบเดียวกันในทุกกอง โดยปัจจุบันโปรแกรมที่ใช้คือ Cisco Webex Meeting และควรปฏิบัติตาม ๑) พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๒) ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นกฎหมายที่รองรับการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นมาตรฐาน <p>ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดผู้รับผิดชอบระดับกรมสอบสวนคดีพิเศษในการกำกับควบคุม ดูแลเกี่ยวกับการใช้งานห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประชุมผ่านสื่อออนไลน์ - ควรให้หน่วยงานระดับกองมอบหมายผู้รับผิดชอบจัดทำฐานข้อมูลการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
กองคดีธุรกิจการเงินนอกระบบ	การดำเนินการก่อนการประชุม

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<ul style="list-style-type: none"> - แจ้งประชุมคณะพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือประชุมคณะทำงาน พร้อมแนบวาระการประชุมให้ทราบ โดยแจ้งว่าจะเชิญประชุมในระบบออนไลน์ การดำเนินการระหว่างการประชุม <ul style="list-style-type: none"> - ระหว่างการประชุมออนไลน์ ให้ดำเนินการถ่ายภาพหน้าจอโดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมเปิดจอเพื่อแสดงตัวตน เป็นผู้เข้าประชุมและต้องมีองค์ประชุมเกินกึ่งหนึ่ง - การขอมติในที่ประชุม ให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบข้อความยืนยันทางแชท (Chat) ในระบบออนไลน์ การดำเนินการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้น มีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ให้มีผลในทางกฎหมาย <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์มีผลในทางกฎหมาย ถือว่ามีองค์ประชุมที่ครบสมบูรณ์ และปลอดภัยจากสถานการณ์ไวรัสโควิดอีกด้วย การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใด อันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Zoom และโปรแกรม Webex แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน <ul style="list-style-type: none"> - ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางในการบูรณาการ ควรมีประกาศหรือระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อรับรองการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถบังคับใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง
กองคดีความมั่นคง	การดำเนินการก่อนการประชุม <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการแจ้งนัดหมายล่วงหน้าว่าจะประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และส่งเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน การดำเนินการระหว่างการประชุม <ul style="list-style-type: none"> - จัดให้ผู้ประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนร่วมการประชุมมีการทดสอบระบบภาพและเสียง ว่าสามารถใช้งานได้ดีและทดสอบการส่งเอกสารประกอบการประชุม หรือข้อมูลที่จะใช้ประชุม - จัดให้มีการบันทึกภาพ และเสียงของผู้ร่วมประชุมตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	<p>- สรุปการประชุมและมติการประชุมในแต่ละหัวข้อ หรือประเด็นที่ประชุม</p> <p>การดำเนินการหลังการประชุม</p> <p>- จัดทำรายงานการประชุม และแจ้งให้ผู้ประชุมตรวจสอบ เพื่อรับรองรายงานการประชุม</p> <p>การดำเนินการประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์การดำเนินการนั้น มีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใด ที่รองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ให้มีผลในทางกฎหมาย</p> <p>- พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>- ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>- ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>การประชุมผ่านระบบวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใด อันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์</p> <p>- โปรแกรม Zoom, โปรแกรม Cisco Webex Meeting และโปรแกรม Google Meet</p> <p>- มีประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้การประชุมต้องใช้ระบบหรือซอฟต์แวร์ที่มีมาตรฐาน น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่บันทึกไว้ไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้</p> <p>- การพิจารณาเลือกใช้ พิจารณาจาก ข้อกำหนดด้านความปลอดภัย เช่นระบบต้องเป็นไปตามมาตรฐานของประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สามารถเชื่อมโยงสถานที่การประชุมได้อย่างเสถียรภาพ การควบคุมสั่งการระบบจากผู้ควบคุมการประชุม และการบันทึกการประชุม เพื่อให้ข้อมูลการประชุมมีความถูกต้อง เชื่อถือได้</p> <p>แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน</p> <p>- ควรกำหนดระเบียบในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการประชุมภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าควรดำเนินการ</p>

หน่วยงาน	สรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
	อย่างไร และมีโปรแกรมการใช้งานอย่างน้อย ๒ โปรแกรมสำหรับใช้ในการประชุม ทั้งนี้ไม่ควรกำหนดขั้นตอนที่มากกว่ากฎหมายกำหนดไว้
	ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ -

จากตารางในข้างต้นเมื่อนำมาวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า การดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในหน่วยงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้น ยังมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ยังไม่เป็นไปตามแบบแผน กล่าวคือ ในบางหน่วยงานยังมีแนวทางการดำเนินงานของตนในแบบที่ตนเคยใช้ปฏิบัติการปฏิบัติอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่อ้างอิงตามกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวนี้ ได้แก่ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓, ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓, หรือกฎหมายอื่นใดที่ใช้สำหรับการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ต้องไม่ขัดหลักกฎหมายตามพระราชกำหนดฯ ผู้ศึกษาจึงขอยกประเด็นตามแบบสอบถามนำมาสรุปผลวิเคราะห์ในแต่ละหัวข้อโดยอ้างอิงจากข้อมูลที่หน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

๑. ประเด็นการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษของคณะพนักงานสอบสวน คณะพนักงานสืบสวน หรือคณะทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือการประชุมอื่น ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อหารือ ขอความเห็นหรือขอมติจากที่ประชุม และขั้นตอนการดำเนินการจัดการประชุม ก่อนการประชุม/ระหว่างการประชุม/และหลังการประชุม

- หน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้มีการดำเนินการจัดการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์โดยการประชุมนั้นเป็นการประชุมในวาระต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามภารกิจของงาน สำหรับการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ การดำเนินการก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และหลังการประชุม หน่วยงานแต่ละหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นยังมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามแนวทางหรือแบบแผนเดียวกัน ในบางหน่วยงานอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะทำให้มีผลในทางกฎหมายนั้น จะต้องดำเนินการโดยวิธีตามที่พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กล่าวโดยสรุปคือ

- ๑) ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนการประชุม
- ๒) ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบเปิดเผยและแบบลับ
- ๓) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือสามารถจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้
- ๔) มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ ตลอดระยะเวลาที่ประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- ๕) จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
- ๖) เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ

กำหนด

จะเห็นได้ว่าหากหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามวิธีการหรือตามพระราชกำหนดฯในข้างต้นย่อมจะทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย

๒. ประเด็นการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ เพื่อขอความเห็นหรือขอมติในที่ประชุม อันเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือการประชุมอื่น ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นให้มีผลในทางกฎหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทราบถึงแนวทางและวิธีการในการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยหากจะให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมายจะต้องดำเนินการตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓, ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งยังมีหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษในบางหน่วยงานที่ดำเนินการตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้ยกเลิกแล้วโดยพระราชกำหนดฯ แต่กรณีที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกำหนดนี้จนกว่าจะมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตามพระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ อีกทั้งยังมีกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดนอกเหนือจากนี้แล้ว หากไม่ขัดต่อกฎหมายหลักอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ย่อมที่จะสามารถดำเนินการได้แล้วยังมีผลในทางกฎหมาย

๓. ประเด็นการประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ได้ดำเนินการประชุมโดยใช้ระบบสารสนเทศใด (Application) และมีกฎหมายหรือระเบียบอื่นใดอันเกี่ยวกับความปลอดภัยการใช้ระบบสารสนเทศ และการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์

การประชุมภายในหน่วยงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในเบื้องต้นการประชุมจะใช้ โปรแกรม Zoom, โปรแกรม Cisco Webex Meeting, โปรแกรม Google Meet สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประชุมนั้นจะต้องดำเนินการตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงจะทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลในทางกฎหมาย สำหรับวิธีการพิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศในการประชุมวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ ยังไม่มีกฎหมายใดเป็นการเฉพาะเจาะจงสำหรับการพิจารณาเลือกระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การพิจารณาจึงต้องพิจารณาจากความปลอดภัยของข้อมูลเป็นหลัก ซึ่งประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม และตามกระบวนการการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากล และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งที่ผู้จัดการประชุมจะต้องพิจารณาเลือกใช้สำหรับการประชุมนั้น ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่าหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษแต่ละหน่วยงานจะพิจารณาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยการพิจารณาจาก

- ๑) ความสะดวกในการเลือกใช้
  - ๒) ความสามารถของโปรแกรมที่ใช้ เช่น ความสามารถจัดการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้หลากหลายและใช้งานง่าย ใช้งานได้ทั้งบนคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ
  - ๓) ความปลอดภัยของข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานในการประชุม
  - ๔) เป็นระบบสารสนเทศที่ใช้งานง่ายบุคลากรภายในหน่วยงานมีความคุ้นเคย หรือเคยใช้งานมาก่อน
  - ๕) ความมั่นคง และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม
  - ๖) ความเสถียรของระบบการประชุม
๔. แนวทางในการบูรณาการเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน จากการตอบแบบสอบถามของหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยสรุปความสำคัญได้ ดังนี้
- ๑) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดทำระเบียบภายในเพื่อกำหนดรายละเอียดการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ยึดถือแนวปฏิบัติตามกฎหมายกลาง เพื่อให้มีผลรองรับในทางกฎหมาย และการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
  - ๒) กรมสอบสวนคดีพิเศษต้องกำหนดแนวทางมาตรการในการใช้แอปพลิเคชันที่สามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมาย
  - ๓) ควรมีระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้งานผ่านโปรแกรม (Application) หรือ Browser เดียวกัน ที่สามารถดำเนินการเรื่อง การวางแผน ประชุมปรึกษาหารือหรือมติที่ประชุมร่วมกัน วางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงการมอบหมายงานในหน้าที่ให้ทุกคนรับทราบผ่านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับรองรับ
  - ๔) ควรมีกำหนดระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อวางแนวทางปฏิบัติและขั้นตอนการดำเนินการให้ชัดเจน
  - ๕) ควรมีกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับรองรับสำหรับการประชุมคณะพนักงานสอบสวน คณะพนักงานสืบสวน หรือคณะทำงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือการประชุมอื่น ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้สามารถดำเนินการได้เป็นกรณีพิเศษ
  - ๖) ควรนำระบบการประชุมออนไลน์โดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application) ที่มีอยู่มาพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้กับการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ
  - ๗) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษควรดำเนินการภายใต้ระเบียบเดียวกันในทุกกอง และควรปฏิบัติตาม ๑) พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๒) ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่องมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ อย่างเคร่งครัด
  - ๘) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีระเบียบในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการประชุมภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ และควรมีโปรแกรมสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ๒ โปรแกรม สำหรับใช้ในการประชุม และไม่ควรกำหนดขั้นตอนที่มากกว่ากฎหมายกำหนดไว้
๕. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ สรุปความสำคัญได้ ดังนี้

๑) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้มีวิธีบัญญัติในการดำเนินการในกรณีเช่นนี้โดยตรง เพื่อไม่ต้องยึดโยงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒) ควรดำเนินการ เพราะมติจากการประชุมต้องให้มีกฎหมายรองรับเพื่อมีผลผูกพันกับการสอบสวนคดีพิเศษ

๓) กรณีที่มีกฎหมายออกมาใช้บังคับ ให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ออกระเบียบการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย

๔) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรออกระเบียบรองรับในส่วนของการประชุมที่ต้องมีความเห็นในทางคดี หรือกรณีเรื่องสืบสวนเพื่อมิให้มีข้อโต้แย้งจากผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น

๕) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับรองรับในการประชุม โดยใช้ระบบสารสนเทศ (Application) สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๖) ระบบสารสนเทศ (Application) การจัดเก็บข้อมูลนั้นไม่ได้อยู่ในประเทศไทยซึ่งหากเป็นการประชุมลับจำเป็นต้องมีแหล่งจัดเก็บฐานข้อมูลอยู่ในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษยังไม่ได้ระบุไว้โดยชัดแจ้ง

๗) ควรมีการออกกฎระเบียบ ซึ่งเป็นกฎระเบียบกลางของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยยึดหลักตามแนวทางตามกฎหมายเช่นเดียวในข้อข้างต้น

๘) กำหนดผู้รับผิดชอบระดับกรมสอบสวนคดีพิเศษในการกำกับ ควบคุม ดูแลเกี่ยวกับการใช้งานห้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประชุมผ่านสื่อออนไลน์

๙) มอบหมายให้หน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดทำฐานข้อมูลการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑๐) แนวทางในการบูรณาการ ควรมีประกาศหรือระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อรับรองการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถบังคับใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง

๔.๓.๒ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕ ได้มีการจัดการประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ ครั้งนี้เป็นการประชุมในรูปแบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นครั้งแรก โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม พร้อมด้วย นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รองประธานกรรมการคดีพิเศษ คณะกรรมการคดีพิเศษ และมีนายไตรยฤทธิ์ เตมียังค์ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการเลขานุการ ในที่ประชุมมีมติเห็นชอบรับเป็นคดีพิเศษ^{๔๑}

การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษนั้นนับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการประชุมอันเกี่ยวกับการขอมติในที่ประชุมรับเรื่องกรณีใดกรณีหนึ่งเป็นคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จากการสังเกตการณ์ในที่ประชุมทราบว่าในที่ประชุมได้ดำเนินการจัดการประชุมโดยผู้จัดการประชุมจะต้องดำเนินการตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่องมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในครั้งนี้ใช้ระบบสารสนเทศ โปรแกรม Webex ในการประชุมโดยมีคณะกรรมการคดีพิเศษและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ การแสดงตนในที่ประชุมจะเป็นการกำหนดเป็นข้อความผ่านระบบการประชุม หรือมีป้ายแสดงตน พร้อมเปิดกล้องเพื่อให้ที่ประชุมทราบ เนื่องจากการประชุมที่มีความสำคัญและเป็นการแสดง

^{๔๑} การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ โดยใช้รูปแบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นครั้งแรก สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕ ออนไลน์ <https://www.thailandplus.tv/archives/466632>

ความเคารพต่อประธานในที่ประชุม คณะกรรมการทุกท่านได้แต่งกายในชุดสุภาพหากคณะกรรมการคดีพิเศษหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องที่ต้องเข้าร่วมประชุมโดยอยู่ในสถานที่เดียวกันสามารถประชุมร่วมกันได้ในสถานที่นั้น เนื่องจากมีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงมีการเว้นระยะห่างสำหรับการประชุมที่เหมาะสม และใส่หน้ากากอนามัยในที่ประชุม เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นผู้จัดการประชุมได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดตั้งที่ผู้ศึกษาได้กล่าวมาแล้วในกระบวนการดำเนินการหลังจากการประชุม โดยการดำเนินการประชุม คณะกรรมการคดีพิเศษในครั้งนี้ได้มีมติรับเรื่องเป็นคดีพิเศษ กล่าวคือการประชุมดังกล่าวหากได้ดำเนินการที่กฎหมายก็ย่อมที่จะทำให้มีผลในทางกฎหมายเช่นกัน

๔.๔ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๔.๔.๑ การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความชัดเจน โดยอาจเป็นการออกเป็นกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงานนั้นมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และเป็นไปในแบบแผนเดียวกันทั้งหมด ทั้งนี้ ออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใด ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องเป็นไปตามแนวทางของกฎหมาย เป็นไปตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ อันจะทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย โดยอย่างน้อยจะต้องมีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. ต้องจัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนร่วมประชุม

หากเป็นการประชุมที่เป็นทางการ และมีจำเป็นที่จะต้องประชุมเพื่อนำผลของการประชุมนั้นมาเป็นมติในที่ประชุม หรือการอื่นใดที่ต้องใช้มติในที่ประชุมเพื่อดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ควรจัดให้แสดงตนก่อนการร่วมประชุมไม่ว่าเป็นการแสดงตนโดยการแนะนำตัว หรือส่งข้อความที่เป็นการแสดงตนในระบบการประชุม พร้อมเปิดกล้องในระหว่างการประชุม

หากเป็นการประชุมที่ไม่เป็นทางการ หรือการประชุมอื่นใด ให้ดำเนินการรายงานตัวในที่ประชุมตามความเหมาะสมแต่ต้องให้แสดงให้เห็นว่าผู้แสดงตนดังกล่าว นั้น เป็นบุคคลตัวจริงที่อยู่ในการประชุมครั้งนี้ วิธีการแสดงตนอาจเป็นการรายงานตัว หรือการแสดงเป็นข้อความอื่นใดก็ได้

๒. ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ การประชุมนั้นหากเป็นการประชุมที่จำเป็นต้องใช้มติในที่ประชุมโดยมีการลงคะแนนในระหว่างการประชุม

หากเป็นการลงคะแนนโดยทั่วไป อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้ร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเจตนาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้ เช่น การให้ผู้ลงคะแนนแต่ละคนแสดงเจตนาด้วยเสียง สัญลักษณ์ หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมในขณะนั้น

หากเป็นการลงคะแนนลับ ผู้จัดการประชุมจะต้องดำเนินการตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้ใช้วิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมของการลงคะแนน โดยไม่สามารถระบุตัวของผู้ลงคะแนนได้เป็นการทั่วไป เช่น การใช้ระบบการสำรวจความเห็นทางออนไลน์ เป็นต้น

๓. ต้องจัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ โดยที่ผู้จัดการประชุมสามารถที่จะจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ขึ้นอยู่กับการตกลงกันในที่ประชุมว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรตามความเหมาะสมนั้น

๔. ต้องจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

หากเป็นการประชุมโดยทั่วไป จะบันทึกโดยวิธีการบันทึกจัดเก็บเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์โดยใช้วิธีบันทึกจากภายนอก หรือใช้โปรแกรมสารสนเทศที่ประชุมบันทึกก็สามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การดำเนินการของฝ่ายเลขานุการที่จะเลือกวิธีการบันทึกข้อมูล

หากเป็นการประชุมลับ ให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่ติดตั้งและให้บริการในราชอาณาจักร และมีมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดมาตรฐานการ รักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมเป็นผู้กำหนด และห้ามมิให้มีการ บันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในเรื่องลับ

๕. ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยต้อง ประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุม และเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน หากมีเหตุเกิดขึ้นในระหว่างการประชุม ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจใช้ ระบบควบคุมการประชุมของตนเอง หรือของผู้ให้บริการแจ้งเหตุให้ที่ประชุมทราบและไม่ให้มีผลทำให้การ ประชุมต้องเสียไป แต่ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเหตุขัดข้องและผลกระทบ ของเหตุขัดข้องตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานได้

๖. ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด กล่าวคือกรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการตาม มาตรฐานที่กล่าวมานี้จึงจะทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมายเป็นไปตามแบบแผนที่กำหนด โดยการ ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ในเรื่องดังนี้เป็นอย่างน้อย

๑) การรักษาความลับ (confidentiality) ต้องมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการ เข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง กล่าวคืออาจมีการสร้างรหัสผ่าน สำหรับการเข้าถึงข้อมูลแจกให้กับบุคคลที่เข้าร่วมประชุมเท่านั้น อาจเป็นรหัสผ่านที่ใช้ครั้งเดียว หรือวิธีการอื่น ใดที่ผู้จัดการประชุมเห็นว่าเหมาะสมที่สุดและเป็นการรักษาความลับได้ดี

๒) การรักษาความครบถ้วน (integrity) ควรมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไม่ให้เกิด การเปลี่ยนแปลง แก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายโดย เพื่อให้ข้อมูลนั้นอยู่ในสภาพพร้อมใช้ งานตลอด ผู้จัดการประชุมอาจมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถรักษาไม่ให้เกิดการสูญหายหรือถูกทำลายได้ โดยอาจเลือกใช้ตามความเหมาะสมนั้น

๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ สิ่งนี้ผู้จัดการประชุมอาจเลือกใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ สามารถจากภายนอก หรือเทคโนโลยีที่มีอยู่ในโปรแกรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้จัดการประชุมจะ เลือกใช้ โดยอาจมีการเก็บข้อมูลผ่าน Hard disk หรืออาจใช้ระบบ Cloud จากผู้ให้บริการต่าง ๆ ในการเก็บ ข้อมูลก็ได้ ทั้งนี้ต้องสามารถที่จะดำเนินการเรียกใช้ได้ทุกขณะเวลาที่ต้องการ

๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิด (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการดำเนินการในเรื่องการรักษาความเป็นส่วนตัว ในข้อเรื่องนี้อาจใช้วิธีการยืนยัน ตนเมื่อเข้าร่วมประชุมโดยการแนะนำแสดงตนผ่านทางโปรแกรมอาจเป็นการยืนยันโดยข้อความก็สามารถที่จะ ทำได้ พร้อมเปิดกล้องขณะยืนยันตน โดยให้ฝ่ายเลขานุการประชุมเป็นผู้บันทึกการแสดงผลของผู้เข้าร่วม

ประชุม โดยวิธีที่ได้กำหนด อาจเป็นการบันทึกรูปภาพขณะการยืนยันตน หรือการบันทึกจากการรายงานตน และภาพของผู้เข้าร่วมประชุมก็สามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำหนัดการดำเนินการของฝ่ายเลขานุการ

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นโดยหลักของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีผลในทางกฎหมายนั้นสิ่งสำคัญในเรื่องนี้คือจะต้องเป็นการดำเนินการตามพระราชกำหนดฯ โดยต้องดำเนินการตามข้อ ๑. – ข้อ ๖. สำหรับวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัตินั้นในบางหน่วยงานอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปบ้างแต่ไม่ทำให้การประชุมนั้นเสียไป ซึ่งการปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน หากการปฏิบัติงานนั้นเป็นแนวทางที่เป็นไปตามกฎหมายในข้างต้นแล้วย่อมที่จะสามารถบังคับได้ตามกฎหมาย จากการศึกษานี้จะเห็นว่าการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติอย่างมาก ด้วยเหตุนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรมีแนวทางในเรื่องนี้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ควรมีการออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งในเรื่องนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรม และที่สำคัญต้องมีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการโดยอาจศึกษาได้จากพระราชกำหนดฯ หรือจากหน่วยงานที่ได้ออกกฎหมายหรือกฎระเบียบนั้นไว้แล้ว ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างของหน่วยงานอื่นที่ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ศาลชั้นอุทธรณ์ ศาลฎีกา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. กรมบัญชีกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีภารกิจที่สำคัญ กล่าวคือการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษ การที่จะออกกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงภารกิจหลักเป็นสำคัญ ซึ่งในบางครั้งภารกิจดังกล่าวไม่อาจทำการประชุมได้ในภาวะปกติเช่นการประชุมโดยทั่วไป และจากการศึกษาพบว่าหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีความต้องการที่จะให้มีข้อกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการประชุมคดีพิเศษ การประชุมคณะพนักงานสืบสวน หรือแม้กระทั่งการประชุมอื่นใดที่เกี่ยวข้องในทางคดีเป็นการเฉพาะ และการประชุมนั้นยังมีผลในทางกฎหมาย ด้วยเหตุนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรมีแนวทางในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจนขึ้น โดยอาจเป็นการดำเนินการออกกฎระเบียบหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อมารองรับในเรื่องนี้ โดยต้องดำเนินการแยกออกระหว่างการประชุมโดยทั่วไปและการประชุมที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษ

๔.๔.๒ การพัฒนาการประผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ อันเกี่ยวกับการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเกี่ยวกับ Video Conference & Collaboration มาใช้ในการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนัดแรกอย่างเร่งด่วน ซึ่งการประชุมผ่านระบบดังกล่าวจะมีการบันทึกการดำเนินการในทุกขั้นตอน จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงความเห็นหรือความเห็นที่แย้งกันไว้ในระบบ รวมทั้งการ update ข้อมูลทางคดีไว้ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคนทราบข้อมูลและการดำเนินการในแต่ละประเด็นไปพร้อม ๆ กัน^{๔๒}

๒) การนำเทคโนโลยีการประชุมทางไกล หรือการประชุมออนไลน์ เช่น ZOOM หรือ WEBEX มาใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้พนักงานอัยการหรืออัยการทหารสามารถเข้าปฏิบัติงานร่วม

^{๔๒} รายงานการวิจัย การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal)

สอบสวนได้ หรือให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่รับผิดชอบหลายสำนวน หรืออยู่ในระหว่างการลงพื้นที่สืบสวนสอบสวนในคดีอื่น ๆ สามารถร่วมประชุมได้โดยสะดวกและไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ซึ่งจะทำให้มีหลักฐานและการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว แต่อาจต้องปรับแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนัดแรก สามารถดำเนินการได้โดยชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสาร/การประชุมตามภารกิจการสืบสวนสอบสวนการนำเทคโนโลยีการสื่อสารหรือการส่งข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ที่มีระบบป้องกันที่ตีมาปรับใช้ในการประชุมหารือทั้งเป็นทางการและกึ่งทางการ รวมถึงการติดต่อประสานงานส่งข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนเพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค^{๔๓}

๔.๔.๓ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณานำเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการประชุม ซึ่งการเลือกใช้ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ทั้งการพิจารณาการเลือกใช้ใช้งานระบบประชุมออนไลน์ ควรยึดแนวทางโดยการพิจารณาจาก ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม ซึ่งหมายถึง ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมแก่บุคคลอื่นในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ระบบที่ใช้ในการควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการประเมินและรับรองระบบควบคุมการประชุมที่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด และได้จำแนกระบบที่สามารถใช้ในการประชุมแต่ละประเภทไว้อีกด้วย หากกรมสอบสวนคดีพิเศษจะพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกใช้ระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้วนั้น ควรพิจารณาตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม และตามกระบวนการการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอ้างอิงจากมาตรฐานสากล และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นข้อกำหนดและแนวปฏิบัติโดยแยกตามการประชุมทั่วไป และการประชุมในเรื่องลับ กล่าวคือระบบสารสนเทศนั้นจะต้องผ่านการรองรับมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ผ่านการรับรองอยู่หลายหน่วยให้ผู้ให้บริการได้เลือกใช้บริการ ดังนั้นสิ่งที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจะเลือกใช้ระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ควรเลือกจากองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้รับการรับรอง

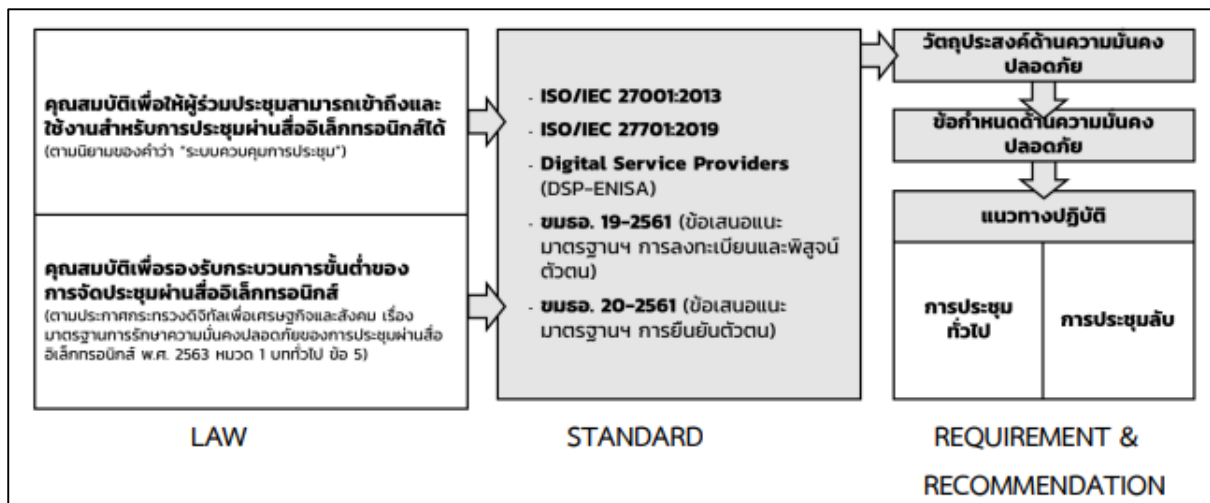
๒. รายชื่อผู้ประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง

ทั้งนี้สามารถที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมสำหรับระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ที่เว็บไซต์ของ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในหัวข้อผู้ประเมินฯ และระบบควบคุมการประชุมที่ได้รับการรับรอง^{๔๔}

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน

^{๔๔} <https://www.eta.or.th/Our-Service/e-meeting/announce.aspx> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ภาพที่ ๓ : โครงสร้างมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม

ที่มาของภาพ : <https://www.eta.or.th/th/Our-Service/e-meeting.aspx>

๔.๔.๔ การพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณานำเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ได้จากการพิจารณามาตรการรักษาความปลอดภัยมาใช้ สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพอันเกี่ยวกับการประชุมสืบสวนอิเล็กทรอนิกส์ หากได้พิจารณาเลือกใช้ระบบสารสนเทศใดแล้ว ลำดับต่อไปกรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการพัฒนาให้บุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นเป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัล สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ และผลของการประชุมดังกล่าวนั้นยังมีผลในทางกฎหมาย จากรายงานการศึกษาฉบับนี้จะพบว่าในบางหน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังมีบุคคลกรของหน่วยงานที่ได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้จัดการประชุม ไม่สามารถดำเนินการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้อง กล่าวคือ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานในระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือยังคงยึดติดแนวทางเดิมสำหรับการประชุม เมื่อมีการเปลี่ยนระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำความเข้าใจในระบบ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงาน โดยฝึกอบรมให้บุคลากรผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบถึงวิธีการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งก่อนการเริ่มการประชุม/ระหว่างการประชุม/หลังจากประชุม

๒. จัดฝึกอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาเลือกใช้ เพื่อให้บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการประชุมทราบถึงวิธีการของการใช้งานในระบบสารสนเทศ ความสามารถของระบบสารสนเทศที่ใช้งาน ตลอดจนการเป็นผู้ควบคุมระบบสารสนเทศ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการฝึกอบรมนั้นมีความรู้ความชำนาญสามารถดำเนินการได้เมื่อมีภารกิจที่จะต้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓. ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แก่เจ้าหน้าที่จัดการประชุมในหน่วยงาน โดยอาจเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ อันเป็นกฎหมายหลักที่ใช้สำหรับการ

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเน้นวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักกฎหมายดังกล่าว พร้อมแนวทางวิธีการในการจัดการประชุมที่ต้องดำเนินการ

๔. ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคลากรภายในหน่วยงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจเป็นการจัดฝึกอบรมภายในหน่วยงานเพื่อให้บุคลากรสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามแบบแผนแนวทางเดียวกัน แม้บุคลากรดังกล่าวจะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหากได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็จะสามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการประชุมนั้น

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปในการศึกษานี้ ประกอบด้วย บทสรุปและข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ บทสรุป

บทสรุปในการศึกษานี้ ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๕.๑.๑ แนวทางการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีแนวทางการพัฒนาด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลในทางกฎหมาย การศึกษานี้ได้มีแนวทางการพัฒนาในเรื่องนี้ที่เป็นวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติงานและหลักกฎหมายในเรื่องนี้ โดยควรมีแนวทางและวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

ตาราง ๗ : ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติ
พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	<p>๑. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงตนก่อนการประชุม ควรจัดให้แสดงตนก่อนการร่วมประชุมไม่เป็นการแสดงตนโดยการแนะนำตัวหรือส่งข้อความที่เป็นการแสดงตนในระบบการประชุม พร้อมเปิดกล้องในระหว่างการประชุม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนด</p> <p>หากเป็นการประชุมที่ไม่เป็นทางการ หรือการประชุมอื่นใด ให้ดำเนินการรายงานตัวในที่ประชุมตามความเหมาะสมแต่ต้องให้แสดงให้เห็นว่าผู้แสดงตนดังกล่าวนั้น เป็นบุคคลตัวจริงที่อยู่ในการประชุมครั้งนี้ วิธีการแสดงตนอาจเป็นการรายงานตัว หรือการแสดงเป็นข้อความอื่นใดก็ได้ หรืออาจให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการแสดงตนก่อนหรือระหว่างการประชุม</p> <p>๒. จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบเปิดเผยและแบบลับ ผู้จัดการประชุมควรกำหนดวิธีการลงคะแนนและแจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงวิธีการก่อนการลงคะแนนในที่ประชุม ทั้งนี้ อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้ร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเจตนาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้ เช่น การให้ผู้ลงคะแนนแต่ละคนแสดงเจตนาด้วยเสียง สัญลักษณ์ หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์</p>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติ
	<p>๓. จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือสามารถจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ที่ประชุมสามารถที่จะตกลงกันได้ว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรตามความเหมาะสม</p> <p>๔. มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ ตลอดระยะเวลาที่ประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากเป็นการประชุมโดยทั่วไป จะบันทึกโดยวิธีการบันทึกจัดเก็บเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์โดยการใช้วิธีบันทึกจากภายนอก หรือใช้โปรแกรมสารสนเทศที่ประชุมบันทึกก็สามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของฝ่ายเลขานุการที่จะเลือกวิธีการบันทึกข้อมูล - หากเป็นการประชุมลับ ให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่ติดตั้งและให้บริการในราชอาณาจักร ที่มีมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมเป็นผู้กำหนด และห้ามมิให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในเรื่องลับ <p>๕. จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคล วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่ หากมีเหตุเกิดขึ้นในระหว่างการประชุม ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจใช้ระบบควบคุมการประชุมของตนเอง ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเหตุขัดข้องตามความเหมาะสมได้</p> <p>๖. เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด ในการจัดการประชุมหากเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นทางการให้ดำเนินการตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ หากเป็นการประชุมโดยทั่วไปให้ใช้วิธีการตามความเหมาะสมที่ผู้จัดการประชุมได้แจ้งให้ทราบ</p>
ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓	<p>๑. ผู้ร่วมประชุมแสดงตนใช้วิธีการตามที่ผู้จัดกำหนด เช่น ใช้ Username และ Password ผู้ร่วมประชุมอื่นรับรอง</p> <p>๒. สื่อสารกันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีช่องสัญญาณเพียงพอ - มีช่องทางสำรวจ เช่น โทรศัพท์ Message - สามารถจัดการสิทธิผู้เข้าร่วมประชุมได้ <p>๓. เข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้ทั้งในรูปแบบกระดาษหรืออิเล็กทรอนิกส์ - จัดส่งก่อนหรือระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธี การเข้าถึงเอกสาร <p>๔. การออกเสียงลงคะแนน</p>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - การลงคะแนนทั่วไป : สามารถที่จะระบุตัวและเจตนาของผู้ลงคะแนนได้ - การลงคะแนนลับ : สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมคะแนน โดยไม่ระบุตัวของผู้ลงคะแนน <p>๕. จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องพร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการแสดงตน จำนวนหรือรายชื่อของผู้แสดงตน และวิธีการลงคะแนนพร้อมทั้งผลคะแนน โดยบันทึกในรายงานการประชุม - บันทึกเสียง หรือเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ - เหตุขัดข้องระหว่างประชุม <p>๖. จัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์พร้อมมีมาตรการในการจัดเก็บ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลที่ระบุตัวบุคคล หรือผู้ใช้งาน - วันและเวลาของการประชุม โดยอิงเวลามาตรฐาน <p>๗. มีช่องทางในการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาระหว่างประชุม</p> <p>๘. หากเป็นการประชุมที่ไม่เป็นทางการอาจไม่ต้องดำเนินการในข้างต้นได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการประชุมนั้น</p>

๕.๑.๒ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการศึกษาี้ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และการประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๔ จะเห็นได้ว่าได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้วนั้น ซึ่งเป็นการดำเนินการผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์เป็นครั้งแรก และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในทางคดี เช่น กรณีการประชุมร่วมกับพนักงานอัยการในคดีหรืออัยการทหาร หรือการประชุมร่วมกันระหว่างคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีการประชุมทางไกล หรือการประชุมออนไลน์ เช่น ZOOM หรือ WEBEX มาใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้สามารถร่วมประชุมได้โดยสะดวกและไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง ซึ่งได้มีพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างแนวทางการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมาย อาจกำหนดเป็นวิธีการหรือเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติ คู่มือ หรือวิธีการอื่นใดที่ทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลในทางกฎหมาย โดยอาจกำหนดให้กองกฎหมายเป็นผู้พิจารณาดำเนินการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดอันเกี่ยวกับการ

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอ้างอิงจากกฎหมายในข้างต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในหน่วยงานและผลยังทำให้การประชุมนั้นมีผลในทางกฎหมายได้

๕.๑.๓ แนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในบทที่ ๔ ได้กล่าวถึงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้ว ซึ่งในที่นี้จะขอเสนอแนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ต้องดำเนินการสำหรับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องพิจารณาในเรื่องดังกล่าวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล จึงควรพิจารณาจากประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ได้กำหนดมาตราเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ ในการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการประชุมกรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณาดำเนินการเลือกใช้งานระบบสารสนเทศโดยพิจารณาจากการมีมาตรฐานที่ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) จัดทำขึ้นภายใต้ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งครอบคลุมหลักการสำคัญของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศอันได้แก่

๑. การรักษาความลับ (confidentiality) เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลโดยผู้ไม่มีสิทธิ
๒. การรักษาความถูกต้องครบถ้วน (integrity) เพื่อป้องกันข้อมูลไม่ให้ถูกแก้ไข สูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาต
๓. การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงานเข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ
๔. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยผู้ให้บริการต้องดำเนินการตามข้อกำหนดด้านความมั่นคงปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใน ๑๐ วัตถุประสงค์ ดังนี้
  - ๑) นโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
  - ๒) การบริหารจัดการสินทรัพย์
  - ๓) การควบคุมการเข้าถึง
  - ๔) การเข้ารหัสลับข้อมูล
  - ๕) การสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม
  - ๖) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับการดำเนินงาน
  - ๗) ความมั่นคงปลอดภัยสำหรับการสื่อสารข้อมูล
  - ๘) การบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย
  - ๙) ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของบริหารจัดการเพื่อสร้างความต่อเนื่องทางธุรกิจ
  - ๑๐) การบริหารจัดการความเสี่ยง

กรณีในข้างต้นสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) จะเป็นผู้ตรวจสอบแบบประเมินความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุมของผู้ให้บริการว่าได้ประเมินตนเองด้วยความเข้าใจตามข้อกำหนดหรือไม่ก่อนเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม การประเมินความสอดคล้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรศึกษาจากผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมแต่ละราย เพื่อให้แน่ใจว่าระบบ

ควบคุมการประชุมมีความเหมาะสมเพียงพอต่อการนำไปใช้งาน หรือไม่ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ให้บริการเกี่ยวกับระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ว่ามีข้อกำหนดการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ แนวปฏิบัติและความสอดคล้องของข้อกำหนดต่อมาตรฐาน หรือกระบวนการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เทียบเคียงตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีดังต่อไปนี้

ตาราง ๘ : ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการรับรอง

ชื่อระบบ	การประชุม		
	เรื่องทั่วไป	เรื่องลับ	เรื่องลับ (ระบบติดตั้งและให้บริการนราชอาณาจักร)
Quidlab FoQus	✓		
Microsoft 365 – Microsoft Teams	✓	✓	
Google Meet	✓	✓	
One Conference	✓	✓	✓
NT Conference	✓	✓	✓

ที่มา : <https://www.eta.or.th/th/Our-Service/e-meeting/announce.aspx>

ตาราง ๙ : รายชื่อผู้ประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง

ชื่อระบบ	ชื่อบริษัทผู้ให้บริการ	การประชุม		
		เรื่องทั่วไป	เรื่องลับ	เรื่องลับ (ระบบติดตั้งและให้บริการนราชอาณาจักร)
Community Center	บริษัท โคนิวานซ์ จำกัด	✓		
Avaya Equinox Conference	บริษัท เซียร่า เอเชีย แปซิฟิก อิงค์ ประเทศไทย	✓	✓	✓
Avaya Equinox Conference	บริษัท คอนเฟอร์เรนซ์ โซลูชั่น จำกัด	✓	✓	✓
Yealink Meeting	บริษัท พอยช เทคโนโลยี จำกัด	✓		
Realpresence Clariti Solution	บริษัท โพลีคอม เอเชีย แปซิฟิก	✓	✓	✓
Inventech Connect	บริษัท อินเวนท์เทค ซิสเต็มส์ (ประเทศไทย) จำกัด	✓		
Zoom Video Conference	บริษัท วัน ทู ออล จำกัด	✓	✓	✓
IR Plus AGM	บริษัท ออนไลน์ แอสเซ็ท จำกัด	✓		
OJ E-AGM	บริษัท โอเจ อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด	✓		
Avaya Scopia Conference	บริษัท คอนเฟอร์เรนซ์ โซลูชั่น จำกัด	✓	✓	✓
Cisco Webex	บริษัท ซิสโก้ ซิสเต็มส์ จำกัด	✓	✓	
GIN Conference	สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)	✓	✓	✓
DAP e-Shareholder Meeting	บริษัท ดิจิทัล แอคเซส แพลตฟอร์ม จำกัด	✓		
True VRoom	บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	✓		
D AGM	บริษัท พีทีที ดิจิทัล โซลูชั่น จำกัด	✓		

ชื่อระบบ	ชื่อบริษัทผู้ให้บริการ	การประชุม		
		เรื่องทั่วไป	เรื่องลับ	เรื่องลับ (ระบบติดตั้งและให้บริการนราชนาฎจักร)
PEXIP INFINITY	บริษัท วัน พู ออล จำกัด	✓	✓	✓
Zoom Video Conference	บริษัท สมาร์ท โซลูชั่น คอมพิวเตอร์ จำกัด	✓	✓	
Skype for Business	บริษัท ไมโครซอฟท์ (ประเทศไทย) จำกัด	✓	✓	✓
Zoom Video Conference	บริษัท เน็ตทรี โซลูชั่นส์ จำกัด	✓	✓	
Zoom Video Conference	บริษัท โกลด์มาร์เก็ต จำกัด	✓	✓	
LIVLY Meet	บริษัท บีชอพ โซลูชั่นส์ พาร์เทเนอร์ จำกัด	✓		
Avaya Meeting Server	บริษัท เซียว่า เอเชีย แปซิฟิก อิงค์ ประเทศไทย	✓	✓	✓
Convene	Azeus Systems Limited	✓	✓	
PEXIP INFINITY	PEXIP AS	✓	✓	✓
Join	บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓

ที่มา : <https://www.eta.or.th/th/Our-Service/e-meeting/announce.aspx>

*หมายเหตุ กรณีประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง เป็นการประเมินตามความสามารถของระบบ ซึ่งการใช้งานทางปฏิบัติผู้ใช้งานต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงคำแนะนำ / คู่มือที่ผู้ให้บริการจัดไว้

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นและจากรายงานการศึกษาบทที่ ๔ จะเห็นได้ว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องมีแนวทางในการพิจารณาเลือกใช้ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้โดยควรพิจารณาเลือกจากองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (๑) ระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้รับการรับรอง และ (๒) รายชื่อผู้ประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง ตามตารางข้างต้น

๕.๑.๔ แนวทางการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ การพัฒนาให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นผู้มีทักษะทางดิจิทัลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อันสูงสุดเกี่ยวกับรายงานการศึกษานี้ โดยมีแนวทางการพัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีทักษะทางดิจิทัลอื่นเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑. พัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยการจัดการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงาน โดยฝึกอบรมให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่จัดการประชุมทราบถึงวิธีการดำเนินการอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งก่อนการเริ่มการประชุม/ระหว่างการประชุม/หลังจากประชุม โดยการฝึกในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติไปพร้อมกันในเวลาเดียวกัน อาจเป็นการจัดการฝึกอบรมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์โดยบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นผู้ถ่ายทอดทักษะดังกล่าว

๒. ฝึกอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศที่กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้งานเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการประชุมทราบถึงวิธีการของการใช้งานในระบบสารสนเทศ ความสามารถของระบบสารสนเทศที่ใช้งาน ตลอดจนการเป็นผู้ควบคุมระบบสารสนเทศ

๓. พัฒนาบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในด้านกฎหมาย โดยให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ที่มีหน้าที่จัดการประชุมในหน่วยงาน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเน้นวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักกฎหมายเป็นสำคัญ

๔. จัดให้บุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ผ่านการอบรมฝึกหัดอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคลากรภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และหลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แก่บุคลากรทุกท่านภายในหน่วยงาน ตลอดจนผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

๑. การพัฒนาหรือจัดหาระบบ/โปรแกรม หรือ Application ที่ใช้สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการสนับสนุนงานคดีพิเศษและอำนวยความสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการประชุม จะต้องเป็นเทคโนโลยีที่เป็นมาตรฐานและหน่วยงานอื่นสามารถที่จะใช้งานร่วมกันได้ง่ายต่อการดำเนินงาน พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้เองไม่เกิดความยุ่งยากจนเกินไป และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีความปลอดภัย ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีแนวทางจากการศึกษาในเรื่องนี้ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม มาปรับใช้กับการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดอย่างต่อเนื่อง และเทคโนโลยีดังกล่าวต้องได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกัน นำมาปรับใช้ในการดำเนินการร่วมกันได้

๒. การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ เช่น การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ การประชุมอนุกรรมการคดีพิเศษ การประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนการประชุมกับหน่วยงานอื่นภายนอก เช่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และสำนักงานประกันสังคม เป็นต้น ควรมีการกำหนดเป็นข้อกฎหมายหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีชัดเจน เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง มีความเป็นมาตรฐานและนำไปใช้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

๕.๒.๒ การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีทักษะดิจิทัล

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรเร่งพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรการใช้งานระบบสารสนเทศ ให้กับบุคลากรทุกระดับให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษที่ต้องพัฒนาทักษะดิจิทัล การใช้งานระบบต่าง ๆ ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ไม่เว้นแม้แต่การใช้งานหรือการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการขั้นตอน วิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักกฎหมาย

๒. การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากในอนาคตข้างหน้าเทคโนโลยีดิจิทัลอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจมีความเป็นแปลกไปจากเดิมได้ จึงต้องมีการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ต้องศึกษาในเรื่องของกฎหมายที่ให้อำนาจเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กันไปด้วย ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีจะก้าวหน้าไปขนาดไหน แต่ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้การดำเนินการในทางกฎหมายนั้นเสียไปจึงต้องมีการศึกษาควบคู่กันทั้งสองกรณี

๕.๒.๓ การพัฒนากฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้การประชมนั้นมีผลในทางกฎหมาย

๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรพิจารณาพัฒนากฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบให้สามารถรองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในยุคที่มีสถานการณ์การเกิดโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และในสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือการออกข้อบังคับ คณะกรรมการคดีพิเศษ ประกาศ คำสั่ง หรือออกระเบียบรองรับการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ การให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยให้คณะกรรมการคดีพิเศษ คณะอนุกรรมการคดีพิเศษ ตลอดจนการประชุมคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหารือ หรือลงมติในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ให้มีการดำเนินการปรับปรุงข้อกฎหมาย และระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้การประชมนั้นมีผลในทางกฎหมาย โดยไม่ขัดกับข้อกฎหมายใด ในเบื้องต้นอาจกำหนดเป็นระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรืออาจดำเนินการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับใช้ปฏิบัติงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๒. ควรพิจารณาพัฒนากฎหมาย ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้แต่ละหน่วยงาน กระทรวง กรม กอง ตลอดจนหน่วยงานภายนอกที่กรมสอบสวนคดีพิเศษบูรณาการร่วม หรือปฏิบัติงานร่วมกัน ให้มีความสอดคล้องและใช้ระบบสารสนเทศอันเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชนิดเดียวกันในการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันสำหรับการปฏิบัติงาน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะให้มีผลในทางกฎหมายนั้น ตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการ และข้อจำกัดสำหรับการจัดประชุมไว้อย่างชัดเจน โดยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องดำเนินการตามที่กฎหมายให้อำนาจการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงจะสามารถใช้ได้ในทุกกรณี และในกรณีการประชุมที่กฎหมายไม่สามารถที่จะให้ดำเนินการได้ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจในการดำเนินการนั้น สำหรับในปัจจุบันการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มีหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้นำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาปรับใช้ในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น ประกอบกับในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ได้ส่งผลกระทบต่อหลากหลายอาชีพไม่เว้นแม้กระทั่งหน่วยงานราชการหรือเอกชนภายนอก หมายความว่ารวมถึงประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมได้รับผลกระทบในครั้งนี้ ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หาแนวทาง หรือการประชุมในวาระต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการจัดการประชุม แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาอยากขอเสนอในเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีผลในทางกฎหมายคือ ระบบสารสนเทศที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (software) ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ยังมีความหลากหลายในส่วนของตัวโปรแกรมที่ใช้ในการประชุม เนื่องด้วยหน่วยงานแต่ละหน่วยงานมีการนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในแบบของตนเอง ทำให้การจัดการประชุมไม่สามารถที่จะประชุมร่วมกันได้ ซึ่งในบางหน่วยงานมีการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้

โปรแกรม เช่น Zoom meeting ในการประชุม หรือในบางหน่วยงานใช้โปรแกรม Webex ในการประชุม หรือโปรแกรมอื่นนอกเหนือจากที่ผู้ศึกษาได้กล่าวมานี้ กรณีนี้จึงเป็นเหตุให้แต่ละหน่วยงานไม่สามารถที่จะประชุมร่วมกันได้ ในเรื่องของรายละเอียดของแต่ละโปรแกรมหากมีฟังก์ชันการใช้งานที่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถที่จะมีผลในทางกฎหมายได้เช่นเดียวกัน การเลือกใช้โปรแกรมในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวในเรื่องของการใช้โปรแกรมในการประชุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของหน่วยงานที่จะเลือกใช้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระบบรักษาความปลอดภัยในการประชุมเป็นหลัก

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะมีผลในทางกฎหมายนั้น ไม่เพียงแต่การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หรือหาแนวทางในการดำเนินงาน การประชุมเพื่อขอมติในที่ประชุม ฯลฯ หากเป็นการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และการประชุมนั้นจำเป็นต้องใช้ผลหรือมติจากที่ประชุมในการดำเนินการต่อไป การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีผลที่สามารถใช้ได้ นั้น ต้องเป็นการประชุมที่กฎหมายให้อำนาจในการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือมีกฎหมาย กฎระเบียบอื่นใดที่สามารถให้ดำเนินการได้โดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการประชุมอิเล็กทรอนิกส์หากได้ดำเนินการตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการย่อมที่จะมีผลบังคับได้แม้จะเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการประชุมนั้นไม่เพียงแต่การประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษ หรือการประชุมคดีของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพียงเท่านั้น การประชุมคณะทำงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้การประชุมเพื่อหามติในการดำเนินการในเรื่องใดก็ตาม หากเป็นการดำเนินการโดยอ้างอิงจากกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการย่อมจะที่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีกฎหมาย หรือกฎระเบียบรองรับสำหรับการดำเนินการ ทำให้การประชุมไม่เสียไปและผลจากการประชุมยังสามารถที่จะนำมาใช้ได้ กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะที่เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษจึงต้องตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยหลักสำคัญที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจนและยังทำให้เกิดผลในทางกฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่กรมสอบสวนคดีพิเศษริเริ่มดำเนินการให้เกิดรูปธรรมที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าวนี้เป็นไปตามแนวทางของกฎหมายอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรุงเทพฯ, ๒๕๖๓ ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/Upload/f578468be787d2e1b41c1bb2002d1525.pdf>

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล, สำนักงาน ก.พ., ระบบราชการไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๔ “การปฏิรูประบบราชการไทย,” ออนไลน์ <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/thai-govsystem-context-thailand-4-0.pdf>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไข มาตรา ๓ นิยามความหมายของ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ

ความหมาย Video conference. (ม.ป.ป.) ออนไลน์ <http://www.peak.co.th> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

รศ. มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ออนไลน์ <https://www.facebook.com/malee.boonsiripunth> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ. การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New normal) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรุงเทพฯ, ๒๕๖๓. ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/Upload/f578468be787d2e1b41c1bb2002d1525.pdf>

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล, สำนักงาน ก.พ., ระบบราชการไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๔ “การปฏิรูประบบราชการไทย,” ออนไลน์ <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/thai-gov-system-context-thailand-4-0.pdf>, สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ระบบราชการ ๔.๐ ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ๒๕๖๐), ๒ “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบราชการ ๔.๐,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓, https://www.opdc.go.th/uploads/files/2560/ThaiGov4.0_3.pdf

หนังสือกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ ยธ ๐๘๐๓/ว ๘๗๕ เรื่อง แจ้งเวียนแนวปฏิบัติของสำนักงานองค์การตำรวจสากลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) (ฉบับแปล) ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

สำนักข่าวอิสราใต้เสนอข่าว ออนไลน์ <https://www.isranews.org/article/isranews-pr-news/88310-covid-18.html>, สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การประชุมทางไกล สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ออนไลน์ <https://www.stou.ac.th/schools/sst/main/elearning/oa/html/charpter10.html#10-1>

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ยกเลิกแล้ว)

ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

นางสาวพิมสิริ วิเศษโอฟารนนท์ (ม.ป.ป.) การประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับผลบังคับใช้ทางกฎหมาย เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔. ออนไลน์
<https://www.krisdika.go.th/data/activity/act13471.pdf>

หนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๑/ว ๒๙ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

การประเมินและรับรองระบบควบคุมการประชุมที่ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดออนไลน์ <https://www.etda.or.th/th/Our-Service/e-meeting/announce.aspx> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕

พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗

หนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๘.๕/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การอนุมัติหลักการเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ออนไลน์

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๒๗ วรรคหก

หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๒๗๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ

ภาคผนวก

แบบรับฟังความคิดเห็นผลงานทางวิชาการด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เรื่อง การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย

คำชี้แจง

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ได้รับผิดชอบดำเนินการตัวชี้วัด DSI - ๓ ตัวชี้วัดตามภารกิจหลักของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตัวชี้วัดอ้างอิง (KPI) ๓.๑๘ ระดับความสำเร็จของการจัดทำผลงานทางวิชาการด้านการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งได้นำเสนอหัวข้อผลงานทางวิชาการ เรื่อง “การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย” โดยได้จัดทำร่างรายงานการศึกษาเรียบร้อยแล้ว จึงขอรับฟังความคิดเห็นจากหัวหน้าหน่วยงานในสังกัด เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดทำผลงานทางวิชาการให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป รายละเอียดตามร่างรายงานการศึกษาที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

แบบรับฟังความคิดเห็นร่างรายงานขั้นต้นนี้มีทั้งหมด ๕ ข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษจึงขอแนะนำเสนอร่างรายงานขั้นต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานในสังกัด เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับปรุงให้การจัดทำรายงานทางวิชาการ

ผู้ให้ความคิดเห็นกรุณาแสดงความคิดเห็นลงในไฟล์ที่แนบมาพร้อมนี้ หรือแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะออนไลน์ผ่าน <https://forms.gle/DbH5X7MnTMrwbJN37> ส่งให้กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ภายในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ พร้อมส่งแบบสอบถามนั้นให้กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษทางอีเมลล์ anek2545@gmail.com ทั้งนี้ หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม หรือมีข้อสงสัยประการใดสามารถติดต่อ นายเอก ปลอดกระโทกท พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการ โทรศัพท์ ๐๘ ๖๙๘๖ ๗๘๔๖

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ - นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....
กอง/ศูนย์.....
เบอร์โทรศัพท์.....
อีเมลล์.....

๒. จากร่างรายงานการศึกษาขั้นต้น (ตามเอกสารแนบ) เรื่อง "การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย" บทที่ ๑ ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓. จากร่างรายงานการศึกษาขั้นต้น (ตามเอกสารแนบ) เรื่อง "การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย" บทที่ ๒ ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. จากร่างรายงานการศึกษาขั้นต้น (ตามเอกสารแนบ) เรื่อง "การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย" บทที่ ๓ ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ข้อเสนอแนะอื่นๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำผลงานทางวิชาการ เรื่อง "การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษและผลทางกฎหมาย"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการศึกษา